

SUOMEN KIELEN JATKO-OPPIKIRJA

Leena Silfverberg

07
L

SISÄLLYSLUETTELO	sivu
Kappale 1	6
Komparatiivi, superlatiivi, toisensa, kumpi Niemiset ja Lahtiset	
Kappale 2	18
Translatiivi, essiivi, sanatyypit soitin, itse Johan Vilhelm Snellman	
Kappale 3	27
III infinitiivin adessiivi ja abessiivi, verbaalisubstantiivi, sanatyypit onneton, kokematon, teettoverbit Keskustelua (asuntokysymys)	
Kappale 4	37
Passiivin konditionaali, joku Myytäisiinkö vai vuokrattaisiinko?	
Kappale 5	43
Aktiivin 1. ja 2. partisiippi, sanatyypit kaunotar Kalevalan sankareita	
Kappale 6	52
Passiivin 2. partisiippi, agenttipartisiippi Helsingin vanhoista taloista	
Kappale 7	62
Passiivin 1. partisiippi Opiskelijan työ	
Kappale 8	70
Kertova lauseenvastike, lukusanojen taivutus Aleksis Kivi	
Kappale 9	80
II infinitiivin inessiivi, temporaalinen lauseenvastike, komitatiivi, verbityyppi vanheta Veneretki	

Kappale 10	92
I infinitiivin pitempi muoto, finaalirakenne, järjestyslukujen taivutus	
Urheilua	
Kappale 11	98
Instruktiivinen, abessiivi, sanatyypit askel	
Elias Lönnrot	
Kappale 12	107
Potentiaali, passiivin II infinitiivin inessiivi, temporaalinen lauseenvastike passiivissa	
Viidennes Euroopan yhteisön kansalaisista elää köyhyysrajan alapuolella	
Kappale 13	116
II infinitiivin instruktiivi, modaalirakenne, passiivi-, refleksiivi-, frekventatiivi- ja kontinuatiivi-	
verbit, kumpikin, molemmat	
Keväällä. Elämäntavat muuttuvat	
Kappale 14	127
Monikon 1. persoonan imperatiivi, yksikön ja monikon	
3. persoonan imperatiivi	
Kielen harvinaisempia muotoja	
Kappale 15	132
Puhekieli	
Murteista ja Helsingin puhekielestä	
ASIAHAKEMISTO	143
SANASTO	146

KAPPALE 1

Komparatiivi

Superlatiivi

I

-mpi (adjektiivin komparatiivi)

Nominatiivi

mukava
nopea
suuri
uusi
sininen
lyhyt
hidas
kallis
kiltti
väsynyt
onnistunut

HUOM!

halpa
syvä

a } → e
ä }

Vartalo

mukava-
nopea-
suure-
uude-
sinise-
lyhye-
hitaa-
kallii-
kilti-
väsynee-
onnistunee-

halva-
syvä-

Komparatiivin

nominatiivi

mukavampi
nopeampi
suurempi
uudempi
sinisempi
lyhyempi
hitaampi
kalliimpi
kiltimpi
väsyneempi
onnistuneempi

halvempi

syvämpi

jos sanassa on kaksi tavua

HUOM! kolme tavua:

mukava
ikävä

mukava-
ikävä-

mukavampi
ikävämpi

HUOM! Poikkeukset!

hyvä
pitkä

parempi
pitempi

Helsinki on suurempi kuin Turku.

Tämä tuoli on mukavampi kuin tuo.

Onko Rolls Royce nopeampi auto kuin Lancia?

Lontoo on paljon suurempi kuin Helsinki.

Välimeri on sinisempi kuin Itämeri.

Päivä on lyhyempi talvella kuin kesällä.

Olen tänään väsyneempi kuin eilen.

Kumpi on halvempi, väritelevisio vai mustavalkoinen televisio?

Atlanti on syvämpi kuin Itämeri.

Helsinki on Turkua suurempi.

Tämä tuoli on tuota mukavampi.

Onko Rolls Royce Lanciaa nopeampi auto?

Lontoo on paljon suurempi Helsingistä.

Välimeri on Itämerestä sinisempi.

89 mk
HALPA PUSERO

78,50
HALVEMPI PUSERO

56,-
HALVIN PUSERO

II**-in**

(Adjektiivin superlatiivi)

		Nominatiivi	Vartalo	Superlatiivin nominatiivi
o + in →	oin	huono	huono-	huonoin
ö + in →	öin	hölmö	hölmö-	hölmöin
y + in →	yin	kesy	kesy-	kesyin
u + in →	uin	hupsu	hupsu-	hupsuin
a + in →	in	mukava	mukava-	mukav in
		nopea	nopea-	nope in
		halpa	halva-	halv in
		hauska	hauska-	hausk in
ä + in →	in	ikävä	ikävä-	ikäv in
		syvä	syvä-	syv in
e + in →	in	sininen	sinise-	sinise in
		lyhyt	lyhye-	lyhy in
		suuri	suure-	suur in
i + in →	ein	kiltti	kilti-	kiltein
ii + in →	ein	kallis	kallii-	kallein
VV + in →	Vin	hidas	hitaa-	hita in
		väsynyt	väsynee-	väsynee in
		harmaa	harmaa-	harma in
HUOM!		uusi		uusin
		hyvä		paras
		pitkä		pisin

Mikä on maailman nopein auto?
 Turku on Suomen vanhin kaupunki.
 Vuoden lyhyin päivä on joulukuussa.
 Onko Japani maailman rikkain maa?
 Kuka on Suomen kaunein nainen tänä vuonna?
 Luokan paras oppilaskin voi tehdä virheen.

Positiivi	Komparatiivi	Superlatiivi
mukava	mukavampi	mukavin
nopea	nopeampi	nopein
suuri	suurempi	suurin
sininen	sinisempi	sinisin
lyhyt	lyhyempi	lyhyin
hidas	hitaampi	hitain
kallis	kalliimpi	kallein
kiltti	kiltimpi	kiltein
väsynyt	väsyneempi	väsynein
onnistunut	onnistuneempi	onnistunein
halpa	halvempi	halvin
syvä	syvempi	syvin

HUOM!

uusi	uudempi	uusin
pitkä	pitempi	pisin
hyvä	parempi	paras

III

Komparatiivin ja superlatiivin sijamuodot

N	huonompi	huonommat
P	huonompaa	huonompia
VARTALO	huonomma-	huonommi-
Akk.	huonomman, huonompi	huonommat
G	huonomman	huonompien
Ill.	huonompaan	huonompiin
In.	huonommassa	huonommissa
El.	huonommasta	huonommista
All.	huonommalle	huonommille
Ad.	huonommalla	huonommilla
Abl.	huonommalta	huonommilta

N	huonoin	huonoimmat
P	huointa	huonoimpia
VARTALO	huonoimma-	huonoimmi-
Akk.	huonoimman, huonoin	huonoimmat
G	huonoimman	huonoimpien
Ill.	huonoimpaan	huonoimpiin
In.	huonoimmassa	huonoimmissa
El.	huonoimmasta	huonoimmista
All.	huonoimmalle	huonoimmille
Ad.	huonoimmalla	huonoimmilla
Abl.	huonoimmalta	huonoimmilta

Haluamme suuremman asunnon.

Maaⁱlman suurim^mat eläimet elävät Afrikassa ja Intiassa.

Muutamme uudem^paan asuntoon.

Tutustumme kaupungin uusim^paan tavarataloon.

Olen taas hitaam^massa jonossa kuin muut.

Miksi minä olen aina hitaim^massa jonossa?

Pidän tuosta uudem^masta takistasi.
 Pidän uusim^masta amerikkalaisesta elokuvasta.
 Kirjoitan kirjeen vanhem^malle veljelleni.
 Lähetän sähkeen vanhimm^malle veljelleni.
 Nuorem^malla sisarellani on vaalea tukka.
 Nuorim^malla sisarellani on tumma tukka.
 Ostan perunat siltä suure^mmalta torilta.
 Bussit lähtevät Helsingin suurim^malta torilta.

HUOM!

N	parempi	paremmat
P	parempaa	parempia
VARTALO	paremma-	paremmi-
Akk.	paremman, parempi	paremmat
G	paremman	parempien
Ill.	parempaan	parempiin
In.	paremmassa	paremmissa
El.	paremmasta	paremmista
All.	paremmalle	paremmille
Ad.	paremmalla	paremmilla
Abl.	paremmalta	paremmilta

N	paras	parhaat
P	parasta	parhaita
VARTALO	parhaa-	parhai-
Akk.	parhaan, paras	parhaat
G	parhaan	parhaiden
Ill.	parhaaseen	parhaisiin
In.	parhaassa	parhaissa
El.	parhaasta	parhaista
All.	parhaalle	parhaille
Ad.	parhaalla	parhailta
Abl.	parhaalta	parhailta

IV -mmin (Adverbin komparatiivi)

Nominatiivi (adjektiivi)	Vartalo	Adverbin komparatiivi
mukava	mukava-	mukavammin
nopea	nopea-	nopeammin
iloinen	iloise-	iloisemmin
lyhyt	lyhye-	lyhyemmin
hidas	hitaa-	hitaammin
väsynyt	väsynee-	väsyneemmin
kiltti	kilti-	kiltimmin

HUOM!

kova	kova-	kovemmin
syvä	syvä-	syvemmin

a }
ä } → e

HUOM!

hyvä	paremmin
pitkä	pitemmin

Älä aja niin hitaasti. Aja **nopeammin**.

Tauno puhuu **hitaammin kuin Kaisa**. ~ Tauno puhuu **Kaisaa hitaammin**.

Käyttäytyisit **ystävällisemmin**.

Tänään tuulee **kovemmin** kuin eilen.

Kaisa tuntee Pertin **paremmin** kuin sinä.

Junalla voi matkustaa paljon **mukavammin** kuin bussilla.

V -immin (Adverbin superlatiivi)

Nominatiivi (adjektiivi)	Vartalo	Adverbin superlatiivi
huono	huono-	huono immin
hölmö	hölmö-	hölmö immin
hupsu	hupsu-	hupsu immin
mukava	mukava-	mukav immin
nopea	nopea-	nope immin
ikävä	ikävä-	ikäv immin
syvä	syvä-	syv immin
iloinen	iloise-	ilois immin
ystävällinen	ystävällise-	ystävällis immin
lyhyt	lyhye-	lyhy immin
kiltti	kilti-	kilte immin
kallis	kallii-	kalle immin
hidas	hitaa-	hita immin
väsynyt	väsynee-	väsyne immin
HUOM!		
hyvä		parhaiten
pitkä		pisimmin

Hän käyttäytyy aina ystävällis**immin**.

Millä pääsemme nope**immin** perille?

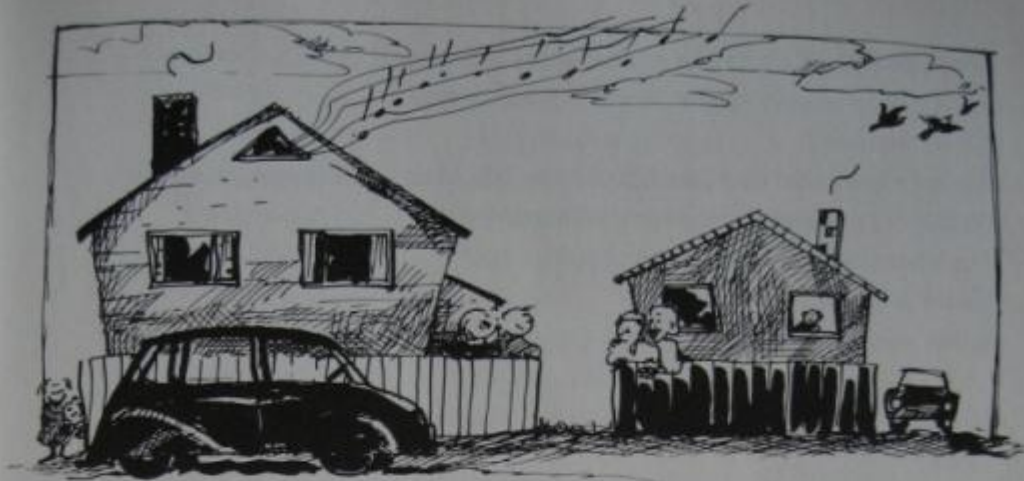
Hän kävelee hita**immin**.

Kaisa nauraa ilois**immin**.

Adjektiivi	Adverbi	Adverbin komparatiivi	Adverbin superlatiivi
huono hölmö	huonosti hölmösti	huonommin hölmömmin	huonoimmin hölmöimmin
mukava nopea ikävä syvä	mukavasti nopeasti ikävästi syvästi	mukavammin nopeammin ikävämmän syvemmin	mukavimmin nopeimmin ikävimmin syvimmin
iloinen ystävällinen	iloisesti ystävällisesti	iloisemmin ystävällisemmin	iloisimmin ystävällisimmin
lyhyt	lyhyesti	lyhyemmin	lyhyimmin
kiltti kallis	kiltisti kalliisti	kiltimmin kalliimmin	kilteimmin kalleimmin
hidas väsynyt	hitaasti väsyneesti	hitaammin väsyneemmin	hitaimmin väsyneimmin
hyvä	hyvin paljon vähän	paremmin enemmän vähemmän	parhaiten eniten vähiten

NIEMISET JA LAHTISET

Niemiset ja Lahtiset asuvat Vaasassa. Niemisillä on suuri talo. Lahtiset asuvat pienemmässä talossa, koska heidän perheensäkin on pienempi. Niemisillä on neljä lasta ja Lahtisilla kaksi. Niemisillä on uudempi ja kauniimpi auto kuin Lahtisilla. Lahtisetkin haluaisivat ostaa kauniimman auton. Lahtiset ovat köyhempiä kuin Niemiset. Rikkaammilla ihmisillä on enemmän rahaa, ja he voivat ostaa kalliimpia tavaroita.

Niemisten nuorin lapsi on neljä vuotta vanha. Kahdella vanhemmalla lapsella on omat huoneet, mutta nuoremmat lapset asuvat yhdessä samassa huoneessa.

Kaikki lapset ovat musikaalisia, myös nelivuotias. Hän on ehkä musikaalisin. Hän on oppinut soittamaan nopeimmin, mutta hän onkin koko pienen ikänsä kuullut, kun vanhemmat sisaret soittavat jotakin instrumenttia. Vanhin sisar soittaa parhaiten pianoa, mutta hän osaa soittaa myös viulua. Toiseksi vanhin tytär soittaa selloa ja toiseksi nuorin viulua. Vanhin sisar soittaa tietysti vaikeampia kappaleita kuin nuoremmat.

Niemiset ja Lahtiset tapaavat paljon toisiansa. Lapset viettävät tietysti enemmän aikaa yhdessä kuin vanhemmat. Vanhemmilla on vähemmän aikaa. Lahtiset ja Niemiset viihtyvät hyvin toistensa seurassa.

KESKUSTELUA

- Nämä kengät ovat liian pienet. Olisiko teillä näistä isompaa kokoa?
- Mikähän koko se saisi olla?
- 38.
- Katsotaan. Hetkinen.

- Hei Kaisa. Kuulin, että olet ostanut uuden asunnon.
- Niin olen. Vaihdoin vanhan asuntoni suurempaan.
- Onko talo uusi?
- Ei ole. Minä pidän vanhemmista taloista. Niissä on korkeammat huoneet ja paljon mielenkiintoisia yksityiskohtia.
- No, onnea nyt sitten vain uuteen kotiin.
- Kiitos ja hyvää jatkoa.
- Kiitos samoin.

* * *

- Hei, mitä kuuluu? Voitko nyt paremmin? Vai vieläkö sinulla on hammas kipeää?
- Kiitos voin paljon paremmin. Kävin hammaslääkärissä, joten kaikki on nyt kunnossa.

* * *

- Lähtisitkö elokuviin?
- En tiedä; minusta olisi kivempi mennä teatteriin.
- On niin paljon hankalampaa hankkia teatterilippuja kuin mennä elokuviin.
- Niin mutta teatterissa on enemmän tunnelmaa.
- No hyvä on. Mennään sitten teatteriin, mutta sinä saat hankkia liput.
- Sopii.

* * *

- Ottaisitko teetä?
- Otan mieluummin kahvia, jos sinulla on.

* * *

- Mihin matkustaisit mieluummin, Roomaan, Pariisiin vai Lontooseen?
- Roomaan tietysti.

* * *

1. toinen : toiseksi
nuorin - toiseksi nuorin
vanhin - toiseksi vanhin

Matti on meidän toimistomme vanhin työntekijä. Toiseksi vanhin on Risto.
 Perheemme toiseksi nuorin lapsi soittaa selloa.
 Toiseksi vanhimmalla lapsellamme on viulu.

☞ 2. toinen + -mme/-nne/-nsa

P	toisiamme	He rakastavat toisiansa.
Akk.	toisemme	Tunnetteko toisenne?
G	toistemme	Viihdymme hyvin toistemme kanssa.
Ill.	toisiimme	Milloin he tutustuivat toisiinsa?
In.	toisissamme	
El.	toisistamme	Pidättekö toisistanne?
All.	toisillemme	Kirjoitamme silloin tällöin toisillemme.
Ad.	toisillamme	Käyttekö kylässä toisillanne?
Abl.	toisiltamme	

☞ 3. vaihtaa + objekti + -Vn, -hVn, -seen

Vaihdoin vanhan asuntoni suurempaan.
Haluaisin vaihtaa tämän puseron pienempään.

☞ 4. kumpi

N	kumpi	kummat
P	kumpaa	kumpia
VARTALO	kumma-	kummi-
Akk.	kumman/kumpi	kummat
G	kumman	kumpien
Ill.	kumpaan	kumpiin
In.	kummassa	kummissa
El.	kummasta	kummista
All.	kummalle	kummille
Ad.	kummalla	kummilla
Abl.	kummalta	kummilta

Kummalla kadulla hän asuu?

Kummassa huoneessa kirjahylly on?

Kumpaa rakastat, Kaisaa vai Katria?

KAPPALE 2

Translatiivi

Essiivi

Sanatyyppi soitin

I -ksi (Translatiivi)

Nominatiivi	Vartalo	Translatiivi
markka	marka-	markaksi
lippu	lipu-	lipuksi
tyttö	tyttö-	tytöksi
poika	poja-	pojaksi
lupa	luva-	luvaksi
äiti	äidi-	äidiksi
sänky	sängy-	sängyksi
ranta	ranna-	rannaksi
kulta	kulla-	kullaksi
suomi	suome-	suomeksi
osoite	osoitteen-	osoitteeksi
iloinen	iloise-	iloiseksi
rakennus	rakennuksen-	rakennukseksi
hidas	hitaa-	hitaaksi
uusi	uude-	uudeksi
lyhyt	lyhye-	lyhyeksi
soitin	soittimen-	soittimeksi

Haluaisin vaihtaa tämän kymppin marchoiksi.
 Voitteko vaihtaa 1000 markkaa dollareiksi?
 Ilma on taas muuttunut kylmemmäksi.
 Sää vaihtuu vähitellen lämpimämmäksi.
 Koivisto valittiin presidentiksi vuonna 1982.
 Katri tuli ylioppilaaksi vuonna 1979, ja hän valmistuu nyt pian lääkäriksi.
 Markku lähti Afrikkaan kehitystyöntekijäksi.
 Luulin tuota poikaa tytöksi.
 Mitä **talo** on englanniksi?
 Sano se suomeksi.
 Pääsitkö opetusministeriöön sihteeriiksi?
 Artikkelini jäi lyhyeksi.
 Sopimus tehtiin kahdeksi vuodeksi.
 Anna-Liisa lähti Italiaan viikoksi.
 Hän tulee takaisin ensi sunnuntaiksi.

nimittää	}	+	millaiseksi
sanoa			
tulla			
valmistua			
muuttua			
vaihtaa			
vaihtua			
kutsua			

luulla + P + -ksi

II -na/-nä (Essiivi)

Nominatiivi	Vartalo	Essiivi HUOM! AINA VAHVA ASTE
maljakko	maljako-	maljakkona
tyttö	tyttö-	tyttönä
pappi	papi-	pappina
poika	poja-	poikana
sänky	sängy-	sänkynä
opas	oppaa-	oppaana
iloinen	iloise-	iloisena
soitin	soittime-	soittimena
lyhyt	lyhye-	lyhyenä
uusi	uude-	uutena
rikas	rikkaa-	rikkaana
huone	huonee-	huoneena

Sain 40 ruusua ja jouduin käyttämään ämpäriä maljakkona.

Jo pienenä tyttönä hän piti musiikista.

Matti valmistui teologiksi ja on nyt pappina Rantasalmella.

Kun minulle tulee vieraita, käytän sohvaa sänkynä.

Kaisa työskentelee sihteerinä ulkoasiainministeriössä.

Urho Kekkonen oli presidenttinä melkein 26 vuotta.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Pertti Jokinen.

Hedelmät säilyvät jääkaapissa tuoreina monta päivää.

Sairaana ei saa tulla työhön.

Tunnelma pysyi iloisena illan loppuun asti.

Juon kahvin aina mustana.

Minä päivänä lomasi alkaa? - Maanantaina.

Uudenvuodenaattona satoi lunta.
Pidän häntä hyvänä työntekijänä.
Pidän sinua ystäväni.
Pidin häntä miellyttävänä.

pysyä	}	+ millaisena minä
säilyä		
toimia		
työskennellä		
käyttää		

pitää + P + -na/-nä

JOHAN VILHELM SNELLMAN

Johan Vilhelm Snellman, jota sanotaan kansallisfilosofiksemme, syntyi Tukholmassa ruotsalaisen merikapteenin poikana vuonna 1806. Seitsenvuotiaana poika muutti perheen kanssa Kokkolaan, jossa hänen äitinsä seuraavana vuonna kuoli. Isä kasvatti poikaansa älykkäässä ja kirjallisessa ilmapiirissä.

Johan Vilhelm Snellman tuli ylioppilaaksi Turussa vuonna 1822 ja kirjoittautui samana vuonna Turun yliopistoon. Snellman oli perusteellinen luonne, mikä näkyi hänessä jo opiskeluvuosina. Snellman opiskeli hitaasti ja perusteellisesti. Hän sanoi, että oli saanut kaiken kovalla työllä ja tahdonvoimalla. Snellmania sanottiinkin tahtoihmiseksi.

Vuonna 1831 Snellman valmistui filosofian kandidaatiksi Helsingin yliopistosta. Hän seurusteli aikansa tärkeimpien kulttuurihenkilöiden kanssa ja oli ns. "Lauantaiseuran" jäsen. Lauantaiseura oli eräänlainen kerho, jossa tuon ajan älymystö pyrki kehittämään ja tukemaan suomalaista kulttuuria. Snellman esiintyi seuran suosituimpana keskustelijana ja loogisimpana väittelijänä.

Kandidaatintutkinnon jälkeen Snellman toimi latinan opettajana ja jatkoi samalla opintojaan. Filosofian lisäksi Snellman opiskeli kemiaa, fysiikkaa ja lääketiedettä. Hänen tarkoituksensa oli ryhtyä tutkimaan luonnonfilosofiaa.

Vuonna 1836 Snellman väitteli tohtoriksi. Hänen väitöskirjansa aiheena oli Hegelin filosofia. Hegelin filosofiasta Snellman sai ainekset kansalliselle ohjelmalleen, jonka puolesta hän taisteli koko elämänsä. Hänen radikaalit ajatuksensa kansallisesta ja akateemisesta vapaudesta saattoivat kuitenkin hänet pian epäsuosioon, eikä hän voinut jäädä yliopiston opettajaksi, vaikka olisi halunnut.

Snellman matkusti Kuopioon koulun rehtoriksi. Kuopiossa hän julkaisi kahta lehteä, joista toista, "Saimaa", pidetään suomalaisuustaistelun alkuna. Suomalaisuustaistelun iskulauseena toistettiin usein: "Ruotsalaisia emme ole, venäläisiksi emme voi tulla, meidän täytyy olla suomalaisia".

Kun Aleksanteri II vuonna 1855 tuli Venäjän keisariksi, poliittinen ilmapiiri muuttui Suomessa vapaammaksi. Tämä merkitsi muutosta myös Snellmanin elämässä. Hän oli jo jonkin aikaa aikaisemmin muuttanut takaisin Helsinkiin ja toiminut siellä konttoriapulaisena. Vapaammassa ilmapiirissä hänen tietojaan alettiin arvostaa, ja vuonna 1856 hänet nimitettiin professoriksi Helsingin yliopistoon. Hän osallistui aktiivisesti myös poliittiseen keskusteluun, ja lopulta hänet valittiin senaattoriksi vuonna 1863.

Snellmanin erinomaisen diplomatian tuloksena Suomi sai mm. oman rahan ja suomen kielelle virallisen kielen statuksen. Snellman kuoli vuonna 1881.

KESKUSTELUA

- Kylläpä sinä näytät väsyneeltä.
- Tunnen itseni väsyneeksi ja masentuneeksi.
- Miksi?
- En tiedä. Ehkä se johtuu siitä, että minulla on niin paljon työtä ja ehkä se johtuu myös tästä pimeästä talvesta.
- Yritä piristyä. Mene vaikka teatteriin tai mennään yhdessä. Minä lähdän kanssasi.
- Niin, ehkä se on hyvä idea. Täytyisi vain löytää aikaa.

* * *

- Hei Kaija. Mitä sinulle nyt kuuluu?
- Kiitos oikein hyvää. Tunnen itseni aivan uudeksi ihmiseksi. Olen lopettanut tupakoinnin ja käyn kaksi kertaa viikossa uimassa.
- Onko sinulla nyt vähemmän työtä?
- Ei. Työtä on yhtä paljon kuin ennenkin, mutta kun lopetin tupakoinnin ja aloin käydä uimassa, aloin myös tuntea itseni pirteämmäksi.

* * *

- Hyvää ruokahalua!
- Kiitos samoin. Tämä liha näyttää oikein hyvältä. Mmmmm ja se on hyvää. Miltä sinun ruokasi maistuu?
- Tämä maistuu todella herkulliselta. Tässä on paljon valkosipulia. Minähän rakastan valkosipulia.
- Niin minäkin. Minusta se on paras mauste.

* * *

1. Sanatyypin *soitin*

N	soitin	lämmin
P	soitinta	lämmintä
VARTALO	soittime-	lämpimä-
Akk.	soittimen, soitin	lämpimän, lämmin
G	soittimen	lämpimän
III.	soittimeen	lämpimään
In.	soittimessa	lämpimässä
El.	soittimesta	lämpimästä
All.	soittimelle	lämpimälle
Ad.	soittimella	lämpimällä
Abl.	soittimelta	lämpimältä
Tr.	soittimeksi	lämpimäksi
Ess.	soittimena	lämpimänä

2. Numeroiden nimet

ykkönen	= numero yksi
kakkonen	= numero kaksi
kolmonen	= numero kolme
nelonen	= numero neljä
viitonen	= numero viisi
kuutonen	= numero kuusi
seiska	= numero seitsemän
kahdeksikko	
"kasi"	= numero kahdeksan
yhdeksikkö	
"ysi"	= numero yhdeksän
kymppi	= numero kymmenen

☞ 3. filosofiksi

filosofiksemme

Possessiivisuffiksin edessä -ksi → -kse-

ystäväksi	→	ystäväkseni
opettajaksi	→	opettajaksesi
toveriksi	→	toveriksenä
johtajaksi	→	johtajaksemme
sihteeriksi	→	sihteeriksenne

☞ 4. mikä-relatiivipronomini

mikä viittaa koko lauseeseen.

Hän onnistui tehtävässä, **mikä** hämmästytti minua.

☞ 5. mm. = muun muassa

☞ 6.	näyttää	} -lta/-ltä
	tuntua	
	maistua	
	kuulostaa	
	tuoksua	
	haista	
	vaikuttaa	

Nämä kengät tuntuvat mukavilta.

Artikkeli vaikuttaa mielenkiintoiselta.

Täällä tuoksuu hyvältä.

☞ 7. Tuntee itsensä + -ksi

Tunnen itseni väsyneeksi.

Tunnetko itsesi pirteäksi?

Tunnetko itsensä valmiiksi tehtävään.

8. Pronomini *itse*

N	itse
P	itseäni
VARTALO	itse-
Akk.	itseni
G	itseni
Ill.	itseeni
In.	itsessäni
El.	itsestäni
All.	itselleni
Ad.	itselläni
Abl.	itseltäni
Tr.	itsekseni
Ess.	itsenäni

Pronominiin *itse* liittyy possessiivisuffiksi muulloin kuin silloin, kun se on subjektina.

En voi *itse* tulla.

Hän ei tunne *itseään*.

Ostin *itselleni* syntymäpäivälahjan.

Puhutko nyt *itsestäsi*?

Kertokaa *itsestä*ne.

Translatiivi *itsekseni* tarkoittaa, että teen jotakin yksin, *itseni* kanssa.

9. *-han/-hän*

Minä*hän* rakastan valkosipulia. = Kuten tiedät, rakastan valkosipulia.

Lahtiset*han* asuvat Vaasassa. = Kuten tiedät, Lahtiset asuvat Vaasassa.

KAPPALE 3

III infinitiivin adessiivi, abessiivi

Verbaalisubstantiivi

Sanatyypit onneton, kokematon

Teetoverbit

I -malla/-mällä (III infinitiivin adessiivi) -matta/-mättä (III infinitiivin abessiivi)

Yksikön 3. persoona	Vartalo	III Infinitiivi
hän sanoo	sano-	sanomalla sanomatta
hän kysyy	kysy-	kysymällä kysymättä
hän tuo	tuo-	tuomalla tuomatta
hän vie	vie-	viemällä viemättä
hän tekee	teke-	tekemällä tekemättä
hän ajattelee	ajattele-	ajattelemalla ajattelematta
hän panee	pane-	panemalla panematta
hän pesee	pese-	pesemällä pesemättä
hän suree	sure-	suremalla surematta

HUOM! hän on	ole-	olemalla olematta
hän haluaa	halua-	haluamalla haluamatta
hän herää	herää-	heräämällä heräämättä
hän tarvitsee	tarvitse-	tarvitsemalla tarvitsematta
hän häiritsee	häiritse-	häiritsemällä häiritsemättä

Asiat voidaan selvittää **puhumalla** rauhallisesti.

Kaisa lähti huoneesta **sanomatta** sanaakaan.

Voisit auttaa minua **tuomalla** paketin postista.

Hän läpäisi testin **tekemättä** yhtään virhettä.

Voit ratkaista ongelman **ajattelemalla** huolellisesti.

On parempi olla **surematta** asiaa.

En voi olla **menemättä** sinne.

Esitin mielipiteeni **haluamatta** loukata ketään.

Ehdit paremmin **heräämällä** aikaisemmin.

Voisitko olla **häiritsemättä** minua?

II -minen (Verbaalisubstantiivi)

Yksikön 3. persoona	Vartalo	-minen
hän puhuu	puhu-	puhuminen
hän kääntää	kääntä-	kääntäminen
hän juo	juo-	juominen
hän syö	syö-	syöminen
HUOM!		
hän on	ole-	oleminen
hän käsittelee	käsittele-	käsitteleminen
hän suree	sure-	sureminen
hän valaisee	valaise-	valaiseminen
hän tapaa	tapaa-	tapaaminen
hän eroaa	eroa-	eroaminen
hän häiritsee	häiritse-	häiritseminen

Verbaalisubstantiivin roolit lauseessa:

Verbaalisubstantiivi voi olla mikä tahansa lauseenjäsen, mikä substantiivi on yleensäkin.

Esimerkiksi:

Subjekti: Lukeminen on hyvä harrastus.

Objekti: Harrastan lukemista.
Aloitamme lukemisen.

Predikatiivi: Minun harrastukseni on lukeminen.

Adverbiaali: Sunnuntaina kulutan paljon aikaa lehden lukemiseen.

SANAJÄRJESTYKSESTÄ

Suomen kielessä nominin määritteet ovat nominin edessä:

Suomi on pieni, pohjoinen maa.

Suomen pääkaupungissa on noin puoli miljoonaa asukasta.

Verbin määritteet ovat verbin jäljessä:

Kaisa laulaa kauniisti.

Haluan uuden takin.

Myös verbaalisubstantiivin määritteet ovat sen edessä:

Oikean kirjan valitseminen on tärkeää.

(= On tärkeää valita oikea kirja.)

Onko kirjojen kirjoittaminen vaikeaa?

(= Onko vaikeaa kirjoittaa kirjoja?)

Autolla ajaminen on helppoa. HUOM! Muut sijamuodot eivät muutu.

(= On helppoa ajaa autolla.)

Ravintolassa syöminen on kallista.

(= On kallista syödä ravintolassa.)

Ongelmista puhuminen ei ollut helppoa.

(= Ei ollut helppoa puhua ongelmista.)

Asiasta puhuminen ehkä auttaisi.

Runouden tulkitseminen on joskus vaikeaa.

Hän teki paljon meidän auttamiseksemme.

Talon rakentamista vastustettiin.

Tiedätkö, mikä on huomisen tapaamisen aika?

Tiskaamiseen ja siivoamiseen kuluu liian paljon aikaa.

KESKUSTELUA

- Kuinka ratkaisisimme asuntokysymyksen?
- Rakentamalla lisää asuntoja.
- Niin, mutta mistä saamme rahaa asuntojen rakentamiseen korottamatta veroja?
- Olen sitä mieltä, että vuokra-asuntojen määrää ei voi lisätä tekemättä vuokraamista edullisemmaksi asunnonomistajille. Vain tekemällä vuokraamisen edullisemmaksi saamme enemmän vuokra-asuntoja.
- Niin mutta se johtaa vuokrien korotuksiin.
- Ei johda. Antamalla omistajille verohelpotuksia ja lisäämällä irtisanomisoikeuksia, esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, että vuokralainen hoitaa huonosti asuntoa ja jättää vuokransa maksamatta, saadaan enemmän vuokra-asuntoja. Nyt asunnonomistajat pitävät mieluummin asunnon tyhjänä kuin ottavat sen riskin, että vuokralainen jättää vuokran maksamatta tai vahingoittaa asuntoa.
- Minusta olisi valtion tai kunnan tehtävä taata vuokra-asuntojen riittävä määrä rakentamalla lisää kunnallisia asuntoja.
- Mutta kuinka se voidaan tehdä lisäämättä veroja?
- Alentamalla rakennuskustannuksia.
- Kuinka se sitten tehdään?
- Sallimalla ulkomaisten firmojen tulla kilpailemaan suomalaisten kanssa.

- Onkohan se realistista? Luuletko, että suomalaiset rakennusfirmit sallisivat ulkomaisen kilpailun vastustamatta?
- No, en tiedä, mutta eiköhän valtio nyt voisi vaikuttaa siihen. Rakentaminenhan on Suomessa paljon kalliimpaa kuin muualla.
- Eläminen muutenkin on Suomessa kalliimpaa kuin muualla. Me makamme elämisestä, siis ruoasta, huveista ja asumisesta paljon enemmän kuin minkään muun Euroopan maan asukkaat.
- Niin on. Pitäisiköhän tehdä vallankumous?
- Ikään kuin se nyt jotakin ratkaisisi. Minä uskon vain vapaaseen kilpailuun. Jos suomalaiset firmit ja maanviljelijät joutuisivat kilpailemaan ulkomaitten tuotteiden kanssa, hinnat laskisivat ja laatukin voisi parantua. Suomalaisen firmojen suojeleminen ulkomaiselta kilpailulta pitää hinnat korkeina.
- Minusta suomalaisia firmoja pitää suojella ulkomaista halpatuontia vastaan. Ja onko ulkomaisten tuotteiden laatu nyt muka hyvä?
- Teettävähän monet suomalaisetkin firmit tuotteitaan halvan työvoiman maissa. Onko se sitten oikein? Sehän ei lisää työtä Suomessa vaan Hongkongissa.
- Se kyllä ihmetyttää minuakin. Eivätkö suomalaiset firmit ajattele suomalaista työtöntä ollenkaan? Työttömien määrä kasvaa koko ajan. Varsinkin nuorisotyöttömät ovat ongelma.
- Sano muuta! Firmit eivät halua ottaa kokemattonta työntekijää, mutta kuinka nuoriso saa kokemusta harjoittelematta?
- Niin ja miten nuoret perheet sitten tulevat toimeen työttöminä? Lapsettomilla perheillä on varmaankin helpompaa, mutta jos on lapsia, miten sitten?
- Elämä ei tietysti koskaan ole ongelmatonta, mutta luulen kyllä, että nyky maailma on melko masentava, sillä aikaisemmin suurin osa ihmisistä eli melko vaatimatonta elämää, eikä kaupoissakaan ollut niin paljon kauniita tavaroita. Nyt kaupat ova täynnä hienoja, kalliita tavaroita, joita tietysti jokainen haluaisi ostaa. Rahattoman täytyy kuitenkin olla ilman monia asioita.
- Niin. Miten ratkaisisimme ongelmat ja saisimme paremman maailman?
- Sanopa se.

☞ 1. Olen sitä mieltä. = Ajattelen asiasta siten.

Mitä mieltä olet asiasta? = Mitä ajattelet asiasta?

Olen samaa mieltä kuin sinä. = Ajattelen samalla tavalla kuin sinä.

☞ 2. **ei sanaakaan** = **ei yhtään** sanaa

En sanonut sanaakaan. = En sanonut **yhtään** sanaa.

Emme olleet siellä päiväkkään. = Emme olleet siellä **yhtään** päivää.

☞ 3. kuluu + -Vn, -hVn, -seen

Siivoamiseen kuluu paljon aikaa.

☞ 4. sallia + G + infinitiivi

Sallitteko minun kysyä?

Isä ei sallinut tytön lähteä ulos.

☞ 5. vaikuttaa + -Vn, -hVn, -seen

Palkkojen korotukset vaikuttavat aina hintoihin.

Monet seikat vaikuttivat lopputulokseen.

☞ 6. **-han/ -hän** (Liite ilmaisee ihmettelyä ja epäilyä.)

Onkohan se realistista? = Ihmettelen (epäilen), onko se realistista.

Eiköhän valtio nyt voisi vaikuttaa siihen? = Ihmettelen, eikö valtio voisi vaikuttaa siihen.

7. Sanatyyppi *onneton/työtön*
Substantiivista → Adjektiivi

Nominatiivi	Vartalo	Adjektiivi
apu	avu-	avuton
aika	aja-	ajaton
loppu	lopu-	loputon
virhe	virhee-	virheetön
onni	onne-	onneton
työ	työ-	työtön
vesi	vede-	vedetön
lämpö	lämmö-	lämmötön

Sanatyyppi *onneton* sijamuodoissa:

N	onneton	työtön
P	onnetonta	työtöntä
VARTALO	onnettoma-	työttömä-
Akk.	onnettoman, onneton	työttömän, työtön
G.	onnettoman	työttömän
Ill.	onnettomaan	työttömään
In.	onnettomassa	työttömässä
El.	onnettomasta	työttömästä
All.	onnettomalle	työttömälle
Ad.	onnettomalla	työttömällä
Abl.	onnettomalta	työttömältä
Tr.	onnettomaksi	työttömäksi
Ess.	onnettomana	työttömänä

Timo Karjalainen tuli *onnettomaksi*.

Kaikissa maissa on *työttömiä*.

Hän istui penkillä *avuttomana*.

Hänen *virheettömässä* puheessaan oli vain pieni vieras korostus.

8. Sanatyypin kokematon

Yksikön 3. persoonan vartalo +
Verbistä → adjektiivi -maton/-mätön

hän puhuu	puhu-	puhumaton
hän tietää	tietä-	tietämätön
hän tekee	teke-	tekemätön
hän ajattelee	ajattele-	ajattelematon
hän avaa	avaa-	avaamaton
hän häiritsee	häiritse-	häiritsemätön

Sanatyypin kokematon sijamuodoissa:

N	kokematon	tietämätön
P	kokematonta	tietämätöntä
VARTALO	kokemattoma-	tietämättömä-
Akk.	kokemattoman, kokematon	tietämättömän, tietämätön
G	kokemattoman	tietämättömän
Ill.	kokemattomaan	tietämättömään
In.	kokemattomassa	tietämättömässä
El.	kokemattomasta	tietämättömästä
All.	kokemattomalle	tietämättömälle
Ad.	kokemattomalla	tietämättömällä
Abl.	kokemattomalta	tietämättömältä
Tr.	kokemattomaksi	tietämättömäksi
Ess.	kokemattomana	tietämättömänä

Kaisa istui koko illan puhumattomana.

Maaailmassa on paljon tietämättömiä ihmisiä.

Tekemättömät työt vaivaavat mieltä.

Avaamattomassa pullossa oli luultavasti jotakin likööriä.

Suomessa on vielä metsiä, joissa on häiritsemätön rauha.

9. Teetoverbit ilmaisevat, että henkilö ei itse suorita toimintaa, vaan panee jonkun toisen tekemään, tai jokin muu aikaansaa toiminnan.

laulaa	→	laulan	→	laulattaa
lukea	→	luen	→	luettaa
itkeä	→	itken	→	itkettää
nauraa	→	nauran	→	naurattaa
kirjoittaa	→	kirjoitan	→	kirjoituttaa !
kääntää	→	käännän	→	käännättää
syödä	→	syön	→	syöttää
juoda	→	juon	→	juottaa
uida	→	uin	→	uittaa
tehdä	→	teen	→	teettää
pestä	→	pesen	→	pesettää
ulkoilla	→	ulkoilen	→	ulkoiluttaa !
herätä	→	herään	→	herättää !
tuomita	→	tuomitsen	→	tuomituttaa !

Teetin hameen.

Opettaja **luettaa** oppilailla tekstin.

Pesetätkö kaikki vaatteesi?

Epäonni **itketti** lasta.

Vitsi **nauratti** minua.

Käännätän artikkelin kääntäjällä.

Äiti **syötti** lasta.

Ulkoilutan koiran aina illalla kello kymmenen.

Herätä minut aamulla!

KAPPALE 4

Passiivin konditionaali

I -ttaisiin/-ttäisiin -taisiin/-täisiin

(Passiivin konditionaalin preesens)

Verbityyppi 1

Yksikön 1. persoonan vartalo + -ttaisiin/-ttäisiin

lukea	luen	lue-	luettaisiin
puhua	puhun	puhu-	puhuttaisiin
kertoa	kerron	kerro-	kerrottaisiin
sopia	sovin	sovi-	sovittaisiin

auttaa	autan	auta-	autettaisiin
antaa	annan	anna-	annettaisiin
ymmärtää	ymmärrän	ymmärrä-	ymmärrettäisiin

Vartalon a } → e
ä }

Verbityypit 2, 3, 4, 5

Infinitiivin vartalo + -taisiin/-täisiin, -ttaisiin/-ttäisiin

tuoda	tuo-	tuotaisiin
viedä	vie-	vietäisiin
tehdä	teh-	tehtäisiin
ajatella	ajatel-	ajateltaisiin
käsitellä	käsitel-	käsiteltäisiin
panna	pan-	pantaisiin

nousta	nous-	noustaisiin
surra	sur-	surtaisiin
kerrata	kerra-	kerrattaisiin
valita	vali-	valittaisiin

Lähdettäisiinkö elokuviin?

Jos kurssilla luettaisiin sanomalehtiä, voitaisiin oppia ajankohtaista sanastoa.

Päätettäisiinkö asiasta nyt?

Jos alkutyö tehtäisiin kuukaudessa, tutkimus saataisiin valmiiksi kolmessa kuukaudessa.

Jos kirje pantaisiin postiin tänään, se olisi perillä maanantaina.

Jos asia käsiteltäisiin tässä kokouksessa, voitaisiin työt aloittaa ensi viikolla.

Mitä jos kerrattaisiin ensin vähän kielioppia?

Mitä tekisit, jos sinut valittaisiin presidentiksi?

II Negatiivinen passiivin konditionaali

luettaisiin	→	ei luettaisi❌
puhuttaisiin	→	ei puhuttaisi❌
kerrotaisiin	→	ei kerrotaisi❌
sovittaisiin	→	ei sovittaisi❌
autettaisiin	→	ei autettaisi❌
annettaisiin	→	ei annettaisi❌
ymmärrettäisiin	→	ei ymmärrettäisi❌
tiedettäisiin	→	ei tiedettäisi❌
tuotaisiin	→	ei tuotaisi❌
vietäisiin	→	ei vietäisi❌
tehtäisiin	→	ei tehtäisi❌

ajateltaisiin	→	ei ajateltaisi ✗
käsiteltäisiin	→	ei käsiteltäisi ✗
pantaisiin	→	ei pantaisi ✗
noustaisiin	→	ei noustaisi ✗
surtaisiin	→	ei surtaisi ✗
kerrattaisiin	→	ei kerrattaisi ✗
valittaisiin	→	ei valittaisi ✗

Jos köyhiä lapsiperheitä ei autettaisi, miten ne tulisivat toimeen?

Jos ohjelmaa ei tehtäisi ajoissa, voitaisiin joutua peruuttamaan koko kokous.

Jos kirjaa ei julkaistaisi keväällä, sitä ei ehdittäisi saada ajoissa oppimateriaaliksi.

III Passiivin konditionaalin perfekti

Positiivinen:

olisi + vartalo + -ttu/-tty
 -tu/-ty

Negatiivinen:

ei olisi + vartalo + -ttu/-tty
 -tu/-ty

olisi luettu	ei olisi luettu
olisi autettu	ei olisi autettu
olisi tuotu	ei olisi tuotu
olisi ajateltu	ei olisi ajateltu
olisi kerrattu	ei olisi kerrattu
olisi valittu	ei olisi valittu

Jos työ olisi tehty hyvin, olisi saatu parempi tulos.
Jos asiasta ei olisi puhuttu viime kokouksessa, olisi ohjelma jäänyt tekemättä.
Jos tapausta olisi tutkittu tarkemmin, ei olisi tehty virheitä.
Jos ei olisi noustu aikaisin, ei olisi ehditty ajoissa.
Jos ei välillä olisi leväty, työtä ei olisi jaksettu tehdä loppuun.

MYYTÄISIINKÖ VAI VUOKRATAISIINKO ?

Kaupungin ulkopuolella on vanha kaunis puutalo, jossa on joskus asunut joku kuuluisa henkilö. Kaupunki omistaa talon ja on nyt harkinnut, pitäisikö talo myydä vai kunnostaa kaupungin käyttöön. Jos talo myytäisiin, siitä voitaisiin saada melko hyvä hinta. Toisaalta, jos talo kunnostettaisiin, sitä voitaisiin vuokrata erilaisille järjestöille juhlatilaisuuksia varten. Jos se vuokrattaisiin, siitä saataisiin jatkuvasti tuloja kaupungille. Vuokratuloilla maksettaisiin vähitellen kunnostuskulut. Taloa ei kannattaisi kuitenkaan vuokrata pysyvästi vain yhdelle vuokralaiselle, vaan se pidettäisiin nimenomaan juhlatilana, jota ei annettaisi vuokralle muille kuin järjestöille ja isoille yrityksille.

Jos talossa tehtäisiin täysremontti, siihen rakennettaisiin aivan uusi keittiö. Muuten talo yritettäisiin kunnostaa niin, että sen alkuperäistä asua ei muutettaisi.

Valitettavasti rakennuskustannukset ovat viime vuosina nousseet kovin paljon. Jos kunnostustyöt olisi päätetty aloittaa jo viisi vuotta sitten, ei olisi jouduttu maksamaan niin korkeita hintoja kuin nyt.

KESKUSTELUA

- Mitä tekisit, jos sinut valittaisiin presidentiksi?
- En voi vastata tuollaiseen kysymykseen, koska ensinnäkään minua ei koskaan valittaisi presidentiksi....
- Kuinka niin?
- No, koska olen nainen, ja ei kai nyt naisesta tehtäisi presidenttiä.
- No, totta kai sinut voitaisiin valita, vaikka oletkin nainen. Ethän sinä olisi ensimmäinen naispresidentti maailmassa.

* * *

- Olen kyllästynyt asuntoomme. Mitä jos tehtäisiin remontti ja sisustettaisiin uudelleen koko asunto?
- Hyvä, miksei. Maalattaisiin katto ja keittiö valkoisiksi, tapetoitaisiin seinät jollakin vaalealla tapetilla ja kaakeloitaisiin kylpyhuone ja WC valkoisilla kaakeleilla.
- Niin, se me voitaisiin tehdä ihan itse.

* * *

1. Indefiniittipronominia *joku* käytetään ihmisestä.

N	joku	jotkut
P	jotakuta	joitakuita
Akk.	jonkun , joku	jotkut
G	jonkun	joidenkuiden
Ill.	johonkupun	joihinkuihin
In.	jossakussa	joissakuissa
El.	jostakusta	joistakuista
All.	jollekulle	joillekuille
Ad.	jollakulla	joillakuilla
Abl.	joltakulta	joiltakuilta
Tr.	joksikuksi	joiksiiksi
Ess.	jonakuna	joinakuina

Luulin sinua joksikuksi vieraaksi.
Onko jollakulla rahaa?
Kaisa oli eilen konsertissa jonkun ulkomaalaisen kanssa.
Kysy neuvoa joltakulta englantilaiselta.

2. -kaan/-kään
= kielteinen -kin

Taloa ei kannattaisi **kuitenkaan** vuokrata.
Vrt. Talo kannattaisi **kuitenkin** vuokrata.

Hänkään ei tule.
Vrt. Hänkin tulee.

Emme näe häntä huomennakaan.
Vrt. Näemme hänet huomennakin.

KAPPALE 5

Aktiivin 1. ja 2. partisiippi
Sanatyypit kaunotar

I -va/-vä

(Aktiivin 1. partisiippi)

Yksikön 3. persoona

Vartalo + -va/-vä

hän lukee	luke-	lukeva
hän kysyy	kysy-	kysyvä
hän juo	juo-	juova
hän syö	syö-	syövä
hän näkee	näke-	näkevä
hän ajattelee	ajattele-	ajatteleva
hän menee	mene-	menevä
hän nousee	nouse-	nouseva
hän suree	sure-	sureva
HUOM!		
hän on	ole-	oleva
hän osaa	osaa-	osaava
hän lepää	lepää-	lepäävä
se sijaitsee	sijaitse-	sijaitseva
hän häiritsee	häiritse-	häiritsevä

Aktiivin 1. partisiipin käyttö

Aktiivin 1. partisiippi on adjektiivi, joka on tehty verbistä. Se korvaa relatiivilauseen, jossa relatiivipronomini on subjektina ja relatiivilauseen toiminta tapahtuu samanaikaisesti päälauseen toiminnan kanssa tai sen jälkeen.

Penkillä istui lukeva tyttö.
= Penkillä istui tyttö, joka luki.

Hänellä oli kysyvä ilme.
= Hänellä oli ilme, joka kysyi.

Hän on luova ihminen.
= Hän on ihminen, joka luo.

Hän on ajatteleva yksilö.
= Hän on yksilö, joka ajattelee.

Heräävä kevät on kaunis.
= Kevät, joka herää, on kaunis.

Aktiivin 1. partisiippi taipuu samassa sijamuodossa ja luvussa kuin sen pääsana.

N	puhuva	puhuvat
P	puhuva	puhuvia
VARTALO	puhuva-	puhuvi-
Akk.	puhuvan, puhuva	puhuvat
G	puhuvan	puhuvien
Ill.	puhuvaan	puhuviin
In.	puhuvassa	puhuvissa
El.	puhuvasta	puhuvista
All.	puhuvalle	puhuville
Ad.	puhuvalla	puhuvilla
Abl.	puhuvalta	puhuvilta
Tr.	puhuvaksi	puhuviksi
Ess.	puhuvana	puhuvina

Näetkö tuon lukevan tytön?
= Näetkö tuon tytön, joka lukee?.

Puhuvat koneet eivät ole enää ihme.
= Koneet, jotka puhuvat, eivät ole enää ihme.

Rannikolla sijaitsevissa kaupungeissa puhutaan ruotsia.
= Kaupungeissa, jotka sijaitsevat rannikolla, puhutaan ruotsia.

Alkavalla kurssilla on 15 opiskelijaa.
= Kurssilla, joka alkaa, on 15 opiskelijaa.

Soivissa rasioissa oli pieni kansi.
= Rasioissa, jotka soivat, oli pieni kansi.

Sanajärjestyksestä

Koska aktiivin 1. partisiippi on nomini, sen määritteet ovat sen edessä.

Kirjaa lukeva tyttö on Kaisa.
= Tyttö, joka lukee kirjaa, on Kaisa.

Elokuvaa katsovalla yleisöllä oli hauskaa.
= Yleisöllä, joka katsoi elokuvaa, oli hauskaa.

Kirjallisuudesta luennoivalle professorille lähetettiin seminaarin ohjelma.
= Professorille, joka luennoi kirjallisuudesta, lähetettiin seminaarin ohjelma.

Vaasaan matkustavia matkustajia pyydetään vaihtamaan vaunua.
= Matkustajia, jotka matkustavat Vaasaan, pyydetään vaihtamaan vaunua.

II -nut/-nyt -nnut/-nnyt

(Aktiivin 2. partisiippi)

Infinitiivin vartalo + -nut/-nyt, -nnut/-nnyt

lukea	lukenut
kysyä	kysynyt
juoda	juonut
syödä	syönyt
tehdä	tehnyt
opiskella	opiskellut !
mennä	mennyt
pestä	pessyt !
surra	surrut !
avata	avannut
kerätä	kerännyt
valita	valinnut
häiritä	häirinnyt

Aktiivin 2. partisiipin käyttö

Aktiivin 2. partisiippi on adjektiivi, joka on tehty verbistä. Se korvaa relatiivilauseen, jossa relatiivipronomini on subjektina, ja relatiivilauseen toiminta on tapahtunut ennen päälauseen toimintaa.

Hyvin onnistunut matka piristi häntä.

= **Matka, joka oli onnistunut hyvin,** piristi häntä.

Oven avannut nainen ei kuullut hyvin.

= **Nainen, joka avasi oven,** ei kuullut hyvin.

Esitelmän pitänyt opiskelija osallistui keskusteluun.

= **Opiskelija, joka oli pitänyt esitelmän, osallistui keskusteluun.**

Kuka on tuo minua sinutellut mies?

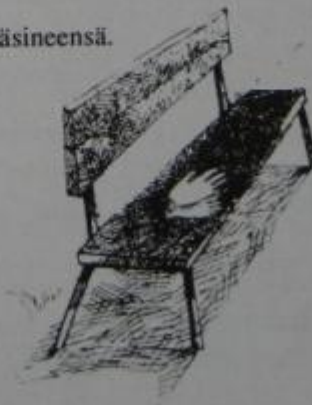
= **Kuka on tuo mies, joka sinutteli minua.**

Myös aktiivin 2. partisiippi taipuu samassa sijamuodossa ja luvussa kuin sen pääsanana, ja koska sekin on nomini, sen määritteet ovat sen edessä.

N	puhunut	puhuneet
P	puhunutta	puhuneita
VARTALO	puhunee-	puhunei-
Akk.	puhuneen, puhunut	puhuneet
G	puhuneen	puhuneiden
Ill.	puhuneeseen	puhuneisiin
In.	puhuneessa	puhuneissa
El.	puhuneesta	puhuneista
All.	puhuncelle	puhuneille
Ad.	puhuncella	puhuneilla
Abl.	puhuncelta	puhuneilta
Tr.	puhuneeksi	puhuneiksi
Ess.	puhuneena	puhuneina

Penkillä istunut mies unohti käsineensä.

= **Mies, joka istui penkillä, unohti käsineensä.**

Pihalle ajaneessa autossa istui veljeni.
= Autossa, joka ajoi pihalle, istui veljeni.

Ranskaa viisi vuotta opiskelleet nuoret matkustavat Pariisiin.
= Nuoret, jotka ovat opiskelleet ranskaa viisi vuotta, matkustavat Pariisiin.

Kilpailun voittaneelle kaunottarelle lahjoitettiin auto.
= Kaunottarelle, joka voitti kilpailun, lahjoitettiin auto.

Stipendi annettiin vain parhaan arvosanan saaneille opiskelijoille.
= Stipendi annettiin vain opiskelijoille, jotka saivat parhaan arvosanan.

KALEVALAN SANKAREISTA

Onko Kalevala Suomen kansan menneisyydestä kertova kronikka, suomalaisten esi-isien mielikuvituksesta syntynyt legenda vai runokokoelma, jonka Lönnrot muokkasi suureksi eepokseksi? Näihin kysymyksiin eivät Kalevalan synthyistoriaa tutkineet tutkijat ole pystyneet yksimielisesti vastaamaan. Kalevalan koonnutta Lönnrotia on milloin moitittu, milloin kiitetty siitä, että hän käytti omaa luovaa kykyään eepoksen valmistusvaiheessa. Kalevala on edelleenkin monia kysymyksiä ja kiistoja herättävä teos. Viimeisimmän kohun teoksesta herätti vuonna 1982 valmistunut elokuva "Rauta-aika". Sanottiin, että tämä Kalevalan tapahtumiin perustuva elokuva antoi väärän kuvan kalevalaisesta maailmasta.

Kalevalan keskeinen teema on rikkautta tuottavan sammon valmistaminen, menettäminen ja takaisin hankkiminen. Sammon omistuksesta taistelevat kolme Kalevalan sankaria, Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen

vastassaan Pohjolan ahne ja mahtava emäntä Louhi. Eepoksen sivuteemana on sankareiden halu saada Pohjolan neito itselleen vaimoksi.

Väinämöinen on sanan mädillä hallitseva tietäjä. Tällä naismaailmassa epäonnistuvalla vanhalla miehellä on kyky laulaa niin maagisesti, että hän laulullaan voittaa vihollisensa. Mutta itsemurhan tehnyttä morsiantaan Väinämöinen ei pysty pelastamaan.

Sammon tehneen Ilmarisenkin vaimo on kuollut. Taitavana seppänä hän tekee itselleen uuden vaimon kullasta, mutta ei ole tyytyväinen, vaan kaipaa elävää naista rinnalleen. Ilmarinen purkaa valtavaa energiaansa jatkuvaan raskaaseen työhön.

Väinämöistä ja Ilmarista pidetään henkisen ja ruumiillisen voiman, luotettavuuden ja tuottavan työn symboleina.

Lemminkäinen on edellisten vastakohta. Hän on iloinen, naismaailmassa menestyvä soturi, Kalevalan Don Juan. Liikkuvaan elämään tottuneena sankarina hän kuitenkin oman käytöksensä vuoksi menettää vaimonsa, joka kyllästytneenä miehensä retkiin jättää tämän.

Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen lähtevät Pohjolaan tavoittamaan sampoja ja Pohjolan neitoja.

Eepoksen kielteisin sankari on Joukahainen. Sisarensa Väinämöiselle myynyt Joukahainen vihaa Väinämöistä, sillä hän suree itsemurhan tehnyttä sisartaan, Ainoa. Aino hukuttautui järveen, koska hän ei halunnut tulla vanhan Väinämöisen vaimoksi.

Kalevalan traagisimpana hahmona pidetään vanhempansa pienenä lapsena menettänyttä Kullervoja. Kaikissa töissään epäonnistuvan Kullervon kohtalo on yhtä surullinen kuin Ainon; hän tekee lopuksi itsemurhan.

Kokonaista sampo Kalevalan sankarit eivät enää saa, mutta rikki menneen sammon jäännökset tuovat Kalevalan kansalle hyvinvointia.

Väinämöinen ja Ilmarinen on tulkittu kansanluonteen symboleiksi, kun taas Louhi ja Joukahainen edustavat viholliskansaa. Taistelu sammosta on taistelua hyvän ja pahan välillä.

KESKUSTELUA

- Tiedätkö, että tämäniltaisessa konsertissa soittava pianisti on Kaisan ystävä?
- Niinkö? Eikö hän olekin se Maj Lind -kilpailun voittanut musiikin opiskelija?
- Ei. Hän on vain saman näköinen.
- Miten Kaisa on tutustunut häneen?
- No, Kaisahan on sellainen laulava sihteeri. Hän otti joskus vuosia sitten yksityisiä laulutunteja joltakulta Sibeliuksen akatemian opettajalta, ja silloin tämä pianisti auttoi säestämällä Kaisaa. Niin heistä vähitellen tuli ystävät.

* * *

- Katsoitko TV-uutiset? Siellä haastateltiin olympialaisissa voittaneita urheilijoita.
- En katsonut. Minua niin suututtaa, että olympiavoittajille järjestetään juhlava vastaanotto, kun ulkomailta esiintyville taiteilijoillemme vain harvoin osoitetaan samalla tavalla arvostusta.
- Niin mutta tekevähän urheilijat Suomea tunnetuksi maailmalla.
- Niin tekevät myös maailmalla laulavat ja tanssivat taiteilijamme.
- Saavathan he kutsun itsenäisyyspäivän vastaanotolle.
- Saavat, mutta eivät saa vastaanottoa, kun palaavat esiintymismatkoilta ulkomailta.

* * *

☞ 1. Sanatyypit *kaunotar/tytär*

N	kaunotar	kaunottaret	tytär	tyttäret
P	kaunotarta	kaunottaria	tytärtä	tyttäriä
VARTALO	kaunottare-	kaunottari-	tyttäre-	tyttäri-
Akk.	kaunottaren kaunotar	kaunottaret		
G	kaunottaren	kaunottarien		
Ill.	kaunottareen	kaunottariin		
In.	kaunottaressa	kaunottariissa		
El.	kaunottaresta	kaunottarista		
All.	kaunottarelle	kaunottarille		
Ad.	kaunottarella	kaunottarilla		
Abl.	kaunottarelta	kaunottarilta		
Tr.	kaunottareksi	kaunottariksi		
Ess.	kaunottarena	kaunottarina		

KAPPALE 6

Passiivin 2. partisiippi

Agenttipartisiippi

I -ttu/-tty -tu/-ty

(Passiivin 2. partisiippi)

Verbityyppi 1

Yksikön 1. persoonan vartalo + -ttu/-tty

kertoa	kerron	kerrottu
etsiä	etsin	etsitty
lukea	luen	luettu
antaa	annan	annettu
viettää	vietän	vietetty

Verbityypit 2, 3, 4, 5

Infinitiivin vartalo + -tu/-ty
+ -ttu/-tty

tuoda	tuotu
viedä	viety
saada	saatu
tehdä	tehty
käsitellä	käsitelty
ajatella	ajateltu
panna	pantu
surra	surtu
pestä	pesty
avata	avattu
kerätä	kerätty
valita	valittu
häiritä	häiritty

Passiivin 2. partisiipin käyttö

Passiivin 2. partisiippi on adjektiivi, joka on tehty verbistä. Se korvaa passiivisen relatiivilauseen, jossa relatiivipronomini on objektina, ja relatiivilauseen toiminta on tapahtunut ennen päälauseen toimintaa tai on samanaikaista.

Kurssilla luettu kirja oli mielenkiintoinen.
= **Kirja, joka luettiin kurssilla,**
oli mielenkiintoinen.

Sihteerille annettu kirje oli kadonnut.
= **Kirje, joka oli annettu sihteerille,** oli kadonnut.

Konsertissa soitettu kappale oli hyvin lyyrinen.
= **Kappale, joka soitettiin konsertissa,** oli hyvin lyyrinen.

Etelä-Amerikasta tuotu kahvi pakataan Suomessa.
= **Kahvi, joka on tuotu Etelä-Amerikasta,** pakataan Suomessa.

Onko minulle esitelty henkilö uusi työntekijä?
= **Onko henkilö, joka esiteltiin minulle,** uusi työntekijä?

Passiivin 2. partisiippi taipuu samassa sijamuodossa ja luvussa kuin sen pääsana, ja sen määritteet ovat sen edessä.

N	luettu	luetut	käsitelty	käsitellyt
P	luettua	luettuja	käsiteltyä	käsiteltyjä
VARTALO	luetu-	luetui-	käsitelley-	käsitelleyi-
Akk.	luetun	luetut	käsitellyn	käsitellyt
	luettu		käsitelty	
G	luetun	luettujen	käsitellyn	käsiteltyjen

Ill.	luettuun	luettuihin	käsiteltyyn	käsiteltyihin
In.	luetussa	luetuissa	käsitellyssä	käsitellyissä
El.	luetusta	luetuista	käsitellystä	käsitellyistä
All.	luetulle	luetuille	käsitellylle	käsitellyille
Ad.	luetulla	luetuilla	käsitellyllä	käsitellyillä
Abl.	luetulta	luetuilta	käsitellyltä	käsitellyiltä
Tr.	luetuksi	luetuiksi	käsitellyksi	käsitellyiksi
Ess.	luettuna	luettuina	käsiteltynä	käsiteltyinä

Kokouksessa *luetussa* pöytäkirjassa oli virheitä.

= Pöytäkirjassa, joka luettiin kokouksessa, oli virheitä.

Hän muisteli saarella *vietettyä* aikaa.

= Hän muisteli aikaa, joka oli vietetty saarella.

Vuonna 1831 *perustetulla* seuralla on monia perinteitä.

= Seuralla, joka perustettiin vuonna 1831, on monia perinteitä.

Kehitysmaille *myönnetyt* lainat eivät tavallisesti tuota voittoa.

= Lainat, jotka on myönnetty kehitysmaille, eivät tavallisesti tuota voittoa.

Pohjoismaiden investointipankin avulla *rahoitettuja* hankkeita on ympäri maailmaa.

= Hankkeita, jotka on rahoitettu Pohjoismaiden investointipankin avulla, on ympäri maailmaa.

Uusi asukas on jo muuttanut *lauantaina* myytyyn asuntoon.

= Uusi asukas on jo muuttanut asuntoon, joka myytiin lauantaina.

Kaupasta *saadulla* voitolla ostettiin auto.

= Voitolla, joka saatiin kaupasta, ostettiin auto.

Kokous päätti jättää pöydälle puoliksi käsitellyn asian.

= Kokous päätti jättää pöydälle asian, joka oli puoliksi käsitelty.

Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska omistavat vuonna 1976 perustetun Pohjoismaiden investointipankin.

= Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska omistavat Pohjoismaiden investointipankin, joka perustettiin vuonna 1976.

II -ma/-mä (Agenttipartisiippi)

Yksikön 3. persoonan vartalo + -ma/-mä

hän lukee	luke-	lukema
hän soittaa	soitta-	soittama
hän tekee	teke-	tekemä
hän tuo	tu-	tuoma
hän käsittelee	käsittele-	käsittelemä
hän pese	pese-	pesemä
hän avaa	avaa-	avaama
hän kerää	kerää-	keräämä
hän tarvitsee	tarvitse-	tarvitsema

Agenttipartisiipin käyttö

Agenttipartisiippi on adjektiivi, joka on tehty verbistä. Se korvaa aktiivisen relatiivilauseen, jossa relatiivipronomini on objektina. Agenttipartisiippi eroaa passiivin partisiipista siten, että sillä on aina tekijä. Tekijä ilmaistaan genetiivillä tai possessiivisuffiksilla. Agenttipartisiipin toiminta on tapahtunut ennen päälauseen toimintaa tai se on samanaikaista.

Tekijä ilmaistaan genetiivillä, jos se on nomini.

Sihteerin kirjoittama kirje

jäi pöydälle.

= Kirje, jonka sihteeri kirjoitti,

jäi pöydälle.

Johnin lukema kirja kertoi Suomen historiasta.
= Kirja, jonka John luki, kertoi Suomen historiasta.

Tutkijan keräämä materiaali vahvisti käsitystä naisen asemasta.
= Materiaali, jonka tutkija oli kerännyt, vahvisti käsitystä naisen asemasta.

Tekijä ilmaistaan possessiivisuffiksilla, jos se on persoonapronomini.
Possessiivisuffiksi liitetään partisiippiin.

Kirjoittamasi kirje jäi pöydälle.
= Kirje, jonka kirjoitit, jäi pöydälle.

Oliko lukemanne kirja mielenkiintoinen?
= Oliko kirja, jonka luitte, mielenkiintoinen?

Italiasta tuomani hajuvesi on loppu.
= Hajuvesi, jonka toin Italiasta, on loppu.

Agenttipartisiippi taipuu samassa sijamuodossa ja luvussa kuin sen pääsana ja sen määritteet ovat sen edessä.

N	lukema	lukemat
P	lukemaa	lukemia
VARTALO	lukema-	lukemi-
Akk.	lukeman, lukema	lukemat
G	lukeman	lukemien
Ill.	lukemaan	lukemiin
In.	lukemassa	lukemissa
El.	lukemasta	lukemista
All.	lukemalle	lukemille
Ad.	lukemalla	lukemilla
Abl.	lukemalta	lukemilta
Tr.	lukemaksi	lukemiksi
Ess.	lukemana	lukemina

Oliko sihteerin kirjoittamassa kirjeessä virheitä?
= Oliko kirjeessä, jonka sihteeri kirjoitti, virheitä?

Onko kirjoittamassasi kirjeessä osoite?
= Onko kirjeessä, jonka kirjoitit, osoite?

Oletko nähnyt Anna-Liisan Italiasta ostaman hameen?
= Oletko nähnyt hameen, jonka Anna-Liisa osti Italiasta?

Tutustuin myöhemmin puheenjohtajan kokouksessa esittelemään asiaan.
= Tutustuin myöhemmin asiaan, jonka puheenjohtaja esitteli kokouksessa.

Eilen lähettämässäni kirjeessä oli viesti sinulle.
= Kirjeessä, jonka lähetin eilen, oli viesti sinulle.

He kirjoittivat kuvauksen matkalla näkemistään asioista.
= He kirjoittivat kuvauksen asioista, joita näkivät matkalla.

Agenttipartisiippi voi esiintyä myös muutoin kuin relatiivilauseen korvikkeena, kun kerrotaan, mitä joku on tehnyt.

Kenen tekemä tämä on?
= Kuka on tehnyt tämän?

Helsinki on Kustaa Vaasan perustama.
= Kustaa Vaasa on perustanut Helsingin.

Virhe on Timon tekemä.
= Timo on tehnyt virheen.

Taulu on Järnefeltin maalaama.
= Järnefelt on maalannut taulun.

Pöytäkirja on puheenjohtajan **allekirjoittama**.
= Puheenjohtaja on allekirjoittanut pöytäkirjan.

Hotelli oli suomalaisten **rakentama**.
= Suomalaiset olivat rakentaneet hotellin.

Jos tekijä on persoonapronomini, käytetään myös persoonapronominin genetiiviä ja possessiivisuffiksia.

Onko materiaali **teidän keräämänne**?
= Oletteko te keränneet materiaalin?

Artikkeli on **minun kirjoittamani**.
= Minä olen kirjoittanut artikkelin.

HELSINGIN VANHOISTA TALOISTA

Kustaa Vaasa perusti Helsingin Vantaanjoen suulle vuonna 1550. Kuninkaan kaupungille valitsema paikka ei ollut kovin onnistunut, joten pari sataa vuotta myöhemmin kaupunki siirrettiin Vironniemelle, nykyiseen Kruununhakaan.

1700-luvun alussa nälänhädän vaivaaman, tulipalon tuhoaman ja Venäjän armeijan uhkaaman kaupungin suojaksi alettiin rakentaa Viaporin (nyk. Suomenlinnan) linnoitusta. Tällä August Ehrensvärdin johdolla rakennetulla linnoituksella ei kuitenkaan ollut suurta merkitystä kaupungille. Ranskan ja Venäjän väliset sodat muuttivat koko Suomen historian. Aleksanteri I liitti Suomen valtakuntaansa, ja keisarin Venäjän valtakuntaan liittämästä Suomesta tuli autonominen suuriruhtinaskunta.

Turusta Helsinkiin vuonna 1812 siirretyn pääkaupungin asemaa haluttiin korostaa, ja niin sille alettiin suunnitella monumentaalista keskustaa. Suunnitelman toteuttajaksi nimitetty Johan Ehrenström sai avukseen saksalaisen

arkkitehdin C. C. Engelin. Pietarissa hankkimansa kokemuksen avulla Engel alkoi suunnitella Helsingille uusklassista keskustaa. Tänäkin päivänä Senaatintorin ympärillä näkemämme empire-rakennukset tuovat mieleemme kuuluisien eurooppalaisten arkkitehtien Pietariin piirtämät kauniit, vanhat rakennukset.

1800-luvun lopulla suomalaiset alkoivat tiedostaa yhä voimakkaammin kansallista identiteettiään. Suomalaista taidetta ja kulttuuria tutkittiin, ja eri alojen taiteilijat tekivät matkoja Karjalaan, jossa kansanrunous vielä eli ihmisten muistissa. Kuvataiteilijat, arkkitehdit, kirjailijat ja säveltäjät tapasivat usein toisiaan, ja heidän välilleen kehittyneestä kansallisesta innostuksesta syntyi tuon ajan kaikissa taidelajeissa näkyvä kansallisromanttinen tyyli suunta, jota kutsutaan myös karelianismiksi. Karelianismi sattui samaan aikaan, kun art nouveau valloitti Eurooppaa; niinpä Euroopassa matkustelleet taiteilijat toivat Suomeen matkoilla hankkimiansa vaikutteita. Suurin osa vaikutteista tuli saksalaisen kulttuurin alueelta. Tästä syystä Suomen art nouveau -tyyliä kutsutaan tavallisesti jugendiksi.

Helsinkiin 1800 - 1900-lukujen vaihteessa rakennetut talot edustavat usein jugend-tyyliä. Monet kauneimmista jugend-taloista ovat arkkitehtien Sonckin, Estlanderin ja Nyströmin piirtämiä.

1900-luvun alusta Helsinki on kasvanut suurkaupungiksi. Vanhoja taloja on paljon purettu, ja purettujen tilalle on rakennettu uusia. Taloudelliset seikat ovat usein voittaneet kauneusarvot, niin että vanhaan miljööseen on noussut uusia tyyliin sopimattomia rakennuksia. Viime vuosina on 1900-luvun alussa rakennettuja taloja kuitenkin alettu arvostaa yhä enemmän ja kaupunkikuvaa pyritään nyt säilyttämään mahdollisimman alkuperäisenä.

* * *

KESKUSTELUA

- Luitko uutisissa kerrotuista verouudistuksista tämän päivän lehdestä?
- Luin.
- Mitä ajattelet niistä?
- Minusta hallituksen tulisi neuvotella suunnittelemistaan uudistuksista enemmän myös ammattijärjestöjen ja liike-elämän edustajien kanssa.

* * *

- Näitkö eilen televisiossa esitetyn dokumenttiohjelman delfiineistä?
- Näin. Se oli hyvin mielenkiintoinen. Delfiinit ovat sympaattisia eläimiä, ja on ihme, mitä kaikkea opetetut delfiinit osaavat tehdä.

* * *

- Tunnetko jonkun, joka tietäisi jotakin Helsingissä tehdystä puhekielen tutkimuksesta?
- En tiedä ketään henkilöä erityisesti, mutta tiedän, että jotkut suomen kielen laitoksen ihmiset ovat olleet mukana tutkimuksessa.
- Haluaisin haastatella jotakuta tutkimusta tehnyttä henkilöä Helsingin Sanomiin.
- Sitten sinun on varmaan paras ottaa yhteys johonkuhun suomen kielen laitoksessa.

* * *

- Ovatko kokouksessa käsitellyn asian yksityiskohdat pöytäkirjassa?
- Eivät kaikki. Kokouksessa käytiin vilkasta keskustelua. Käydystä keskustelusta on kyllä nauhat. Jos haluat, voit kuunnella ne.

* * *

- Kenen kirjoittama tämä runo on?
- Mikä sen nimi on? Miten se alkaa?
- Sen nimi on Nocturne, ja se alkaa: "Ruislinnun laulu korvissani, tähtikäiden päällä täysi kuu; ---".
- Ai, se. Se on Eino Leinin kirjoittama.
- Kuka hän on?
- Mitä, etkö tiedä, kuka Eino Leino oli? Hän on ehkä Suomen arvostetuin runoilija. Hän eli 1878 - 1926 ja oli loistava runoilija, prosaisti, kriitikko ja kulttuuripoliitikko.

$$\text{1. Genetiivi} + \left\{ \begin{array}{c} \text{tulee} \\ \text{tulisi} \end{array} \right\} + \text{tehdä} = \text{Genetiivi} + \left\{ \begin{array}{c} \text{täytyy} \\ \text{täytyisi} \end{array} \right\} + \text{tehdä}$$

Meidän tulee muistaa historiamme. = Meidän täytyy muistaa historiamme.
Hallituksen tulisi neuvotella asiasta. = Hallituksen täytyisi neuvotella asiasta.

$$\text{2. Genetiivi} + \left\{ \begin{array}{c} \text{on} \\ \text{oli} \\ \text{olisi} \end{array} \right\} + \left\{ \begin{array}{c} \text{paras} \\ \text{hyvä} \\ \text{helppo} \\ \text{vaikea} \end{array} \right\} + \text{infinitiivi} + (\text{objekti nominatiiviakkusatiivissa})$$

Sinun on paras ottaa yhteys johonkuhun professoriin.
Teidän on hyvä puhua niin.
Meidän oli helppo löytää tie.
Minun olisi vaikea päättää asiasta.

KAPPALE 7

Passiivin 1. partisiippi

I -ttava/-ttävä -tava/-tävä

(Passiivin 1. partisiippi)

Verbityyppi 1

Yksikön 1. persoonan vartalo

+ -ttava/-ttävä

puhua	puhun	puhuttava
lukea	luen	luettava
ehtiä	ehdin	ehdittävä
kertoa	kerron	kerrottava
tuntea	tunnen	tunnettava

antaa	annan	annettava
kieltää	kiellän	kiellettävä
maksaa	maksan	maksettava
viettää	vietän	vietettävä

Verbityypit 2, 3, 4, 5

Infinitiivin vartalo

+ -tava/-tävä

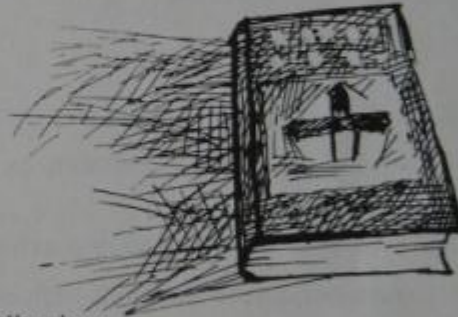
-ttava/-ttävä

syödä	syötävä
juoda	juotava
tehdä	tehtävä
olla	oltava
käsitellä	käsiteltävä
ajatella	ajatettava
mennä	mentävä

nousta	noustava
pestä	pestävä
surra	surtava
kerrata	kerrattava
levätä	levättävä
valita	valittava
häiritä	häirittävä

Passiivin 1. partisiipin käyttö

I Passiivin 1. partisiippi on adjektiivi, joka on tehty verbistä. Se korvaa passiivisen relatiivilauseen, jossa relatiivipronomini on objektina, ja relatiivilauseen toiminta tapahtuu samanaikaisesti päälauseen toiminnan kanssa tai sen jälkeen.

Kurssilla luettava kirja on mielenkiintoinen.

= Kirja, joka luetaan kurssilla, on mielenkiintoinen.

Hannalle lähetettävä posti on pöydällä.

= Posti, joka lähetetään Hannalle, on pöydällä.

Konsertissa soitettava kappale on lyyrinen.

= Kappale, joka soitetaan konsertissa, on lyyrinen.

Kurssilla kerrattava kielioppi on vaikeaa.

= Kielioppi, joka kerrataan kurssilla, on vaikeaa.

Passiivin 1. partiisiippi taipuu samassa sijamuodossa ja luvussa kuin sen pääsana, ja sen määritteet ovat sen edessä.

N	luettava	luettavat
P	luettavaa	luettavia
VARTALO	luettava-	luettavi-
Akk.	luettavan, luettava	luettavat
G	luettavan	luettavien
Ill.	luettavaan	luettaviin
In.	luettavassa	luettavissa
El.	luettavasta	luettavista
All.	luettavalle	luettaville
Ad.	luettavalla	luettavilla
Abl.	luettavalta	luettavilta
Tr.	luettavaksi	luettaviksi
Ess.	luettavana	luettavina

Kurssilla luettavassa kirjassa on paljon keskusteluharjoituksia.

= Kirjassa, joka luetaan kurssilla, on paljon keskusteluharjoituksia.

Kuka on kirjoittanut Kansallisteatterissa esitettävän uuden näytelmän?

= Kuka on kirjoittanut uuden näytelmän, joka esitetään Kansallisteatterissa?

Annan teille listan tenttiin kerrattavista asioista.

= Annan teille listan asioista, jotka kerrataan tenttiin.

Suomeen tuotavilla tuotteilla on tuontitulli.

= Tuotteilla, joita tuodaan Suomeen, on tuontitulli.

Huoneeseen siirrettävät tuolit ovat vielä käytävässä.

= Tuolit, jotka siirretään huoneeseen, ovat vielä käytävässä.

$$\text{II} \quad G + \left\{ \begin{array}{l} \text{on} \\ \text{oli} \\ \text{olisi} \end{array} \right\} + \begin{array}{l} \text{pass. 1.} \\ \text{partis.} \end{array} = G + \left\{ \begin{array}{l} \text{täytyy} \\ \text{täytyi} \\ \text{täytyisi} \end{array} \right\} + \text{infinitiivi}$$

Minun on lähdeävä nyt.
= Minun täytyy lähteä nyt.

Hänen oli saatava työ valmiiksi viikossa.
= Hänen täytyi saada työ valmiiksi viikossa.

Sinun olisi syötävä jotakin.
= Sinun täytyisi syödä jotakin.

Onko teidän häiritävä meitä?
= Täytyykö teidän häiritä meitä?

Meidän on noustava aikaisemmin.
= Meidän täytyy nousta aikaisemmin.

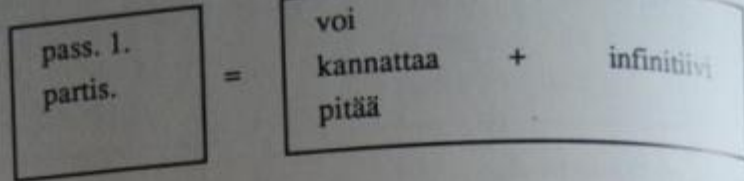
Lasten on nukuttava paljon.
= Lasten täytyy nukkua paljon.

Sinun on ymmärrettävä minua.
= Sinun täytyy ymmärtää minua.

Hedelmien on oltava tuoreita.
= Hedelmien täytyy olla tuoreita.

Opettajien on muistettava olla kärsivällisiä.
= Opettajien täytyy muistaa olla kärsivällisiä.

III

Ovatko nämä marjat vielä **syötäviä**?
= Voiko näitä marjoja vielä syödä?

Onko sinulla mitään **juotavaa**?
= Onko sinulla mitään, mitä voi juoda?

Se on ihan **katsottava** filmi.
= Se on filmi, joka kyllä kannattaa katsoa.

Minulla on paljon **ajatettavaa**.
= Minulla on paljon, mitä pitää ajatella.

Hänellä oli paljon **kerrottavaa**.
= Hänellä oli paljon, mitä piti kertoa.

Tekstissä ei ollut paljon **korjattavaa**.
= Tekstissä ei ollut paljon, mitä piti korjata.

Haluatko jotain **luettavaa**?
= Haluatko jotakin, mitä voi lukea?

Tämä kala ei ole **syötävää**.
= Tätä kalaa ei voi syödä.

Onko televisiossa mitään **katsottavaa**?
= Onko televisiossa mitään, mitä kannattaa katsoa?

HUOMAA!

Passiivin 1. partisiipin monikon inessiivi

Onnettomuuspaikalla ei ollut enää mitään tehtävissä.

= Onnettomuuspaikalla ei voinut tehdä enää mitään.

Onko vika korjattavissa?

= Voiko vian korjata?

Onko Kaisa tavattavissa?

= Voiko tavata Kaisaa?

OPISKELIJAN TYÖ

Yliopiston opiskelijan opiskeluaika on joskus raskasta, mutta se on myös itsenäisyyden ja vapauden aikaa. Opiskelija laatii itse suhteellisen vapaasti lukujärjestyksensä. Kuunneltavia luentoja voi valita ohjelmaan sen verran kuin jaksaa. Tietysti kaikki pakolliset kurssit on suoritettava, mutta ajankohta on valittavissa omien kykyjen ja mahdollisuuksien mukaan.

Kielenopiskelijan ohjelmaan kuuluu tavallisesti yliopistossa seurattavia teoreettisia luentoja, kotona käännettäviä tekstejä sekä käytännön kieliharjoittelua ryhmissä. Useimpien kielten opiskelijoiden on myös oleskeltava jonkin aikaa maassa, jonka kieltä he opiskelevat.

Koska useimpien opiskelijoiden on hankittava opintolainan lisäksi lisätuloja ansiotyössä opintojensa rahoittamiseksi, opinnot venyvät usein suhteellisen pitkiksi. Toisaalta työstä saatu kokemus helpottaa myöhemmin työpaikan saantia. Vakinainen työpaikka olisi löydettävä mahdollisimman pian valmistumisen jälkeen, sillä muuten on vaikea selvittää takaisin maksettavista lainoista.

TEATTERISTA

Tänä vuonna teatterissa esitettävien näytelmien joukossa ei ole oikeastaan yhtään uutta mielenkiintoista näytelmää. Kansallisteatteri tarjoaa komedioita ja pari tragediaa, pari lasten näytelmää ja perinteisesti jonkin suomalaisen kirjailijan kirjoittaman näytelmän. Ainoa mielenkiintoisempi valittavissa oleva vaihtoehto on David Pownallin kirjoittama ja Kurt Nuotion ohjaama "Mestari luokka". Moni sanoisi, että valittavia vaihtoehtoja ei ole kovinkaan monta.

Helsingin kaupunginteatterilla on ehkä enemmän annettavaa. Ohjelmistossa on Sartrea, Dürrenmattia ja Molièrää. Brechtin kirjoittaman "Galilein elämän" dramatisointi on saanut erityistä kiitosta kriitikoilta ja yleisöltä. Huomiota on herättänyt myös sukupuolirooleja rikkova tulkinta Shakespearen näytelmästä "Kuinka äkäpussi kesytetään".

KESKUSTELUA

- Haluaisitko jotakin syötävää?
- Ei kiitos, mutta olisiko sinulla jotakin lämmintä juotavaa?
- Minulla ei ole kahvia eikä teetä. Minun olisi käytävä kaupassa ostamassa, jos haluat jotakin sellaista.
- Eikö sinulla ole mitään lämmitettävää mehua?
- Ai niin, onhan minulla mustaa viinimarjamehua.
- Se on ihan juotavaa. Keitetään sitä.

* * *

- Minua ei huvittaisi yhtään lähteä tänään työhön, kun on tuollainen koiranilma.
- Onko sinun aina valitettava? Masennat muutkin.
- En voi sille mitään. Tämä sää ja tehtävät työt saavat minut niin masentuneeksi.
- No, ota loma. Sinullahan on lomaa jäljellä.
- En voi nyt. Minun on saatava valmiiksi kaksi raporttia kahdessa viikossa.

* * *

- Haluaisin jollekin suomen kielen jatkokurssille. Miten pääsisin sellaiselle?
- Ensin on suoritettava kurssin tasotesti tai osoitettava, että on jo suorittanut alkeiskurssin tyydyttävästi.
- Minä olen lukenut suomea itsekseni, joten minulla ei ole mitään todistusta aikaisemmilta kursseilta. Haluaisin yrittää tasotestiä. Milloin sellainen pidetään?
- Tasotesti on kurssin alussa, samana päivänä kuin kurssille ilmoittautuminen.
- Onko tasotestiin ilmoitauduttava?
- Ei. On vain oltava paikalla, kun testi alkaa kello 10.15.
- Mitä testiin on osattava?
- Olisi hallittava alkeisoppikirjan pääkohdat, siis kieliopin alkeet.
- Jaha, kiitos. Muuta kysyttävää minulla ei olekaan. Näkemiin.
- Näkemiin.

* * *

☞ 1. sen verran = niin paljon

- Kuunneltavia luentoja voi valita sen verran kuin jaksaa.
- = Kuunneltavia luentoja voi valita niin paljon kuin jaksaa.
- Otin mukaan tavaroita juuri sen verran kuin oli välttämätöntä.
- = Otin mukaan tavaroita juuri niin paljon kuin oli välttämätöntä.

KAPPALE 8

että-lauseenvastike eli
kertova lauseenvastike 1 ja 2
Lukusanojen taivutus

KERTOVA LAUSEENVASTIKE 1

I Aktiivin 1. partisiippi genetiivissä

lukeva	→	lukevan
tietävä	→	tietävän
tuova	→	tuovan
tekevä	→	tekevän
oleva	→	olevan
opiskeleva	→	opiskelevan
pääsevä	→	pääsevän
menevä	→	menevän
pureva	→	purevan
osaava	→	osaavan
heräävä	→	heräävän
hallitseva	→	hallitsevan
häiritsevä	→	häiritsevän

Aktiivin 1. partisiipin genetiivi korvaa **että**-lauseen, jonka toiminta tapahtuu samanaikaisesti päälauseen toiminnan kanssa tai sen jälkeen.
Kun päälauseella ja sivulauseella on eri subjekti, on sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa genetiivissä.

Luulin		Kaisan	tietävän	tästä.
	↑	↑	↑	
Luulin,	että	Kaisa	tietää	tästä.

Väitän tämän olevan väärin.
 ↑ ↑ ↑
 = Väitän, että tämä on väärin.

Kun päälauseella ja sivulauseella on sama subjekti, ilmaistaan sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa possessiivisuffiksilla.

Ymmärsin olevani väärässä.
 = Ymmärsin, että olin väärässä.

Lapset odottivat saavansa suklaata.
 = Lapset odottivat, että he saavat suklaata.

Tiesimme myöhästyvämme.
 = Tiesimme, että myöhästymme.

Ministeri kertoi tutkivansa asiaa.
 = Ministeri kertoi, että hän tutkii asiaa.

Niemiset sanoivat muuttavansa Lahteen.
 = Niemiset sanoivat, että he muuttavat Lahteen.

Sinähän väitit osaavasi tämän.
 = Sinähän väitit, että osaat tämän.

Arvasitteko joutuvanne sellaiseen tilanteeseen?
 ↑ /
 = Arvasitteko, että joudutte sellaiseen tilanteeseen?

KERTOVA LAUSEENVASTIKE 2

II Aktiivin 2. partisiippi genetiivissä

lukenut	→	lukeneen
tietänyt	→	tietäneen
tuonut	→	tuoneen
tehnyt	→	tehneen
ollut	→	olleen
opiskellut	→	opiskelleen
päässyt	→	päässeen
mennyt	→	menneen
purrut	→	purreen
osannut	→	osanneen
herännyt	→	heränneen
hallinnut	→	hallinneen
häirinnyt	→	häirinneen

Aktiivin 2. partisiippi korvaa **että**-lauseen, jonka toiminta on tapahtunut ennen päälauseen toimintaa.

Kun päälauseella ja sivulauseella on eri subjekti, on sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa genetiivissä.

Luulen	Kaisan	tienneen	tästä.
	↑	↑	
Luulen,	että	Kaisa	tiesi
	↑	↑	
			tästä.

Radiossa kerrottiin inflaation kasvaneen hitaasti viime vuonna.
↑ ↑ ↑
= Radiossa kerrottiin, että inflaatio kasvoi hitaasti viime vuonna.

Uskoin hänen päässeen yliopistoon.
↑ ↑ ↑
= Uskoin, että hän pääsi yliopistoon.

Hän luuli minun opiskelleen englantia.
↑ ↑ ↑
= Hän luuli, että (minä) olen opiskellut englantia.

Kuulimme lasten häirinneen teitä.
↑ ↑ ↑
= Kuulimme, että lapset olivat häirinneet teitä.

Sanoitko tavaroiden tulleen?
↑ ↑ ↑
= Sanoitko, että tavarat ovat tulleet?

Lapsi kertoi koiran pureen häntä.
↑ ↑ ↑
= Lapsi kertoi, että koira puri häntä.

Tiesittekö hänen olleen Afrikassa vuoden?
↑ ↑ ↑
= Tiesittekö, että hän oli Afrikassa vuoden?

na.
Kun päälauseella ja sivulauseella on sama subjekti, ilmaistaan sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa possessiivisuffiksilla.

Ymmärsin	<table border="1"><tr><td></td><td>olleen</td><td></td></tr><tr><td>↑</td><td></td><td>↗</td></tr><tr><td>että</td><td>olin ollut</td><td></td></tr></table>		olleen		↑		↗	että	olin ollut		väärässä.
	olleen										
↑		↗									
että	olin ollut										
Ymmärsin,		väärässä.									

Hän luulee valinneensa parhaan vaihtoehdon.
↑ ↗
= Hän luulee, että hän on valinnut parhaan vaihtoehdon.

Hienoset kertoivat ostaneensa uuden auton.
↑ ↗
= Hienoset kertoivat, että he ovat ostaneet uuden auton.

Uskoin tehneeni oikein.
↑ ↗
= Uskoin, että olin tehnyt oikein.

Etkö tiedä saaneesi stipendin?
↑ ↗
= Etkö tiedä, että olet saanut stipendin?

Väitättekö heränneenne viideltä?
↑ ↗
= Väitättekö, että heräsitte viideltä?

Luulimme eksyneemme.
↑ ↗
= Luulimme, että olimme eksyneet.

ALEKSIS KIVI

Aleksis Kivi, oikealta nimeltään Alexis Stenvall, syntyi Nurmijärvellä vuonna 1834. Kiven perhe oli suomenkielinen, mutta isä osasi jonkin verran ruotsia. Tuohon aikaan oli suomenkielisen lapsen hyvin vaikea päästä kouluun, koska opetus tapahtui ruotsin kielellä. Kun Kiven vanhemmat huomasivat lapsensa olevan lahjakas, he päättivät antaa pojalleen mahdollisuuden päästä opintielle, ja poika lähetettiin 12-vuotiaana Helsinkiin kouluun. Opinnot eivät sujuneet niin hyvin, kuin olisi toivottu. Osittain kai syynä olivat nuoren koululaisen taloudelliset vaikeudet, joiden vuoksi Aleksis usein näki jopa nälkää. Fredrik Cygnaeus, Aleksis Kiven opettaja, uskoi kuitenkin oppilaansa kehittyvän ja edistyvän, jos häntä kannustettaisiin. Cygnaeus oli huomannut pojassa heräävät kirjalliset lahjat. Kerrotaan Cygnaeuksen jopa katsoneen läpi sormiensa joitakin Kiven virheitä, kun Kivi suoritti ylioppilastutkintoa.

Vuonna 1859 Aleksis Kivi kirjoittautui yliopistoon. Hän opiskeli jonkin aikaa kirjallisuutta ja estetiikkaa, mutta yliopiston loppututkintoa hän ei koskaan suorittanut. Jatkuvat taloudelliset vaikeudet ja niistä johtuneet hermostolliset häiriöt estivät häntä keskittymästä opintoihin.

Tiedetään useiden Kiven aikalaisten tukeneen Kiveä niin taloudellisesti kuin henkisesti. Monet uskoivat hänestä tulevan suuri suomalainen kirjailija. Kiven kirjallinen lahjakkuus ymmärrettiin kuitenkin vasta hänen kuolemansa jälkeen.

Kiven ensimmäinen näytelmä "Kullervo" (1860) otettiin vastaan myönteisesti. Uskottiin Suomen saaneen

vihdoinkin oman suomenkielisen kirjailijan. Kivi itsekin luuli päässeensä paremman elämän alkuun. Kun Kivi sitten vielä kuuli saaneensa näytelmästään "Nummisuutarit" valtion kirjallisuuspalkinnon, josta myös kansallisuusrunoilija J. L. Runeberg oli ollut taistelemassa, ei menestyksen tiellä näyttänyt olevan mitään esteitä.

Valitettavasti kaikki eivät kuitenkaan uskoneet Kiven lahjoihin. August Ahlqvist, jolla oli vahva auktoriteettiasema tuon ajan kulttuuripolitiikassa, alkoi vastustaa Kiveä. Ahlqvistin ja Kiven näkemykset kirjallisesta ilmaisusta ja Suomen kansan luonteesta erosivat jyrkästi toisistaan. Kivi ei kuitenkaan välittänyt Ahlqvistin kritiikistä, vaan alkoi luoda omilla ehdoillaan romaaniaan "Seitsemän veljestä".

"Seitsemän veljeksien" valmistumisvaiheessa Ahlqvist vastusti sen julkaisemista Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran varoilla. Snellmanin ja Cygnaeuksen tuki teki kuitenkin mahdolliseksi sen, että "Seitsemän veljestä", ensimmäinen suomenkielinen romaani, ilmestyi vuonna 1870.

Jälkimaailma tietää Ahlqvistin olleen väärässä. Ahlqvistin murskaava kritiikki masensi kuitenkin hermostollisesti sairasta kirjailijaa niin, että hänessä puhkesi mielisairaus, jota hän itse sanoi odottaneensa ja joka sitten vei hänet hautaan vain kaksi vuotta "Seitsemän veljeksien" ilmestymisen jälkeen.

KESKUSTELUA

- Hei Maija. Mitä kuuluu?
- Kiitos hyvää. Olen juuri ostanut uuden asunnon.
- Ai, sinäkin. Oletko kuullut Kaisankin ostaneen uuden asunnon?
- Tiesin hänen suunnittelevan asunnon vaihtoa, mutta en ole kuullut hänen tehneen niin.
- Minäkin toivoisin löytäväni edullisesti vähän isomman asunnon.
- Edullisen asunnon löytäminen keskustasta on kyllä ihan mahdotonta.

* * *

- Luulin jo osaavani italiaa melko hyvin, kun matkustin Firenzeen, mutta kyllä aluksi oli vaikea ymmärtää, mitä ihmiset sanoivat.
- Niin, ihmiset puhuvat niin eri tavalla elävässä elämässä kuin oppikirjoissa. Luulen kuitenkin italian olevan maailman helpoimpia kieliä.
- Jos nyt sitten voi sanoa helppoja kieliä olevankaan.
- Ei kai. Kyllähän kielten opiskelu aina on kovaa työtä, mutta kai voi sanoa joidenkin kielten tarttuvan korvaan helpommin.
- Minun on aina ollut niin vaikea oppia kieliä. Se harmittaa minua, sillä kielitaito avartaa maailmankuvaa.

* * *

- Oletko jo kirjoittanut artikkelin Virittäjään?
- En. Luulin saavani työt niin hyvin valmiiksi, että artikkeli olisi ilmestynyt tässä numerossa, mutta en tietänyt joutuvani taas kaikenlaisiin ylimääräisiin kokouksiin; ja aina tulee jotakin odottamatonta.
- Minähän varoitin sinua tekemästä aikataulua liian tiukaksi.
- Enhän minä voinut tietää kaiken taas menevän näin hullusti, mutta kyllä se artikkeli valmistuu. Älä ole huolissasi. Uskon kirjoittavani sen ensi numeroon.

* * *

☞ 1. Lukusanojen taivutus

N	yksi	seitsemän	kymmenen
P	yhtä	seitsemää	kymmentä
VARTALO	yhde-	seitsemä-	kymmene-
Akk.	yhden	seitsemän	kymmenen
	yksi		
G	yhden	seitsemän	kymmenen
Ill.	yhteen	seitsemään	kymmeneen
In.	yhdessä	seitsemässä	kymmenessä
El.	yhdestä	seitsemästä	kymmenestä
All.	yhdelle	seitsemälle	kymmenelle
Ad.	yhdellä	seitsemällä	kymmenellä
Abl.	yhdeltä	seitsemältä	kymmeneltä
Tr.	yhdeksi	seitsemäksi	kymmeneksi
Ess.	yhtenä	seitsemänä	kymmenenä

	yksikkö	monikko
N	tuhat	tuhannet
P	tuhatta	tuhansia
VARTALO	tuhanne-	tuhansi-
Akk.	tuhat	tuhannet
G	tuhannen	tuhansien
Ill.	tuhanteen	tuhansiin
In.	tuhannessa	tuhansissa
El.	tuhannesta	tuhansista
All.	tuhannelle	tuhansille
Ad.	tuhannella	tuhansilla
Abl.	tuhannelta	tuhansilta
Tr.	tuhanneksi	tuhansiksi
Ess.	tuhantena	tuhansina

Lukusana **kaksi** taipuu kuten **yksi**, **viisi** ja **kuusi** taipuvat kuten **uusi** ja **kahdeksan** ja **yhdeksän** taipuvat kuten **seitsemän**. **Kolme** ja **neljä** taipuvat kuten **talo** tai **kynä**.

Voitko tulla yhteen mennessä?

Kahdella ystävälläni on koira.

Ravintolaa kutsutaan "Seitsemäksi kruunuksi".

☞ 2. viideltä = kello viisi

Väittekö heränneenne viideltä? = Väittekö heränneenne kello viisi?

Elokuva alkaa seitsemältä. = Elokuva alkaa kello seitsemän.

Tapaamme kymmeneltä. = Tapaamme kello kymmenen.

☞ 3. Hän oli oikealta nimeltään Alexis Stenvall.

= Hänen oikea nimensä oli Alexis Stenvall.

Mikä hän on nimeltään? = Mikä hänen nimensä on?

Mikä hän on tyttönimeltään? = Mikä hänen tyttönimensä on?

Hän on ammatiltaan lääkäri. = Hänen ammattinsa on lääkäri.

KAPPALE 9

II infinitiivin inessiivi
kun-lauseenvastike eli temporaalinen lauseenvastike 1 ja 2
Komitatiivi
verbityyppi vanheta
TEMPORAALINEN LAUSEENVASTIKE 1

I -essa/-essä

(II infinitiivin inessiivi)

laulaa → laulaessa

puhua → puhuessa

kertoa → kertoessa

pysyä → pysyessä

HUOM!

lukea → lukiessa

itkeä → itkiessä

laskea → laskiessa

syödä → syödessä

juoda → juodessa

saada → saadessa

olla → ollessa

ajatella → ajatellessa

päästä → päästessä

juosta → juostessa

mennä → mennessä

surra → surressa

tavata → tavatessa

kerätä → kerätessä

hallita → hallitessa

häiritä → häiritessä

II infinitiivin inessiivi korvaa **kun**-lauseen, jonka toiminta on samanaikaista päälauseen toiminnan kanssa.

Kun päälauseella ja sivulauseella on eri subjekti, on sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa genetiivissä.

Perti pesi autoa		Kaisan käydessä	torilla.
	↑	↑	
Perti pesi autoa,	kun	Kaisa kävi	torilla.

Olin tiskaamassa		Tarjan tullessa kotiin.
	↑	↑
= Olin tiskaamassa, kun		Tarja tuli kotiin.

	Palkkojen	noustessa	hinnatkin nousevat.
	↑	↑	
= Kun	palkat	nousevat,	hinnatkin nousevat.

Ilma viileni vähitellen		auringon	laskiessa.
		↑	↑
= Ilma viileni vähitellen, kun		aurinko	laski.

	Meidän lähtiessämme	alkoi sataa.
	↑	
= Kun	lähdimme,	alkoi sataa.

Huone hiljeni		sinun	tullessasi	sisään.
		↑	↑	
= Huone hiljeni, kun	sinä	tulit		sisään.

Miksi ette soittaneet ollessanne Helsingissä?
↑ ↑ ↑
= Miksi ette soittaneet, kun olitte Helsingissä?

Unohdimme rahat kiirehtiessämme bussiin.
↑ ↑ ↑
= Unohdimme rahat, kun kiirehdimme bussiin.

He lauloivat tanssiessaan.
↑ ↑ ↑
= He lauloivat, kun tanssivat.

Joskus voi käyttää pelkkää 1. ja 2. persoonan possessiivisuffiksia, vaikka päälauseen ja sivulauseen subjekti ei olekaan sama.

Hän pelästyi avatessani oven.
↑ ↑ ↑
= Hän pelästyi, kun avasin oven.

II Passiivin 2. partiisiippi **partitiivissa**

laulettu	→	laulettua
puhuttu	→	puhuttua
kerrottu	→	kerrottua
kysytty	→	kysyttyä
luettu	→	luettua
laskettu	→	laskettua
syöty	→	syötyä
tuotu	→	tuotua
myyty	→	myytyä
oltu	→	oltua
opiskeltu	→	opiskeltua
noustu	→	noustua
pesty	→	pestyä
pantu	→	pantua
purtu	→	purtua
avattu	→	avattua
herätty	→	herättyä
valittu	→	valittua
häiritty	→	häirittyä

Passiivin 2. partiisiipin partitiivi korvaa **kun**-lauseen, jonka toiminta on tapahtunut ennen päälauseen toimintaa. Kun päälauseella ja sivulauseella on eri subjekti, on sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa genetiivissä.

	Miesten	lähdettyä
↑	↑	↑
Kun	miehet	olivat lähteneet,

naiset tiskasivat astiat.

naiset tiskasivat astiat.

Menemme ulos lasten syötyä ruokansa.
 ↑ ↑ ↑
 = Menemme ulos, kun lapset ovat syöneet ruokansa.

Lehden tultua keitin itselleni kahvia.
 ↑ ↑ ↑
 = Kun lehti oli tullut, keitin itselleni kahvia.

Auringon laskettua tuli aivan pimeää.
 ↑ ↑ ↑
 = Kun aurinko oli laskenut, tuli aivan pimeää.

Näytelmän alettua sali hiljeni.
 ↑ ↑ ↑
 = Kun näytelmä oli alkanut, sali hiljeni.

Sateen lakattua lähdimme ulos.
 ↑ ↑ ↑
 = Kun sade oli lakannut, lähdimme ulos.

Kun päälauseella ja sivulauseella on sama subjekti, ilmaistaan sivulauseen subjekti lauseenvastikkeessa possessiivisuffiksilla.

Vein kirjan kirjastoon luettuaⁿⁱ sen.
 ↑
 kun olin lukenut sen.

Kaisa nukahti heti päästyään sänkyyn.
↑
= Kaisa nukahti heti, kun oli päässyt sänkyyn.

Mitä teet saatuasi apurahan?
↑
= Mitä teet, kun olet saanut apurahan?

Istukaa pöytään riisuttuanne takkinne.
↑
= Istukaa pöytään, kun olette riisuneet takkinne.

Syötyämme mainion aterian tilasimme kahvia.
↑
= Kun olimme syöneet mainion aterian, tilasimme kahvia.

Löydettyään asunnon Niemiset muuttivat Lahteen.
↑
= Kun Niemiset olivat löytäneet asunnon, he muuttivat Lahteen.

Joskus voi käyttää pelkkää 1. ja 2. persoonan possessiivisuffiksia, vaikka päälauseen ja sivulauseen subjekti ei olekaan sama.

Puhuttuamme asiasta vielä jonkin aikaa Maija lähti kotiin.
↑
= Kun olimme puhuneet asiasta vielä jonkin aikaa, Maija lähti kotiin.

Kerrottuani uutisen hän alkoi nauraa.
↑
= Kun olin kertonut uutisen, hän alkoi nauraa.

Lähdettyänne hän sulki oven.

↑
= Kun olitte lähteneet, hän sulki oven.

III -ine

(Komitatiivi)

Nominatiivi

Vartalo

Komitatiivi

talo

talo-

taloine

tyttö

tyttö-

tyttöine

katu

kadu-

katuine

hylly

hylly-

hyllyine

mukava

mukava-

mukav~~i~~ine

synkkä

synkä-

synkk~~i~~ine

veli

velje-

velj~~e~~ine

punainen

punaise-

punais~~e~~ine

lyhyt

lyhye-

lyhy~~t~~ine

soitin

soittime-

soittim~~e~~ine

kysymys

kysymykses-

kysymyks~~e~~ine

mies

miche-

mich~~e~~ine

lasi

lasi-

las~~i~~ine

hidas

hitaa-

hita~~a~~ine

kaunis

kaunii-

kauni~~i~~ine

valmiste

valmistee-

valmistee~~t~~ine

suo

suo-

suo~~i~~ine

yö

yö-

yö~~i~~ine

tie

tie-

tie~~i~~ine

kiva	kiva-	kiv i oine
velka	vela-	velk a oine
sauna	sauna-	saun a oine
omena	omena-	omen a oine
kylpylä	kylpylä-	kylpylä ä oine
opiskelija	opiskelija-	opiskelij a oine
mansikka	mansika-	mansik a oine
tavara	tavara-	tavar a oine
uusi	uude-	uusine

Komitatiivin **-i(ne)** on monikon **-i-** ja aiheuttaa sanavartalossa samat muutokset kuin monikon **-i-** yleensäkin.

Komitatiivissa on aina vahva aste.

Komitatiivi ilmaisee, minkä kanssa jotakin tehdään tai mitä on mukana.

Komitatiiviin liittyy possessiivisuffiksi. Possessiivisuffiksi liitetään vain pääsanaan.

Herätin huomiota must~~ine~~ vaatte~~ineni~~.

Nauratit kaikkia hassu~~ine~~ juttu~~inesi~~.

Presidentti saapui vaimo~~ineen~~.

Pääsimme vihdoin perille kaikk~~ine~~ tavaro~~inemme~~.

Kuinka selvisitte tänne rask~~aine~~ taakko~~inenne~~?

Äidit laps~~ineen~~ istuivat eturivissä.

Hän pitää sinusta kaikk~~ine~~ puutte~~inesikin~~.

VENERETKI

Tapasimme viime perjantaina Christerin. Vaihdettuamme tavanomaiset kuulumiset kertoi Christer ostaneensa uuden moottoriveneen ja kutsui meidät viikonlopuksi veneilemään. Hetken mietittyämme päätimme ottaa kutsun vastaan.

Ryhdyimme heti kiireesti valmistautumaan retkelle. Kirsin kerätessä kotona uimapukuja, pyyhkeitä, saippuota ym., minä kävin kaupassa ruokaostoksilla. Ollessamme juuri lähdössä huomasin, että olimme unohtaneet aurinkoöljyn. Kävimme lähimmässä tavaratalossa ja löydettyämme etsimämme aurinkoöljyn suuntasimme kohti venesatamaa. Siellä Christer jo odottikin meitä vaimoineen ja lapsineen.

Päästyämme kaikkine tavaroinemme veneeseen autoimme Christeriä irrottamaan veneen laiturista. Niin olimme matkalla aurinkoiseen saaristoon. Luonto oli kauneimmillaan. Aurinko paistoi kirkaalta taivaalta ja vesi välkehti auringonpaisteessa. Pienet ja suuret saaret puineen, hiekkarantoineen, jylhine kallioineen ja erilaisine lintuineen tarjosivat ihastuttavia maisemia silmillemme.

Retki sujui muutenkin hyvin. Kaikki toimet hoidettiin yhteistyössä. Miesten huolehtiessa veneestä ja ohjauksesta naiset huolehtivat ruoasta. Lauantai-iltapäivänä satoi hiukan ja meidän oli istuttava hytissä odottamassa sateen loppumista. Odottaessamme pelasimme šakkia. Sateen lakattua siirryimme taas kannelle ottamaan aurinkoa.

Palatessamme sunnuntaina venesatamaan tunsimme itsemme rentoutuneiksi ja olimme kaikki saaneet vähän rusketusta.

KESKUSTELUA

- Tiesitkö Kaisan muuttaneen uuteen asuntoon?
- Kyllä ja kuultuani siitä ihmettelin, miksi hän on muuttanut. Entinen asuntohan oli niin kaunis ja mukavalla paikalla.
- Luulen, että asunto tuli liian kalliiksi. Erottuaan miehestään hän ei kai pystynyt maksamaan niin korkeaa vuokraa.
- En tiennytkään hänen eronneen.
- Siitähän on jo kauan. Hän kertoi minulle eroaikeistaan ollessamme firman koulutusseminaarissa.

* * *

- Tiesitkö, että jättiläiskilpikonna munii munansa hiekkakuoppaan, ja tultuaan ulos munasta poikaset lähtevät vaistonsa mukaisesti kohti merta?
- Kyllä. Näin televisio-ohjelman jättiläiskilpikonnista. On traagista, että poikasten yrittäessä päästä mereen linnut saalistavat niitä ruoakseen.
- Niin on. Katsoessani samaa ohjelmaa minun tuli oikein paha mieli pikku kilpikonnien puolesta.
- Luonto on joskus julma. Mutta niin on ihminenkin saastuttaessaan ja ryöstäessään luonnonvaroja teollisuusjätteillä, autojen pakokaasuilla ja ryöstökalastuksella ja -metsästyksellä.

* * *

- No, olitteko eilen ulkona uusine ulkomaalaisine ystävinne?
- Olimme, ja meillä oli mahdollottoman hauskaa. Kävimme tanssimassa ja menimme Kirsin luokse jatkoille. Söimme hyvin, Kirsi lauloi kansanlauluja, ja Pekka kitaroineen säesti Kirsiä.
- Mitä, oliko Kirsi mukana poikaystävineen?
- Oli. Hänhän puhuu niin monia kieliä ja on kovin puhelias. On mukavaa, kun on monta ihmistä seurustelemassa. Ulkomaalaisethan ihmettelevät usein, miksi suomalaiset puhuvat niin vähän.

* * *

1. Verbityyppi 6

-eta/-etä

vanheta		viiletä	
vanhenen	vanhenemme	viilenen	viilenemme
vanhenet	vanhenette	viilenet	viilenette
vanhenee	vanhenevat	viilenee	viilenevät

Astevaihtelu kuten tyypissä 4.

Ilma lämpenee pian.	lämmetä
Aamu valkenee.	valjeta
Tosiasiat ilmenevät asiakirjoista.	ilmetä
Ilta kylmeni nopeasti.	kylmetä
Kykenetkö tekemään sen?	kyetä
Vanki pakeni kuljetuksen aikana.	paeta
Tarkenetko varmasti tuossa takissa?	tarjeta
Ovi aukeni itsestään.	aueta

2. **istua pöytään** = istua pöydän ääreen/viereen
istua pöydässä = istua pöydän ääressä/vieressä
nousta pöydästä = nousta pöydän äärestä/vierestä

Olkaa hyvä ja istukaa pöytään.

Istuimme jo pöydässä, kun hän saapui.

Juotuamme kahvit nousimme pöydästä.

Ilmaisut **istua pöytään/pöydässä**, **nousta pöydästä** liittyvät tavallisesti ruokailuun.

3. **kauneimmillaan** = niin kaunis kuin mahdollista

Päivä oli **kuumimmillaan**.

Ilta oli **parhaimmillaan**.

Filmi oli juuri **jännittävimmillään**, kun televisio meni rikki.

KAPPALE 10

I infinitiivin pitempi muoto

Finaalirakenne

Järjestyslukujen taivutus

I INFINITIIVI + **-kse-** + possessiivisuffiksi
(I infinitiivin pitempi muoto)

oppia	→	oppiakseni	oppiaksemme
		oppiaksesi	oppiaksenne
		oppiakseen	oppiakseen

tietää	→	tietääkseni
puhua	→	puhuaksesi
saada	→	saadakseen
voida	→	voidakseen
päästä	→	päästäksemme
olla	→	ollaksenne
mennä	→	mennäkseen
avata	→	avatakseen
kerätä	→	kerätäkseni
valita	→	valitaksesi
hallita	→	hallitakseen

Finaalirakenne

Finaalirakenne korvaa **jotta**-lauseen.

Matkustin Moskovaan **oppiakseni** puhumaan venäjää.
↑
= Matkustin Moskovaan, **jotta oppisin** puhumaan venäjää.

Hän lähtee maalle
↑
= Hän lähtee maalle, **jotta** voidakseen levätä.
voisi levätä.

Sinun täytyy lukea ahkerasti
↑
= Sinun täytyy lukea ahkerasti, **jotta** päästäksesi yliopistoon.
pääset yliopistoon.

Matkustimme Italiaan
↑
= Matkustimme Italiaan, **jotta** nähdäksemme Rooman.
näkisimme Rooman.

Tulitteko tänne
↑
= Tulitteko tänne, **jotta** tavataksenne johtajan?
tapaisitte johtajan?

He ottivat taksin
↑
= He ottivat taksin, **jotta** ollakseen ajoissa perillä.
olisivat ajoissa perillä.

Finaalirakenne esiintyy myös sanonnoissa, jotka vastaavat suurin piirtein
jos- ja **mikäli-**lauseita.

Hän on **tietääkseni** yhdistyksen puheenjohtaja.
(= Hän on, mikäli tiedän, yhdistyksen puheenjohtaja.)

Kaupat aukeavat **luullakseni** kello 9.
(= Luulen, että kaupat aukeavat kello 9.)

Muistaakseni suljin ikkunan.
(= Jos muistan oikein, suljin ikkunan.)

Ymmärtääkseni hänet valittiin virkaan.

(= Jos olen ymmärtänyt oikein, hänet valittiin virkaan.)

URHEILUA

Television urheiluohjelmat ovat suosituimpia ohjelmia. Noin 80 prosenttia suomalaisista katsojista seuraa joka ilta jotakin urheiluohjelmaa. Urheiluohjelmien suosiosta johtuu, että varsinkin huippu-urheilun ympärillä liikkuu paljon rahaa. Televisioyhtiöt ja lehdet tekevät juttuja urheilukisoista saadakseen taloudellista voittoa. Osattomiksi eivät kyllä jää urheilijatkaan. Vaikka puhutaankin puhtaasta urheilusta ammattilaisuuden vastakohtana, niin tosiasiallisesti huippu-urheilijatkin hyötyvät voitoistaan taloudellisesti. Huipputuloksiin päässeestä urheilijasta tulee nopeasti "julkkis", julkisuuden henkilö. Saatuaan julkista mainetta huippu-urheilija saa lahjoituksia ja esiintymistarjouksia. Kuuluisuus tuo aina myös rikkautta.

Huipulle päästäkseen on urheilijan kuitenkin aina harjoiteltava ankarasti. Harjoittelu vaatii pitkäjännitteisyyttä ja sisua. Halu voittaa on tuonut urheiluun myös kielteisiä ilmiöitä. Saavuttaakseen voittoja ja uusia ennätyksiä urheilijat turvautuvat joskus keinoihin, joita pidetään epäurheilijamaisina, kuten erilaisten piristeiden ja hormonivalmisteiden käyttöön. Moni urheilija onkin menettänyt mitalinsa jouduttuaan kiinni "dopingista".

Suosituimpia urheilulajeja Suomessa ovat aina olleet juoksu, hiihto, mäkihyppy ja ralliautoilu, mikä johtuu siitä, että suomalaiset ovat menestyneet näissä lajeissa. Maaottelut ja olympialaiset keräävät ihmisiä television ääreen juuri näitä lajeja seuraamaan. Jotkut innokkaimmat matkustavat jopa toiselle puolelle maailmaa nähdäkseen itse paikalla tapahtumat ja kokeakseen aidon tunnelman.

Urheilukisoja kohtaan tunnettu kiinnostus innostaa luonnollisesti myös nuorisoa harrastamaan urheilua ja vetää muitakin kuntourheilun pariin. Nuoruuden ja kauneuden ihannoiti on tehnyt monista pallopeleistä, laskettelusta, lenkkeilystä ja kehonrakennuksesta suosittuja kuntoilumuotoja, joihin ihmiset uhraavat aikaansa ja rahaansa säilyäkseen nuorekkaina.

KESKUSTELUA

- Katsoitko kisat? Miten Suomen kävi?
- Suomen kannalta kisat eivät kyllä menneet hyvin. Keihäänheitossa Suomi tuli kyllä 1. (ensimmäiseksi) ja 3. (kolmanneksi), mutta pituushypyssä vasta 10. (kymmenenneksi).
- Entäs seiväshyppy?
- Seiväshypyssä Suomi tuli 9. (yhdeksänneksi). 50 kilometrin kävelyssä suomalainen tuli maaliin 18. (kahdeksantentoista) ja soudussa 7. (seitsemäntenä). Juoksussa suomalaiset eivät menestyneet ollenkaan.

* * *

- No, pääsikö Ringa Ropo edustamaan Suomea Souliin?
- Ei päässyt. Päästäkseen mukaan kisajoukkueeseen hänen olisi pitänyt hypätä ainakin yhtä pitkälle kuin aikaisempi Suomen mestari.
- Sehän on vahinko. Niin monet kirjoittivat lehtiin vaikuttaakseen olympiatoimikunnan päätökseen.

* * *

- Kuka voitti Monzan Formula 1-ajot? Ayrton Sennako?
- Ei, vaan Gerhard Berger. Michele Alboreto tuli maaliin 2. (toisena) ja Eddie Cheever 3. (kolmantena).

- Sehän on yllätys. Sennahan on voittanut melkein kaikki kilpailut tänä vuonna. Tämä olisi kai ollut jo 12. (kahdestoista) voitto hänelle.

- Kuinka pitkä on yliopiston lukuvuosi?
- Syyslukukaudella annetaan opetusta 10. (kymmenennestä) syyskuuta 10. (kymmenenteen) joulukuuta ja kevätlukukaudella 16. (kuudennestatoista) tammikuuta 10. (kymmenenteen) toukokuuta.
- Onko kevätlukukaudella mitään lomaa?
- On. Pääsiäisenä on vähän pitempi loma.

- Miksi sinä istut aina kotona lukemassa?
- Oppiakseni ja saadakseni parempia arvosanoja.
- Mutta eihän ihminen elä opiskellakseen. Täytyyhän hänen välillä huvitellakin.
- Minä en välitä huvittelemisesta. Tarvitsen rentoutuakseni vain jonkin hyvän romaanin.

☞ 1. Järjestyslukujen taivutus

N	kolmas	kolmannet
P	kolmatta	kolmansia
VARTALO	kolmanne-	kolmansi-
Akk.	kolmannen	kolmannet
	kolmas	
G	kolmannen	kolmansien
Ill.	kolmanteen	kolmansiin
In.	kolmannessa	kolmansissa
El.	kolmannesta	kolmansista
All.	kolmannelle	kolmansille
Ad.	kolmannella	kolmansilla
Abl.	kolmannelta	kolmansilta
Tr.	kolmanneksi	kolmansiksi
Ess.	kolmantena	kolmansina
Kom.		kolmansine

Kaikki -s-loppuiset järjestysluvut taipuvat samalla tavalla.
Ensimmäinen ja toinen taipuvat kuten nainen.

Suomen itsenäisyyspäivä on kuudentena päivänä joulukuuta.
Nils asuu viidennessä kerroksessa.

Matti tuli kilpailussa toiseksi.

Kurssin päättäjäiset ovat kahdentenäkymmenentenäyhdeksäntenä heinäkuuta.

Hän putosi seitsemänneltä sijalta kahdeksanneltoista sijalle.

- ☞ 2. Moni urheilija onkin menettänyt mitalinsa jouduttuaan kiinni "dopingista".

Kun -kin liitetään tällä tavalla verbiin, se tehostaa merkitystä, ilmaisee hämmästystä tai osoittaa, että toiminta on seurausta jostakin muusta.

Luulin hänen tulevan myöhemmin, mutta hän saapuikin jo aamulla.
Puhelin soi koko aamun. Niin sitten myöhästyinkin työstä.

KAPPALE 11

Instruktiivi

Abessiivi

Sanatyypin askel

I	-in	(Instruktiivi)
Nominatiivi	Vartalo	Instruktiivi
hölmö	hölmö-	hölmöin
luku	luku-	lukuin
kyky	kyvy-	kyvyin
mukava	mukava-	mukavain
synkkä	synkä-	synkain
mieli	miele-	miel i in
iloinen	iloise-	ilois e in
askel	askele-	askel e in
lyhyt	lyhye-	lyhy t in
avain	avaime-	avaim e in
vertaus	vertaukse-	vertauks e in
hidas	hitaa-	hitai n in
väsynyt	väsynee-	väsynee n in
ele	elee-	elee n in
tapa	tava-	tavai n in
sana	sana-	sana n in
kiva	kiva-	kivai n in
uusi	uude-	uusin

Instruktiivin **-i(n)** on monikon **-i-** ja aiheuttaa sanavartalossa samat muutokset kuin monikon **-i-** yleensäkin.

Instruktiivi ilmaisee, miten, millä tavalla, minkä avulla jotakin tehdään.

Näitkö sen **omin silmin?**

Yritin valaista tilannetta **konkreettisin luvuin.**

Hän istuutui **synkin ilmein.**

Lähdimme matkaan **iloisin mielin.**

Vanhus käveli **lyhyin askelin.**

Mies häiritsi heitä **toistuvien kysymyksin.**

Raamatussa puhutaan **vertauksin.**

Käärme eteni **hitain liikkein.**

Nainen torjui kysymykset **väsynein elein.**

He kiittivät meitä **monin sanoin.**

Jatkoimme työtä **uusien voimin.**

Instruktiivi saattaa esiintyä myös yksikössä. Silloin **-i-** jää pois ja sanavartaloon liitetään vain **-n**:

jalka jala- jalan

Tulitko **jalan?**

HUOM! Jos **jalka-**sanalla on määrite, käytetään monikkoa:

Tulitko **paljain jaloin?**

II -tta/-ttä (Abessiivi)

Nominatiivi	Vartalo	Abessiivi
raha	raha-	rahatta
lippu	lipu-	liputta
velka	vela-	velatta
äiti	äidi-	äidittä
posti	posti-	postitta
osoite	osoittee-	osoitteetta
rakkaus	rakkaude-	rakkaudetta
vastaus	vastaukse-	vastauksetta
puhelin	puhelime-	puhelimetta
vesi	vede-	vedettä

Abessiivi ilmaisee, mitä ilman jotakin tehdään.

Hän lähti matkalle rahatta.

On parempi elää velatta.

Ryhdyimme työhön pitemmittä puheitta.

Seisoin sanatta.

Lapsi tuli kouluun kirjoitta.

Auto ajoi valoitta.

Ihminen ei elä vedettä ja ruoatta.

Hän poistui selityksettä.

ELIAS LÖNNROT

Elias Lönnrot syntyi 9. päivänä huhtikuuta vuonna 1802. Aloittaessaan koulunkäynnin Lönnrot kohtasi ensin kielitaidottomana vaikeuksia, sillä opetusta annettiin tuohon aikaan vain ruotsin ja latinan kielillä. Sitkein askelin hän kuitenkin eteni opintiellä ja suoritti lopulta vaivatta filosofian kandidaatin tutkinnon Turun Akatemiassa.

Kun yliopisto siirtyi Helsinkiin vuonna 1828, Lönnrot kirjoittautui odottamatta lääketieteelliseen tiedekuntaan. Lönnrot uskoi ilmeisesti saavansa varmemman toimeentulon lääkäriin. Hänen tohtorin väitöskirjansa käsitteli suomalaisten maagista lääketaitoa. Aineiston hän sai lukemastaan kansanperinteestä. Lukemastaan aineistosta saamin tiedoin Lönnrot ryhtyi myöhemmin laatimaan lääketieteen ja luonnontieteen suomenkielistä sanastoa.

Päätettyään yliopisto-opinnot Lönnrot toimi puolisen vuotta apulaislääkärinä Oulussa ja siirtyi sitten lääkäriksi Kajaaniin, jossa hän toimi lääkäriin 20 vuotta.

Lönnrot alkoi kerätä kansanrunoja jo opintovuosinaan. Hän teki käsin muistiinpanoja kuunnellessaan kansanihmisten laulavan muinaisia lauluja. Tuohon aikaan kansanperinteen tallentaminen tapahtui luonnollisesti nauhureitta.

Vuonna 1828 Lönnrot teki ensimmäisen yhdestätoista runonkeräysmatkastansa. Hän kulki jalan Sammatista Karjalaan. Tästä ensimmäisestä matkastaan Lönnrot kertoi omin sanoin ruotsinkielisessä suomeksi käännetyissä teoksessaan "Vaeltaja". Lönnrot kuvaa siinä kansaa ajan tavan mukaan romanttisin ja ihailevin sanoin.

Ensimmäisillä matkoillaan Lönnrot keräsi jo tuhansia säkeitä kansanrunoutta, mutta vasta neljänneltä ja viidenneltä matkaltaan hän toi mukanaan ensimmäiset kalevala-aiheiset runot. Jotkut Lönnrotin laulattamat runonlaulajat osasivat ulkoa tuhansia säkeitä kansanperinnettä. Kuuluisimpia

Lönnrotin haastattelemia runonlaulajia olivat Ontrei Malinen, Arhippa Perttunen ja Mateli Kuivalatar. Lönnrot ei laulattanut runonlaulajia korvauksetta, vaan hänellä oli tapana maksaa laulajille jokin palkkio.

Lönnrot ei ollut ensimmäinen runonkerääjä, mutta vasta Lönnrotin keräystyö sai muut ihmiset ymmärtämään kansanrunouden arvon. Lönnrot keräsi matkoillaan korvaamattoman määrän runoja, loitsuja, sananlaskuja, arvoituksia ja satuja. Vaikka Lönnrotin matkat eivät sujuneet vaikeuksitta, auttoi hänen innostuksensa ja rakkautensa kansanrunouteen hänet voittamaan vaikeudet: kulkuvälineiden puutteen, yksinäiset taipalet ja uhkaavat petoeläimet.

Lönnrotin ansiot eivät lopu Kalevalaan. Hän oli myös monin tavoin kehittämässä suomen kieltä. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran perustamisen aikoihin (1831) suomen kirjakieli eli vasta kehityskauttaan. Aikaa kutsutaan "murteiden taisteluksi", koska ei oltu yksimielisiä siitä, mikä murre pitäisi ottaa suomen kirjakielen perustaksi. Lönnrot kulki varovaisin askelin keskitietä: hän käytti kirjoituksissaan tasapuolisesti sekä itä- että länsimurteita ja toi kirjakieleen erityisesti rikasta itäistä sanastoa. Lisäksi Lönnrot keksi itse suomen kieleen sanoja, joita siinä ei ollut. Lönnrotin keksimiä, nykypäivänäkin käytettäviä sanoja ovat mm. ilmansuuntien nimet ja sellaiset sanat kuten **sivistys, kansallisuus ja itsenäinen**.

Lönnrotin julkaisemien teosten määrä on uskomattoman laaja yhden miehen työksi 1800-luvulla. Kalevalan kokoaminen oli vain yksi hänen suurtöistään. Lönnrot julkaisi "Mehiläinen"-nimistä lehteä. Sen lisäksi hän julkaisi suomeksi "Lainopillisen käsikirjan", terveydenhoitoa käsittelevän "Suomalaisen talonpojan kotilääkäriin" sekä "Flora Fennican - Suomen kasviston", joka oli ensimmäinen suomeksi julkaistu luonnontieteellinen teos. Lönnrotin suur- työnä pidetään edelleenkin hänen valmistamaansa "Suomalais-ruotsalaista sanakirjaa", jossa on yli 200 000 sanaa.

Lönnrot oli Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran esimies, Suomen tiedeseuran puheenjohtaja ja suomen kielen professori Helsingin yliopistossa. Yliopistovuosinaan hän auttoi kaikin tavoin suomen kieltä pääsemään ruotsin rinnalle hallinnossa ja korkeimmassa sivistyselämässä. Hän korosti aina, että suomen kieli oli saatava suomalaisten lasten koulukieleksi.

KESKUSTELUA

- Näitkö sen televisio-ohjelman, jossa kerrottiin susista ja jonkin verran myös muista petoeläimistä?
- Näin tietysti. En voinut olla katsomatta sitä. Tiedäthän, että olen hyvin kiinnostunut luonnonsuojelusta.
- Niin. On hyvä, että on sinun kaltaisiasi ihmisiä. Luonnonsuojelijoita ihmiskunta varmasti tuhoaisi pian itsensä.
- No, en tiedä, auttaako se; taloudelliset seikat näyttävät aina voittavan ekologiset näkökohdat, mutta yrittämättä ei voi olla.
- Taistelutta ei mitään saada. Niin että jatkakaa vain kaikin voimin työtänne luonnonsuojelun hyväksi.

* * *

- Kuinka voit kulkea hatutta ja käsineittä näin kylmällä ilmalla?
- Olen tottunut. Minulla on hyvä verenkierto. En palele helposti.
- Minun täytyy pukeutua kuin naparetkelle.
- Mehän asummekin melkein napapiirillä. Ja kyllä minuakin paleltaa joskus kamalasti, sitten kun on oikein kylmä, esimerkiksi 20 astetta pakkasta.

- Voi, tulisipa taas kesä, että voisi kulkea paljain päin, paljain käsin ja paljain jaloin!
- Niin, onhan se mukavaa, mutta toisaalta on myös kiva hiihtää ja luistella.
- Minä en pidä hiihtämisestä enkä luistelemisesta.
- Sinä olet tuollainen kesäihminen, joka pitää vain uimisesta ja auringon ottamisesta.
- Hmm. Onneksi ihmiset ovat erilaisia.

* * *

- Minä lähdin eilen ulos rahatta, pankkikortilla ja luottokortilla ja huomasi sen vasta, kun piti maksaa lasku.
- Hyvänen aika. Mitä tapahtui?
- Tarjoilija suhtautui minuun ensin hyvin epäluuloisesti, mutta kun selitin tilanteen perusteellisesti, hän suostui siihen, että tulen seuraavana päivänä maksamaan laskun, kuten sitten teinkin.
- Minulle on kerran sattunut melkein samalla tavalla. Se oli aivan kamalaa. Minä unohdin maksaa. Kävelin vain ulos ravintolasta, ja tarjoilija juoksi tietysti perääni. Onneksi minulla oli rahaa, muuten tarjoilija olisi luullut, että yritin jättää maksamatta tahallani enkä vahingossa.

1. Sanatyypin askel

N	askel	askelet	taival	taipalet
P	askelta	askelia	taivalta	taipalia
VARTALO	askele-	askeli-	taipale-	taipali-
Akk.	askelen	askelet		
	askel			
G	askelen	askelien		
III.	askeleen	askeliin		
In.	askelessa	askelissa		
El.	askelesta	askelista		
All.	askelelle	askelille		
Ad.	askelella	askelilla		
Abl.	askelelta	askelilta		

Tr.	askeleksi	askeliksi
Ess.	askelena	askelina
Kom.		askeline
Instr.		askelin
Abess.	askeletta	askelitta

2. puolisen = noin puoli

kolmisen	=	noin kolme
nelisen	=	noin neljä
viitisen	=	noin viisi
kuutisen	=	noin kuusi
seitsemisen	=	noin seitsemän
kahdeksisen	=	noin kahdeksan
yhdeksisen	=	noin yhdeksän
kymmenisen	=	noin kymmenen

3. palella / P + paleltaa

palella	paleltaa	Samoin:	
palelen	minua paleltaa	pelätä	/ P + pelottaa
palelet	sinua paleltaa	itkeä	/ P + itkettää
hän palelee	häntä paleltaa	nauraa	/ P + naurattaa
palelemme	meitä paleltaa	suuttua	/ P + suututtaa
palelette	teitä paleltaa	väsyä	/ P + väsyttää
he palelevat	heitä paleltaa	nukkua	/ P + nukuttaa

(Vertaa kappale 3, huomautus 9.)

4. -pa/-pä

Voi, tulisipa taas kesä. = Voi, **kunpa** tulisi taas kesä.
= Voi, toivon, että tulisi taas kesä.

Saisinpa jostakin rahaa. = **Kunpa** saisin jostakin rahaa.
= Toivon, että saisin jostakin rahaa.

5. G + { perään / perässä } + possessiivisuffiksi

Juoksin Kaisan **perään**.
Tarjoilija juoksi **peräni**.
Koira lähti hänen **peräänsä**.

Kävelin Kaisan **perässä**.
Tulen **perässäsi**.
He ajavat **perässämme**.

6.	tahallani	≠	vahingossa
	tahallasi	≠	vahingossa
	tahallaan	≠	vahingossa
	tahallamme	≠	vahingossa
	tahallanne	≠	vahingossa
	tahallaan	≠	vahingossa

Teitkö sen **tahallasi**? - En tehnyt sitä **tahallani**; tein sen **vahingossa**.

Jätimme oven **tahallamme** auki.

Hän ei kertonut salaisuutta **vahingossa**; hän kertoi sen **tahallaan**.

KAPPALE 12

Potentiaali

I -ne- -nne- (Aktiivin potentiaalın preesens)

Infinitiivin vartalo + -ne-, -nne- + persoona

Verbityyppi 1, 2

-ne-

tuntea	→	tuntenen	tuntenemme
		tuntenet	tuntenette
		tuntenee	tuntenevat

tuoda	→	tuonen	tuonemme
		tuonet	tuonette
		tuonee	tuonevat

Huom! Verbityyppi 3

-le-	-re-	-se-	-ne-
------	------	------	------

tulla	→	tullen	tullemme
		tullet	tullette
		tullee	tullevat

purra	→	purren	purremme
		purret	purrette
		purree	purrevat

nousta	→	noussen	nousseemme
		nousset	noussette
		noussee	noussevat

mennä	→	mennen mennet mennee	mennemme mennette mennevät
-------	---	----------------------------	----------------------------------

olla		lienen lienet lienee	lienemme lienette lienevät
------	--	----------------------------	----------------------------------

Verbityypit 4, 5 -nne-

haluta	→	halunnen halunnet halunnee	halun n emme halun n ette halun n evät
--------	---	----------------------------------	---

kerätä	→	kerännen kerännet kerännee	kerän n emme kerän n ette kerän n evät
--------	---	----------------------------------	---

valita	→	valin n en valin n et valin n ee	valin n emme valin n ette valin n evät
--------	---	---	---

II Negatiivinen aktiivin potentiaalin presens

tuntea	→	tuntenen	→	tuntene-
				↓
			en	tuntene
			et	tuntene
			ei	tuntene
			emme	tuntene
			ette	tuntene
			eivät	tuntene

Kertonette hänelle asiasta. = Kerrotte kai hänelle asiasta.
 Ette kertone hänelle asiasta. = Ette kai kerro hänelle asiasta.
 Ymmärtänet minut oikein. = Ymmärrät kai minut oikein.
 Et ymmärtäne minua väärin. = Et kai ymmärrä minua väärin.
 Hallitus **tehnee** päätöksen lähipäivinä.
 Hallitus **ei tehne** päätöstä lähipäivinä.
 Tietänet, mistä on kysymys.
 Pesset astiat.
 Hinnat **noussevat** pian.
 Hinnat **eivät nousse** vielä.
 Presidentti **palanee** huomenna.
 Ette **tarvinne** tätä kirjaa enää.
 Valinnumme hänet puheenjohtajaksi.
 Maininnet asiasta muillekin.
 Et maininne asiasta vielä muille.

III Aktiivin potentiaalin perfekti

lienen	}	+	infinitiivin vartalo +	-nut/-nyt
lienet				-nnut/-nnyt
lienee				
lienumme	}	+	infinitiivin vartalo +	-neet
lienette				-nneet
lienevät				
Negatiivisesti				
en liene	}	+	infinitiivin vartalo +	-nut/-nyt
et liene				-nnut/-nnyt
ei liene				
emme liene	}	+	infinitiivin vartalo +	-neet
ette liene				-nneet
eivät liene				

Lienen kertonut sinulle asiasta. = Olen kai kertonut sinulle asiasta.
 En liene kertonut sinulle asiasta. = En kai ole kertonut sinulle asiasta.
 Hän lienee ollut sihteerinä jo pitkään. = Hän on kai ollut sihteerinä jo pitkään.
 Hän ei liene käynyt täällä aikaisemmin. = Hän ei kai ole käynyt täällä aikaisemmin.
 Lienemme tavanneet jossakin.
 Emme liene tavanneet aikaisemmin.
 Lienette ajatelleet asiaa.
 He lienevät maininneet asiasta.

IV -ttaneen/-ttäneen -taneen/-täneen

(Passiivin potentiaalin presens)

Verbityyppi I

Yksikön 1. persoonan vartalo + -ttaneen/-ttäneen

lukea →	luen	→	luettaneen
antaa →	annan	→	annettaneen
tietää →	tiedän	→	tiedettaneen

Verbityypit 2, 3, 4, 5

Infinitiivin vartalo +		-taneen/-täneen	-ttaneen/-ttäneen
tehdä →		tehtäneen	
nousta →		noustaneen	
ajatella →		ajateltaneen	
mennä →		mentäneen	
huomata →		huomattaneen	
valita →		valittaneen	

Negatiivisesti

ei luettane~~ne~~
ei annettane~~ne~~
ei tiedettäne~~ne~~
ei tehtäne~~ne~~
ei noustane~~ne~~
ei huomattane~~ne~~
ei valittane~~ne~~

Hänet **valittaneen** puheenjohtajaksi. = Hänet valitaan kai puheenjohtajaksi.

Häntä **ei valittane** puheenjohtajaksi. = Häntä ei kai valita puheenjohtajaksi.

Lounas **syötäneen** kello 12.

Lounasta **ei syötäne** ravintolassa.

Asiasta **ilmoitettaneen** maanantaina.

Päätiöstä **ei tiedettäne** ennen maanantaita.

V Passiivin potentiaalin perfekti

Verbityyppi 1

lienee + yksikön 1. persoonan vartalo + -ttu/-tty

lienee tiedetty

Verbityypit 2, 3, 4, 5

lienee + infinitiivin vartalo + $\left\{ \begin{array}{l} -tu/-ty \\ -ttu/-tty \end{array} \right.$

lienee nähty

lienee oltu

lienee avattu

lienee tarvittu

Negatiivisesti
ei liene + $\left\{ \begin{array}{l} -ttu/-tty \\ -tu/-ty \end{array} \right.$

ei liene tiedetty
ei liene nähty
ei liene avattu

Lakia lienee valmisteltu jo kuukausi. = Lakia on kai valmisteltu jo kuukausi.
Päätöksestä lienee valitettu raastupaan.
Susia ei liene nähty näillä seuduilla.

Potentiaali ilmaisee toiminnan mahdolliseksi, mutta ei varmaksi. Se esiintyy yleensä sanomalehtikielessä, poliitikkojen kielessä ja epävarmoissa kysymyksissä tai pyynnöissä.

VIIDENNES EUROOPAN YHTEISÖN KANSALAISISTA ELÄÄ KÖYHYYSRAJAN ALAPUOLELLA

Euroopan yhteisön jäsenmaiden vapaat markkinat tarjoavat erinomaisia mahdollisuuksia suurimmille ja vahvimille jäsenmaille. Vapaista markkinoista hyötynevät myös suuret yritykset ja hyvin koulutetut ihmiset. EY:n taustalla on usko siihen, että suuret yksiköt toimivat tehokkaammin kuin pienet. Se johtanee fuusioiden kautta yhä suurempiin yhtiöihin. Monet uskovat, että pienempien yritysten ja maiden on vaikeampaa selviytyä kilpailussa isojen rinnalla. Eniten EY-markkinoista hyötynevät ns. keskusalueet, Saksan liittotasavalta, Englanti,

Ranska, Belgia ja Hollanti, mutta pienet, köyhät maatkin lienevät kasvattaneet talouttaan EY:n jäseninä.

EY-komissio arvioi EY:n tulevaisuutta optimistisesti. Sisämarkkinoilla nostettaneen EY:n kansantuotteen kasvua, luotaneen uusia työpaikkoja ja vakuuta kaikkia, ja monet suhtautuvatkin varauksellisesti ennusteisiin. Ennusteiden toteutuminen vaatii mm., että verotus yhdenmukaistetaan kaikissa jäsenmaissa. Köyhimmille alueilleen EY jakaa taloudellista tukea. EY-komission tekemän selvityksen mukaan viidennes EY:n väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella. Köyhyysraja on kuitenkin määritelty eurooppalaisittain. Euroopan köyhät tulevat suhteellisen hyvin toimeen verrattaessa heitä kolmannen maailman köyhiin.

Kaiken kaikkiaan Euroopassa vallitsee ns. euro-optimismi, sillä EY:n taloudellinen menestys on ollut kiistaton, vaikka ongelmiakin on ollut. Taloudellinen kasvu oli erityisen vilkasta heti 80-luvun puolivälin jälkeen. Teollisuus kehittyi voimakkaasti. Talouskasvu on saanut eurooppalaiset ostamaan suuria määriä kestokulutustavaroita, autoja, elektroniikkaa ja vaateteollisuuden tuotteita. Epäilijät sanovat kuitenkin, että EY-maiden ei pitäisi olla liian optimistisia. Kilpailuasemat maailmanmarkkinoilla eivät ole ratkaisevasti parantuneet. EY:n todellinen merkitys jäsenmailleen nähtäneen vasta vuosien kuluttua.

KESKUSTELUA

- Oliko hallituksen kokouksessa puhetta ensi vuoden talousarviosta?
- Ei ollut. Siitä keskusteltaneen seuraavassa kokouksessa, missä myös päätettäneen budjettiesityksen antamisesta yhtiökokoukselle.
- Yhtiön hallinnollisesta uudelleen järjestelystä ei liene myöskään puhuttu vielä.
- Ei. Se lienee siirretty kevääksi.

* * *

- Voisitteko ajatella vaihtavanne työpaikkaa ja ottavanne vastaan talousjohtajan toimen yhtiössämme?
- Minun on kovin vaikea vastata tuohon kysymykseen. Viihdyn nykyisen työnantajani palveluksessa ja tunnen velvollisuudekseni olla lojaali.
- Ajatlette kuitenkin asiaa.
- Kyllä. Tarjous on mielenkiintoinen ja houkutteleva.

* * *

- Kuka tuo mies on?
- En ole varma. Hän lienee joku ruotsalainen opiskelija.
- Mitä hän tekee Suomessa?
- Hän lienee tullut tänne opiskelemaan suomea.

☞ 1.	kolmannes	= kolmasosa
	neljännes	= neljäsosa
	viidennes	= viidesosa
	kuudennes	= kuudesosa

Taipuu kuten kokous; kolmannes, VARTALO: kolmannekse-

☞ 2. eurooppalaisittain = eurooppalaisen normin tai tavan mukaisesti

☞ 3. -ttaessa/-ttäessä
-taessa/-täessä
(Passiivin II infinitiivin inessiivi)

Verbityyppi I

Yksikön 1. persoonan vartalo +

-ttaessa/-ttäessä

lukea	→	luen	→	luettaessa
laulaa	→	laulan	→	laulettaessa
keittää	→	keitän	→	keitettäessä

Verbityypit 2, 3, 4, 5
Infinitiivin vartalo +

tehdä	→	-taessa/-täessä -ttaessa/-ttäessä tehtäessä
keskustella	→	keskusteltaessa
pestä	→	pestäessä
avata	→	avattaessa
tarvita	→	tarvittaessa

Temporaalinen lauseenvastike passiivissa

Katilassa ei saa olla kantha sieniä keitettäessä.
= Katilassa ei saa olla kantha, **kun sieniä keitetään.**

Päätöksiä tehtäessä täytyy muistaa tosiasiat.
= **Kun tehdään päätöksiä, täytyy muistaa tosiasiat.**

Asiasta keskusteltaessa ilmeni uusia yksityiskohtia.
= **Kun asiasta keskusteltiin, ilmeni uusia yksityiskohtia.**

Oven lasi särkyi ovea avattaessa.
= Oven lasi särkyi, **kun ovea avattiin.**

HUOM!

Voitte kääntyä lakimiehen puoleen tarvittaessa.
= Voitte kääntyä lakimiehen puoleen, **jos tarvitaan.**

KAPPALE 13

II infinitiivin instruktiivi Modaalirakenne

I **-en** (II infinitiivin instruktiivi)

laulaa	→	laulaen
puhua	→	puhuen
kertoa	→	kertoen
pysyä	→	pysyen

HUOM!

lukea	→	lukien
itkeä	→	itkien
laskea	→	laskien

tehdä	→	tehden
tuoda	→	tuoden
saada	→	saaden
ajatella	→	ajatellen
päästä	→	päästen
juosta	→	juosten
surra	→	surren
avata	→	avaten
kerätä	→	keräten
hallita	→	halliten

Modaalirakenne

Modaalirakenne ilmaisee, kuinka tai millä tavalla toiminta tapahtuu. Predikaattiverbin ja modaalirakenteen toiminta on samanaikaista.

Kuoro tervehti presidenttiä **laulaen** Maamme-laulua.
Kuuntelin häntä **tietäen**, että hän valehteli.
Lapsi tuli kotiin **itkien**.
Vietimme Karin syntymäpäivää ravintolassa **syöden, juoden ja tanssien**.
Matka sujuu mukavammin jonkun kanssa **keskustellen**.
Tarkemmin **ajatellen** voisinkin ehkä sittenkin lähteä Tallinnaan.
Ehditte junaan vain **juosten**.

KEVÄÄLLÄ

Suomi on kylmä maa. Syksy on pitkä ja sateinen, talvi pimeä ja jäinen. Monet ihmiset kärsivät kaamoksen aiheuttamasta masennuksesta. Päivien pidetessä ja ilman lämmetessä ihmisten mieli alkaa yleensä kohentua. Merkillistä on, että tilastot osoittavat enimpien itsemurhien tapahtuvan juuri keväällä. Aivan kuin masentunut mieli ei kestäisi kevään tuomaa vastakohtaa. Suurin osa ihmisistä tuntenee kuitenkin masennuksen katoavan ja nauttii palaavasta lämmöstä ja vaalenevista illoista.

Kevät on uudistumisen aikaa, ja keväällä monien ihmisten elämässä tapahtuukin muutoksia. Konkreettisimpia muutoksia tapahtunee nuorten kouluansa päättävien lukiolaisten elämässä. Abituriitit eli "abit" päättävät varsinaisen koulutyönsä jo helmikuussa ryhtyen valmistautumaan koulun loppukokeisiin, ylioppilaskirjoituksiin.

Koulun päättymiseen liittyy monenlaisia perinteitä. Viimeisenä varsinaisena koulupäivänä järjestetään penkinpainajaiset. Lähtiessään koulusta abit kulkevat luokasta luokkaan laulaen lauluja ja heittäen karamelleja kouluun jääville oppilaille. Jätettyään näin hyvästit koululle abit nousevat kuorma-auton lavalle. Kuorma-auton he ovat koristelleet erilaisin kuvin ja vitsikkäin iskulausein. Eri puolilta kaupunkia lähtee samanaikaisesti kymmeniä koristeltuja kuorma-autoja, joiden lavoilla abit seisovat vilkuttaen, huutaen, heitellen karamelleja jalankulkijoille ja puhaltuen kovaäänisiin pilleihin. Kuorma-autot kiertävät sitten perinteistä reittiä kaupungin

keskustassa aiheuttaen tavallisesti melkoisen ruuhkan. Penkinpainajaiset päättyvät illalla juhlaan, jota vietetään jonkun kotona tai ravintolassa syöden, juoden ja tanssien.

Seuraavana aamuna alkaa keskittynyt opiskelu. Kirjoituksiin valmistautuminen on abeille pitkä ja raskas kausi, joka päättyy useita päiviä kestäviin loppukokeisiin. Jos abi läpäisee ylioppilaskirjoitukset, järjestetään hänelle toukokuun viimeisenä päivänä lakkaiajuhlia, joissa hän saa painaa päähänsä ylioppilaslakin ja voi todistuksen saatuaan kutsua itseään ylioppilaaksi. Ylioppilas on siis ylioppilastutkinnon suorittanut lukiolainen. Päästäkseen yliopistoon on ylioppilaan vielä osallistuttava yliopiston pääsykokeisiin ja läpäistävä ne. Läpäistyään pääsykokeet ja saatuaan opintokirjan voi ylioppilas kutsua itseään opiskelijaksi.

ELÄMÄNTAVAT MUUTTUVAT

Tämän päivän suomalainen alkaa jo olla kaupunkilainen. Teollistumisen alkaessa ihmiset muuttivat kaupunkiin ja kaupunkilaistuiivat vähitellen. Kaupungistuminen on Suomessa kuitenkin varsin nuori ilmiö, minkä huomaa etenkin kesällä. Kaupungit tyhjentyvät ihmisten hakeutuessa maalle kesämökeilleen tai entisille kotipaikkakunnilleen. Keskikesällä maan pääkaupunkikin olisi aivan autio, elleivät turistit antaisi sille vähän eloa. Uusien kaupunkilaissukupolvien varttuessa on kuitenkin selvästi alkanut muodostua uudenlaisia tapoja. Monet, varsinkin nuoret, jäävät kesäviikonloppuina kaupunkiin, istuvat ulkoilmaravintoloissa, hakeutuvat rannoille ja veneilevät Helsingin ympäristössä.

Elintapojen muuttumisen huomaa siitäkin, että nuoremmat sukupolvet eivät ole yhtä sulkeutuneita kuin vanhemmat. Nuoriso istuu kahviloissa, seurustelee vilkkaasti ja ryhtyy keskustelemaan tuntemattomienkin ihmisten kanssa, mikä oli aikaisemmin melko harvinaista Helsingissä.

Ruokatottumuksetkin ovat muuttuneet. Kansainvälistyminen on kansainvälistänyt myös ruokakulttuurin. Perinteinen läskisoosi on vaihtunut pizzaan ja kebabiin. Muutoksien myötä ravintolat ovat vaihtaneet sisustuksensaakin eurooppalaisemmiksi.

Tiedotusyhteiskuntaan siirtyminen on lisännyt kansojen kosketuksia toisiinsa. Muoti-ilmiöt tulevat Suomeenkin nyt paljon nopeammin kuin parikymmentä vuotta sitten. Kun aikaisemmin musiikki- ja vaateuutuudet tulivat vuoden tai kaksi vuotta myöhemmin Suomeen kuin muihin Euroopan maihin, niin nyt satelliittilähetykset välittävät ne Suomeenkin jo lähes samanaikaisesti kuin muualle maailmaan.

Pienet kansat ovat aina huolissaan vieraiden kulttuurien vaikutuksesta omaperäiseen kulttuuriinsa, mutta lieneekö vieras vaikutus aina pelkästään kielteistä? Vieraat kulttuurit ja tavat voivat myös avartaa ja rikastaa oma-peräistä kulttuuria.

KESKUSTELUA

- Lähtisin mielelläni elokuviin. Tulisitko mukaan?
- Miksei. Mitä menisimme katsomaan?
- Minua kiinnostaa se Dustin Hoffmanin elokuva.
- Missä se menee?
- Dianassa. Voimme mennä sinne bussilla.
- Äh, ei. Se on niin lähellä. Mennään kävellen.
- Siellä sataa.
- Sataako? No, sitten on kai mentävä bussilla.

* * *

- Hyvänen aika. Minähän myöhästyn junastani.
- Juosten ehdit vielä.
- Juosten! Matkalaukkujen kanssa! Luuletko minua supermieheksi? Minä menen taksilla.
- Tulen saattamaan sinua.

- Kiva. Voitko soittaa taksin sillä aikaa, kun minä kerään tavarani?
- Juu. Pidä kiirettä.

* * *

- Näetkö tuon vanhan miehen torin laidassa?
- Minkä miehen?
- Tuon, joka kävelee nilkuttaen.
- Näen. Mitä hänestä?
- Hän on minun vanha professorini. Hän reputti minut kerran tentissä.
- Olisit lukenut paremmin.
- Kyllähän minä luinkin, mutta hermostuksissani vastasin sekoittaen Odysseian ja Odysseuksen. Professori keskeytti minut sanoen, että tulkaa uudelleen tenttiin sitten, kun olette oppinut erottamaan eepoksen ja sankarin toisistaan. Inhoan Odysseiaa.
- Eihän ole Odysseian vika, että sinulla oli ankara professori.
- Minä inhoankin molempia.

* * *

- No, kummat kengät ostit niistä, mitä katselit tavatessamme kenkäkaupassa?
- Ostin molemmat.

* * *

- Missä sinun ja Anna-Liisan huoneet ovat nyt? En ole nähnyt teitä kumpaakaan pitkään aikaan. Onko teillä kummallakin uusi huone?
- Olemme kumpikin muuttaneet yliopiston uudelle puolelle viidenteen kerrokseen. Saimme molemmat uudet huoneet. Meillä kummallakin on nyt enemmän tilaa, mutta kummankaan huoneessa ei ole ikkunaa. Emme näe ulos.
- Voi, voi. Teillähän oli kaunis näköala Senaatintorille.
- Niin oli. Emme viihdy viidennessä kerroksessa. Jos voisimme, muuttaisimme riemuiten takaisin entiseen ahtaaseen toimistoomme.

* * *

- Missä olet ollut? Olen yrittänyt tavoittaa sinua koko aamupäivän.
- Kiertelin kaupungilla alennusmyynneissä.

* * *

- Tiedätkö, mitä Kari tekee nykyään?
- Olen kuullut, että hän keräilee ja korjailee vanhoja kelloja.

- Mitä hän sitten tekee niillä? Myykö hän ne?
- Ei kai. Se on vain harrastus. Hänhän on eläkkeellä.

* * *

- Minä olen ollut kovin masentunut pitkän aikaa. Kuinka voisin piristyä?
- Olet masentuneen näköinenkin. Yrittäisit kohentaa vähän ulkonäköäsi. Ehkä mielesikin kohentuisi siitä.
- Tuo nyt ei ainakaan piristänyt, ennemminkin masensi lisää.

* * *

- Vieläkö sinun täytyy pukea, riisua ja pestä Jari?
- Ei. Hän on jo monta kuukautta riisuutunut ja peseytynyt ilman apuani, mutta pukeutuminen tuottaa joskus vielä vaikeuksia.

* * *

☞ 1. kohentaa → kohentua

Monista verbeistä voi johtaa ns. passiivi- ja refleksiiviverbejä, jotka ilmaisevat, että toiminta kohdistuu subjektiin. Monissa muissa kielissä näitä verbejä vastaa passiivinen verbimuoto. Tavallisimpia passiivi- ja refleksiiviverbien johtimia ovat **-utu/-yty-**, **-u/-y-** ja **-tu/-ty-**.

toteuttaa	→	toteutua
avata	→	avautua
vapauttaa	→	vapautua
päättää	→	päätyä
vaihtaa	→	vaihtua
kääntää	→	kääntyä
jatkaa	→	jatkaa
turmella	→	turmeltua
karaista	→	karaistua
antaa	→	antautua
kieltää	→	kieltäytyä
pestä	→	peseytyä
pukea	→	pukeutua
hakea	→	hakeutua

Hän toteutti haaveensa.
Hänen haaveensa toteutui.
Avasin ikkunan.
Ikkuna avautui.
Vaihdoimme takkeja.
Takit vaihtuivat.
He jatkoivat kokousta.
Kokous jatkui.

Äiti pesi lasta.
Lapsi peseytyi.
Puin takin päälle.
Pukeuduin.

2. koristaa → koristella

Monesta verbistä voi tehdä frekventatiivisen tai kontinuaatiivisen eli toistuvuutta tai jatkuvuutta ilmaisevan poistamalla yksikön ensimmäisen persoonan vartalovokaalin ja liittämällä jäljellä olevaan osaan **-ella/-ellä** tai **-illa/-illä**.

kysyä	→	kysyn	→	kysellä
sanoa	→	sanon	→	sanella
laulaa	→	laulan	→	laulella
kääntää	→	käännän	→	käännellä
kiertää	→	kierrän	→	kierrällä
lähettää	→	lähetän	→	lähetellä
tavata	→	tapaan	→	tapailla
avata	→	avaan	→	availla
kerätä	→	kerään	→	keräillä
korjata	→	korjaan	→	korjailla

Maija lauloi suomalaisen kansanlaulun.

Maija lauleli hiljaa suihkussa.

Käänsin sivun.

Kääntelin sivuja.

Mies lähetti hänelle lentosuukon.

Mies lähetti hänelle lentosuukkoja.

Hän kerää materiaalia väitöskirjaa varten.

Hän keräilee postimerkkejä.

☞ 3. P + kiinnostaa

Minua kiinnostaa kirjallisuus.

Kielet kiinnostavat häntä.

☞ 4. myöhästyä + -sta/-stä
ehtii + -Vn, -hVn, -seen

Hän myöhästyi junasta.

Hän ei ehtinyt junaan.

☞ 5. pitää kiirettä = kiirehtiä

Pidimme kiirettä ehtiäksemme junaan.

= Kiirehdimme ehtiäksemme junaan.

6.

**kumpikin - ei kumpikaan
molemmat**

N	kumpikin käsi	ei kumpikaan käsi
P	kumpaakin kättä	ei kumpaakaan kättä
Akk.	kummankin käden kumpikin käsi	
G	kummankin käden	ei kummankaan käden
Ill.	kumpaankin käteen	ei kumpaankaan käteen
In.	kummassakin kädessä	ei kummassakaan kädessä
El.	kummastakin kädestä	ei kummastakaan kädestä
All.	kummallekin kädelle	ei kummallekaan kädelle
Ad.	kummallakin kädellä	ei kummallakaan kädellä
Abl.	kummaltakin kädeltä	ei kummaltakaan kädeltä
Tr.	kummaksikin kädeksi	ei kummaksikaan kädeksi
Ess.	kumpanakin kätenä	ei kumpanakaan kätenä
Abess.	kummattakin kädettä	ei kummattakaan kädettä

N	molemmat kädet
P	molempia käsiä
Akk.	molemmat kädet
G	molempien käsien
Ill.	molempiin käsiin
In.	molemmissa käsissä
El.	molemmista käsistä
All.	molemmille käsille
Ad.	molemmilla käsillä
Abl.	molemmilta käsiltä
Tr.	molemmiksi käsiksi
Ess.	molempina käsinä
Komit.	molempine käsine-
Instr.	molemmiin käsin
Abess.	molemmitta käsittä

Pronomineja **kumpikin** ja **molemmat** käytetään, kun puhutaan parista. Pronomini **kumpikin** on yksikkömuotoinen ja pronomini **molemmat** monikkomuotoinen.

Hän kantoi **kummassakin** kädessä kassia.
= Hän kantoi **molemmissa** käsissä kassia.
Hän ei kantanut **kummassakaan** kädessä kassia.

Tartuin **kummallakin** kädellä oveen.
= Tartuin **molemmilla** käsillä oveen.
En tarttunut **kummallakaan** kädellä oveen.

Saimme **kummaltakin** tädeiltämme lahjan.
= Saimme **molemmilta** tädeiltämme lahjan.
Emme saaneet **kummaltakaan** tädeiltämme lahjaa.

He pakkasivat **kumpaankin** kassiin vaatteita.
= He pakkasivat **molempiin** kasseihin vaatteita.
He eivät pakkanneet **kumpaankaan** kassiin vaatteita.

KAPPALE 14

Monikon 1. persoonan imperatiivi

Yksikön 3. persoonan imperatiivi

Monikon 3. persoonan imperatiivi

I -kaamme/-käämme

(Monikon 1. persoonan imperatiivi)

Infinitiivin vartalo + -kaamme/-käämme

lähteä → lähtekäämme
sanoa → sanokaamme
antaa → antakaamme

tehdä → tehkäämme
juoda → juokaamme

rukoilla → rukoilkaamme
ajatella → ajatelkaamme
esitellä → esitelkäämme
nousta → nouskaamme
mennä → menkäämme

HUOM!

avata → av[↑]kaamme
valita → vali[↑]kaamme

Monikon 1. persoonan imperatiivi on arkaistinen. Nykykielessä sen tilalla käytetään yleensä passiivia. Monikon 1. persoonan imperatiivia käytetään enää vain lauluissa, runoissa ja kirkollisessa kielessä.

Lähtekäämme Afrikkaan.
 Antakaamme hänen puhua.
 Juokaamme ja syökäämme hyvin.
 Rukoilkaamme armoa.
 Ajatelkaamme asiaa.
 Nouskaamme ja rukoilkaamme.

Imperatiivin monikon 1. persoonan kanssa objekti on nominatiiviakku-
 satiivissa, mikäli ei ole syytä käyttää partitiivia.
 Lähettäkäämme hänelle kortti.
 Ostakaamme auto.

II -koon/-köön (Yksikön 3. persoonan imperatiivi) -koot/-kööt (Monikon 3. persoonan imperatiivi)

Infinitiivin vartalo + -koon/-köön, -koot/-kööt

lähteä	→	lähteköön	lähtekööt
sanoa	→	sanokoon	sanokoot
antaa	→	antakoon	antakoot
tehdä	→	tehköön	tehkööt
juoda	→	juokoon	juokoot
ajatella	→	ajatelkoon	ajatelkoot
nousta	→	nouskoon	nouskoot
mennä	→	menköön	menkööt

HUOM!

avata	→	avarkoon	avarkoot
valita	→	valirkoon	valirkoot

Kolmannen persoonan imperatiivi ilmaisee yleensä puhujan välinpitämättömyyttä sen suhteen, mitä 3. persoona aikoo tehdä.

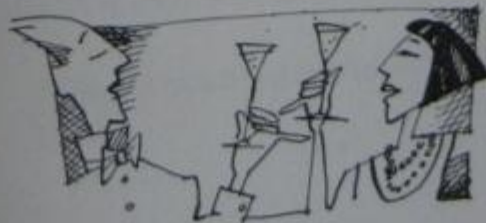
Lähteköön vain, jos haluaa.
Sanokoot, mitä haluavat.
Tehköön, mitä haluaa.
Ajatelkoot asiasta mitä tahansa.
Menköön, minne haluaa.
Levätkööt hetken.
Paetkoot, jos pystyvät.
Tarvitkoon mitä tahansa; en auta häntä.

Imperatiivin 3. persoonan kanssa objekti on yksikössä -n-akkusatiivissa, monikossa nominatiiviakkusatiivissa, mikäli ei ole syytä käyttää partitiivia. Ottakoon **kirjan**.
Kertokoot **kaiken**.
Viekööt **laukut** pois.

KIELEN HARVINAISEMPIA MUOTOJA

Monikon 1. persoonan imperatiivi ja yksikön ja monikon 3. persoonan imperatiivi ovat nykykielessä varsin harvinaisia, varsinkin monikon 1. persoona.

Monikon 1. persoona kuulostaa nykyihmisestä vanhahtavalta ja jopa koomiselta. Kukaanhan ei enää nykyään sano, että lähtekäämme jo tai juokaamme malja tai ajatelkaamme asiaa tai soittakaamme hänelle, vaan lähdetään jo, juodaan malja, ajatellaan asiaa ja soitetaan hänelle.

Monikon 1. persoona olisikin varmasti kadonnut kielestä jo aikoja sitten, mutta kirkossa ja raamatussa se on säilynyt elävässä käytössä meidän päiviimme asti. Pappi aloittaa edelleenkin rukouksen kehottamalla: nouskaamme ja rukoilkaamme.

Monikon 1. persoona ei kuitenkaan liity vain uskontoon ja uskonnolliseen perinteeseen; sitä käyttävät kyllä muutkin kuin uskovaiset: kirjailijat (tai ainakin käyttivät). Varsinkin vanhemmassa runoudessa ja lauluissa se esiintyy vieläkin. Monikon 1. persoonan imperatiivi on siis kaiken kaikkiaan hyvin juhlallinen ja ylätyylinen jääne kielessä.

Kolmannen persoonan imperatiivin käyttö on yleisempää kuin monikon 1. persoonan käyttö. Kolmatta persoonaa käytetään imperatiivisesti lähinnä osoittamaan puhujan välinpitämättömyyttä sen suhteen, mitä kolmas henkilö tekee, esim. **olkoot omissa oloissaan, tehköön niin**. Kolmannen persoonan imperatiivi ilmaisee myös, että puhuja antaa luvan tai vapauden toimia kolmannelle henkilölle, esim. **tulkoot vain mukaan**. Lisäksi kolmannen persoonan imperatiivi esiintyy myös raamatussa, kuten esim. **tulkoon valkeus tai tapahtukoon sinun tahtosi**.

Nämäkin suhteellisen harvinaiset kielen muodot on kaikesta huolimatta opittava ymmärtämään, sillä suomalaiset käyttävät niitä satunnaisesti ollessaan vihaisia tai halutessaan laskea leikkiä tai olla juhlavia.

KESKUSTELUA

- Hei, oletko kuullut sen hassun iskelmän, joka alkaa: lähtekäämme Afrikkaan?
 - Olen, sehän on jo vanha kappale. Siinä on hassut sanat. Eikö siinä jossakin kohdassa lauleta: siellä sellaiset on aatteet, että heitetetään pois vaatteet?
 - Juu ja kertosaikeessa toistetaan taas: lähtekäämme Afrikkaan.
- * * *
- Äiti, Katju haluaisi tulla meille yöksi. Saako hän tulla?
 - Tulkoon vain.

* * *

- Anna-Liisa ja Seppo lähtisivät mielellään kanssamme merelle ensi viikonloppuna.
- Lähtekööt vain, mutta ottakoot mukaan omat pyyhkeet ja lakanat. Veneessä ei ole pyyhkeitä eikä lakanoita vieraita varten. Ja pakatkoot mukaan myös lämpimiä vaatteita. Merellä voi tuulla ja tulla kylmä.
- Minä sanon heille. He tulevat iloisiksi päästessään mukaan.

* * *

1. **3. persoonan ja monikon 1. persoonan imperatiivi negatiivisesti**

älkäämme infinitiivin vartalo + -ko/-kö
(monikon 1. persoonan imperatiivi negatiivisesti)

älkäämme	lähtekö
älkäämme	tehkö
älkäämme	ajatelko
älkäämme	avatko

älkөөn } infinitiivin vartalo + -ko/-kö
älkөөt }
(yksikön ja monikon 3. persoonan imperatiivi negatiivisesti)

älkөөn / älkөөt	lähtekö
älkөөn / älkөөt	tehkö
älkөөn / älkөөt	ajatelko
älkөөn / älkөөt	avatko

KAPPALE 15

Puhekieli

MURTEISTA JA HELSINGIN PUHEKIELESTÄ

Ulkomaalainen suomen kielen opiskelija huomaa pian, että ihmiset eivät puhu Suomessa sillä tavalla kuin hänelle on opetettu. Itse asiassa puhekieli eroaa kirjakielestä melko paljon. Ulkomaalaisesta onkin usein hämmentävää, että vaikka hän ymmärtää suomen kielen opettajaansa, hän ei ymmärrä tavallisia kadun ihmisiä.

Huolimatta vaikeuksista, joita puhe- ja kirjakielen erot ulkomaalaisille tuottavat, on tärkeää oppia ensin kirjakieli. Vain se on varma pohja hyvälle kielitaidolle.

Puhuttu kieli vaihtelee paljon alueittain. Puhekieli jakautuu monenlaisiin murteisiin ja ns. yleispuhekieleen, jota puhutaan lähinnä Helsingin seudulla ja joka leviää radion ja television välityksellä maan muihin osiin.

Suomen murteet jakautuvat kahteen pääryhmään, länsi- ja itämurteisiin, jotka taas jakautuvat pienempiin murreryhmiin. Murteiden jaottelu perustuu lähinnä seuraaviin äännevaihteluihin:

länsi	yleiskieli	itä
t : r lehti : lehren	t : d lehti : lehden	t : ø lehti : lehen
tt mettä	ts metsä	ht mehtä
lke : lje jälki : jäljen	lke : lje jälki : jäljen	lke : le jälki : jälen

V₁V₁	V₁V₁	V₁V₂
maa	maa	moa
pää	pää	peä
ua, iä, yä	uo, ie, yö	uo, ie, yö
nuuri	nuori	nuori
miäs	mies	mies
tyä	työ	työ
juara	juoda	juua
viärä	viedä	viiä
syärä	syödä	syyä
kk	tk	tk
sanokko	sanotko	sanotko
pojakkini	pojatkin	pojatkin
ee	ee	oo/öö
tulee	tulee	tulloo
menee	menee	männöö
-sa/-sä	-ssa/-ssä	-ssa/-ssä
maasa	maassa	maassa

Yksikön 3. persoona

saa	saa	saapi
-----	-----	-------

Persoonapronominit

mää	minä	minä/mie
sää	sinä	sinä/sie
se	hän	se /hää
me(i)	me	myö
te(i)	te	työ
ne(t)	he	hyö

Konsonanttiyhtymä sanan alussa

KK- klasi	K- lasi	K- lasi
--------------	------------	------------

Persoonapronominien akkusatiivi

-n minun/mun	-t minut	-t minut/miut
-----------------	-------------	------------------

Äänteellisten erojen lisäksi murteissa on myös sanastoeroja:

ehtoo	ilta	ilta
suvi	kesä	kesä
puhua	puhua	haastaa
vihta	vihta/vasta	vasta

Seuraavat tekstipätkät antanevat pienen näytteen länsi- ja itämurteiden eroista.

Hämeen murretta Länsi-Suomesta:

- Minä menisin mielelläni elokuviin. Tuleks mukaan?
- Mikäs siinä. Mitäs me mentäs kattoon?
- Mua kiinnostas se Dustin Hoffmanin kuva.
- Missä se menee?
- Dianassa. Me voiraan mennä sinne onnikalla.
- Ei viitti, se on niin likellä. Mennään kävelemällä.
- Siälä sataa.
- Jaa sataa? No sitten tarttee mennä onnikalla.

- Hyvänen aika, määhän myähästyn junastani.
- Kyllä sää juaksemalla kerkiät viälä.
- Juaksemalla! Matkalaukkujen kanssa! Luuleks sää mua jokskuks ihmeplikaks vai? Mää menen taksilla.

- Mää tulen saattaaan sua.
- Kiva. Voisiks sää soittaa taksin sillaikaa kun mää kerään tavarani?
- Juu. Pirä kiirutta.

- Hei, Kaisa. Mitäs sulle kuuluu?
- Kiitos hyvää. Mitä ittelles?
- Oikeen hyvää vaan, kiitos. Mää olen saanu uuren työpaikan ja mää alotan siälä huomana.
- Viäläks sää asut Rauhankarulla?
- Viälä. Onks sun elämässäs tapahtunut muutoksia?
- Ei oikeestaan, elämä menee samallai kun ennenkin.

Karjalan murretta Itä-Suomesta:

- Mie läksisin mielelläi elokuvvii. Tulet sie miun kerallai?
- Mikäpä siin. Mitä myö männää katsomaa?
- Minnuu kiinnostaa tää Dusti Hofmanni elokuva.
- Mis se männöö?
- Dianas. Myö voitaskii männä sin bussil.
- Äh, ei. Sehä on nii lähel. Männää jala.
- Siel sattaa.
- Sattaako? No sit on kai mäntävä bussil.
- Voi hyvä isä, nyt mie myöhästy junast.
- Kyl sie juoste jouvut viel.
- Vai juoste! Matkalaukkui keral! Piät sie minnuu ihmetyttön? Mie mään taksil.
- Mie tulenkii sinnuu saattamaa.
- Kiva. Voisit sie soittaa taksi sil aikaa ko mie kerrää tavarain?
- Kyl. Piähä kiirettä.
- Hei Kaisa. Mitä siul kuuluu?
- Kiitos hyvää. Entä itselleis?
- Voi kiitos, oikei hyvää. Mie ole saant uuve työpaika ja mie alankii siel huomana.

- Asut sie viel Rauhankavul?
- Asun mie. Onko siu elämässäis tapahtunt muutoksii?
- Ei oikiistaa. Elämä männöy samal viisi ko ennekii.

Alueelliset murre-erot on tutkittu melko perusteellisesti, mutta nyky-suomalaista puhekieltä on Suomessa tutkittu vasta 70-luvun alusta lähtien Tampereella, Turussa, Jyväskylässä ja Helsingissä. Pääkaupungin hallitsevan aseman johdosta Helsingin puhekieli vaikuttaa laajalla alueella. Tarkastelemme tässä vain yleisimpiä ja hämmäntävimpiä puhe- ja kirjakielen eroja.

Loppuvokaalit katoavat.

-a ja -ä katoaa:

inessiivi	Mis_ kaupunginosas_ sä asuit?
elatiivi	Mist_ kaupast_ sä ostit ton?
adessiivi	Uudel_ autol_ on kiva ajaa.
ablatiivi	Stockalt_ voi ostaa mitä vaa.

-i katoaa:

translatiivi	Se on tullu vanhaks_ .
konditionaali	
3. persoona	Liisa lähtis_ Italiaan, jos sais_ rahaa.
imperfekti	
3. persoona	
(s:n jäljestä)	Matti ties_ sen.
jotkin sanat	yks_ , kaks_ , viis_ , kuus_ , esimerkiks_ , uus_ , ens_

Diftongin -i- katoaa toisessa tavussa.

adjektiivit	millane	tollane
	punane	keltane
	sellane	valkone

konditionaali Jos mä tietäsin, ja sä tietäsit, mitä se sanos, nii me voitas ehkä mennä.

imperfekti

3. persoona Liisa sano_ , et se anto_ sulle sen kirjan.

Vokaali muuttuu edessä olevan vokaalin kaltaiseksi.

-a ja -ä

-ea kauheesti

-eä hirveen

-oa enemmän valoo

-öä Pelkääät sä mörköö?

-ia

-iä Tääl on uusii ihmisii.

-ua viis laukkuu; Kuka haluu puhuu?

-yä Nyt ei saa väsyy. Mä haluun kysyy.

Diftongit avartuvat.

-uo- -ua- tuali, suala

-yö- -yä- Mä syän ensi.

-ie- -ia- viaras

-iä- piäni

-n katoaa sanan lopusta.

illatiivi Mä lähen huomenna Jyväskylää_ .

Me mennään siihe_ uutee_ suuree_ alehallii_ .

passiivi Talvella me hiihetää_ ja luistellaa_ .

-nen-sanat punane_ , millane_ , keltane_

-t katoaa sanan lopusta tai muuttuu seuraavan sanan alkukonsonantin kaltaiseksi.

2. partisiippi

sanonu_	sanonus_ <u>s</u> itä
tullu_	tullum_ <u>m</u> eille
lähteny_	lähteny_ <u>k</u> ylää
tehny_	tehnyy_ <u>v</u> irheen
menny_	mennyj_ <u>j</u> ärvelle
soittanu_	soittanup_ <u>p</u> ianoo

-d- katoaa joskus.

Tehään jotain ruokaa.

Mä tiään, et se maksaa paljon.

Koska sä lähet Lahtee?

Mä tuun kello kahen maissa.

Tää on mei(j)än auto.

Toi on tei(j)än auto.

(h:n jäljestä; vokaalien välistä, jos on kolme vokaalia; säilyy, jos on kaksi vokaalia.)

-ts- -tt-

katsoa	kattoa	
	katon	katotaa
	katot	katotte
	kattoo	kattoo

viitsiä	viittiä	
	viitin	viitittää
	viitit	viititte
	viittii	viittii

Kysymyspartikkelin -ko/-kö loppuvokaali katoaa; joskus tilalle tulee siirtymä -s.

Tunnenko minä?

tunneks mä	tunnetaaks me
tunnet sä	tunnetteks te
tunteeks se	tunteeks ne

Puhunko minä?

puhuks mä	puhutaaks me
puhut sä	puhutteks te
puhuuks se	puhuuks ne

Verbityypin 4 I infinitiivi muuttuu.

Mä en osaa vastaa toho.

Osaat sä pelaa tennistä?

Voit sä avaa ton oven?

III infinitiivin tunnus -ma-/-mä- katoaa illatiivin päätteen edeltä.

Liisa oppi soittaa(n) pianoa nuorena.

Mä meen nukkuu(n).

Lähet sä tanssii(n)?

Liisa tulee kattoo(n) telkkaa.

HUOM! Ei verbityypissä 2: Liisa tulee syömään.

Verbien monikon 3. persoonan muoto = yksikön 3. persoona.

Liisa lähtee Lahteen. *Niemitset* lähtee kans.
Mis *Virtaset* asuu?

Verbien monikon 1. persoonan muoto = passiivi.

Me tullaan teille huomenna.
Me lähetään huomenna Italiaan.
Minne me mennään tänään?

Joillakin verbeillä on pikapuhemuodot.

	panna	olla	tulla	mennä
mä	paan	oon	tuun	meen
sä	paat	oot	tuut	meet
se	panee	on	tulee	menee
me	pannaa	ollaa	tullaa	mennää
te	paatte	ootte	tuutte	meette
ne	panee	on	tulee	menee

tarvita		
tarviin	-	tartten
tarviit	-	tarttet
tarvii	-	tarttee
tarvitaa	-	tarttetaa
tarviitte	-	tarttette
tarvii	-	tarttee

Kolmannessa persoonassa käytetään ihmisestäkin pronomineja *se* ja *ne*.

Onks Liisa kotona? Ei o, se meni kauppaa.

Asuuks *Virtaset* täs rapussa? Ei asu, ne asuu naapuritalossa.

Pronominit

N	G	P	Adess.
mä	mun	mua	mul
sä	sun	sua	sul
se	sen	sitä	sil
me	meiän	meit(ä)	meil
te	teiän	teit(ä)	teil
ne	niitte	niit(ä)	niil
tää	tän	tätä	täl
toi	ton	tota	tol
nää	näitte	näitä	näil
noi	noitte	noita	noil

Lukusanat

yks	kuus	ykstoist	viiskyt
kaks	seittemä	kakstoist	kuuskyt
kolme	kaheksa	kakskyt	seitkyt
neljä	yheksä	kolkyt	kaheksakyt
viis	kymmene	nelkyt	yheksäkyt

Lauserakenteen erot ovat vähäisempiä:

Pronomineja käytetään enemmän kuin kirjakielessä.

Tuut sä illalla meille? Tuletko illalla meille?

Olemattoman vähän lauseenvastikkeita.

Se säästää, ni et se voi ostaa piano.

Hän säästää voidakseen ostaa pianon.

Kerronta on verbivoittoista. Kirjakieli nominaalista.

Siks et se on mun hyvä tuttu, mä voin sanoa siitä, ...
Tuttavuutemme perusteella voin sanoa, ...

Puhekielessä on enemmän geneerisiä lauseita.

- Geneerisenä persoonana käytetään yksikön kolmatta, ilman persoona-
pronomina.

Ku sitä tulee kotii väsyneenä ja haluais keittää kahvit, ni ei voi, ku suoda-
tinpussit on käytetty loppuu eikä oo ostettu uusii.

- Myös toisen persoonan geneerinen käyttö lisääntyy.

Ku sä tuut kotii väsyneenä ja haluisit keittää kahvit, ni et voi, ku
suodatinpussit on käytetty loppuu eikä oo ostettu uusii.

Possessiivisuffikseja ei käytetä puhekielessä.

Mis mun kirja on? Missä kirjani on?

TEKSTINÄYTE

Mä oon syntyny tääl Hesassa. Ku mä olin lapsi,
ni me asuttii Alppilassa, mut sit ku mä meni
opparii, ni me muutettii Krunikaa. Täällä mä oon
nyt sit asunu siit asti. Mä kävin kouluu tos
Kirkkokadulla. Sit ku mä pääsi ylioppilaaks, mä
lähi vähä maailmaa reissaamaa. Mä olin pari
vuatta Finnairil töissä, mut mä kyllästyin siihe ja
pyrin opiskelee. Koulussa mua oli aina kiin-
nostanu ainekirjotus ja venäläinen kirjallisuus, ni
mä rupesin lukee sit suomee ja venäjää. Mä
halusin osaa lukee venäläisii kirjailijoi alku-
kiälellä.

ASIAHAKEMISTO

	Kappale
Abessiivi	11
Agenttipartisiippi	6
I (ensimmäisen) infinitiivin pitempi muoto	10
Essiivi	2
Finaalirakenne	10
Frekventatiiviverbit	13
-han/-hän	2, 3
Ilmaisuja	
- "mitä mieltä"	3
- "näyttää + -lta/-ltä"	2
- "on hyvä + infinitiivi"	6
- "pitää + P + -na/-nä"	2
- "sallia + G + infinitiivi"	3
- "tuntea itsensä + -ksi"	2
Imperatiivi	
- monikon 1. persoona	14
- monikon ja yksikön 3. persoona	14
Instruktiiv	11
Järjestyslukujen taivutus	10
-kaan/-kään	3, 4
Kertova lauseenvastike	8
III (kolmas) infinitiivi	
- abessiivi	3
- adessiivi	3
- komitatiivi	9
Komparatiivi	1
Kontinuaatiiviverbit	13
Kontinuaatiiviverbit	8
Lukusanojen taivutus	3
"mitä mieltä"	13
Modaalirakenne	12
Murtoluvut	6
Nesessiivinen tulee	

Numeroiden nimet	2
"näyttää + -lta/-ltä"	2
"on hyvä + infinitiivi"	6
-pa/-pä	11
palella - paleltaa	11
Partisiippi	
- agenttipartisiippi	6
- aktiivin 1. partisiippi	5
- aktiivin 2. partisiippi	5
- passiivin 1. partisiippi	7
- passiivin 2. partisiippi	6
Passiivin konditionaali	4
Passiivin temporaalinen lauseenvastike	12
Passiiviverbit	13
"pitää + P + -na/-nä"	2
Potentiaali	12
Pronominit	
- indefiniittipronomini joku	4
kumpikin	13
molemmat	13
- interrogatiivipronomini kumpi	1
- refleksiivipronomini itse	2
- relatiivipronomini mikä	2
- resiprookkipronomini toinen	1
Puhekieli	15
Refleksiiviverbit	13
"sallia + G + infinitiivi"	3
Sanatyypit	
- askel	11
- kaunotar	5
- kokematon	3
- onneton	3
- soitin	2
Superlatiivi	1

Temporaalinen lauseenvastike	9
Teettoverbit	3
II (toinen) infinitiivi	3
- aktiivin II infinitiivin inessiivi	9
- passiivin II infinitiivin inessiivi	12
- II infinitiivin instruktiivi	13
Translatiivi	2
"tuntea itsensä + -ksi"	2
Verbaalisubstantiivi	3
Verbityypit	
- frekventatiiviverbit	13
- kontinuaatiiviverbit	13
- palella - paleltaa	11
- passiiviverbit	13
- refleksiiviverbit	13
- teettoverbit	3
- vanheta	9

SANASTO

Kappale 1

komparatiivi
superlatiivi
kiltti
syvä
tavu
poikkeus
parempi
pitempi
Välimeri
kumpi
väritelevisio
Atlantti
huono
kesy
hupsu
harmaa
paras
pisin
maailma
luokka
oppilas
virhe
eläin
Afrikka
Intia
jono
sähke
kova
käyttäytyä
ystävällinen

perille
nauraa
paremmin
parhaiten
enemmän
eniten
vähemmän
vähiten
Vaasa
köyhä
tavara
musikaalinen
nelivuotias
ikä
instrumentti
piano
viulu
vaikea
toinen (resiprookkipronomini)
vanhemmat
seura
korkea
onni
jatko
samoin
hammas
kipeä
hammaslääkäri
kunto
hankala
hankkia
tunnelma

mieluummin

Pariisi

sello

Kappale 2

translatiivi

essiivi

soitin

kulta

kymppi

muuttua

dollari

sää

valmistua

lääkäri

kehitystyöntekijä

opetusministeriö

jäädä

sopimus

nimittää

maljakko

pappi

opas

ämpäri

teologi

Rantasalmi

vieras

työskennellä

ulkoasiainministeriö

toimia

hedelmä

säilyä

tuore

tunnelma

pysyä

miellyttävä

Johan

Vilhelm

Snellman

kansallinen

filosofi

kansallisfilosofi

Tukholma

merikapteeni

kapteeni

seitsenvuotias

Kokkola

kuolla

kasvattaa

älykäs

kirjallinen

ilmapiiri

kirjoittautua

perusteellinen

luonne

opiskelu

perusteellisesti

kova

tahdonvoima

tahto

filosofia

seurustella

kulttuurista

henkilö

kulttuurihenkilö

Lauantaiseura

eräänlainen

älymystö
pyrkii
kehittää
tukea
esiintyä
suosittu
keskustelija
looginen
väittelijä
opettaja
opinto
kemia
fysiikka
lääketiede
tarkoitus
ryhtyä
luonto
luonnonfilosofia
väitellä
tohtori
väitöskirja
aihe
aines
taistella
radikaali
akateeminen
vapaus
saattaa
epäsuosio
jäädä
Kuopio
rehtori
Saima

pitää + P + -na/-nä = käsittää, ymmärtää jonkinlaisena
suomalaisuus
taistelu
suomalaisuustaistelu
iskulause
toistaa
venäläinen
poliittinen
muuttua
konttori
apulainen
konttoriapulainen
arvostaa
nimittää
professori
osallistua
senaattori
erinomainen
diplomatia
tulos
mm. = muun muassa
status
masentunut
johtua
piristyä
aivan
lopettaa
tupakointi
liha
maistua
herkullinen
valkosipuli
mauste

ykkönen
kakkonen
kolmonen
nelonen
viitonen
kuutonen
seiska
kahdeksikko
kasi = kahdeksikko
yhdeksikkö
ysi = yhdeksikkö
kymppi
toveri
viitata
onnistua
hämmästyttää
tuntua
maistua
kuulostaa
tuoksua
haista
vaikuttaa
pirteä
muulloin
-han/-hän

Kappale 3

verbaalisubstantiivi
onneton
kokematon
teettoverbi
selvittää
rauhallisesti

paketti
läpäistä
testi
yhtään
huolellisesti
mielipide
loukata
käsitellä
valaista
erota
rooli
tahansa → mikä tahansa
mikä tahansa
lauseenjäsen
substantiivi
esimerkiksi
harrastus
aloittaa
predikatiivi
kuluttaa
määrite
pohjoinen
miljoona
laulaa
kauniisti
oikea
helppo
runous
tulkita
vastustaa
huominen
tiskata
siivota
korottaa

vero	vallankumous
vuokra	ikään kuin
vuokra-asunto	uskoa
määrä	maanviljelijä
lisätä	tuote
vuokrata	laatu
edullinen	parantua
johtaa	suojella
korotus	halpatuonti
helpotus	tuonti
verohelipotus	muka
irtisanomisoikeus	teettää
sellainen	työvoima
tapaus	Hongkong
vuokralainen	ihmetyttää
tyhjä	työtön
riski	kasvaa
vahingoittaa	varsinkin
taata	nuoriso
riittävä	nuorisotyötön
kummallinen	kokemus
alentaa	harjoitella
rakennuskustannus	tulla toimeen
kustannus	toimi → tulla toimeen
sallia	lapseton
ulkomainen	varmaankin
kilpailla	ongelmaton
realistinen	nyky-
kilpailu	nykymaailma
vaikuttaa	masentava
muualla	sillä
muutenkin	vaatimaton
huvi	täynnä
Eurooppa	jokainen

rahaton
ilman
siten
yhtään → ei yhtään
ei yhtään
-han/-hän
ihmetellä
epäillä
palkka
seikka
lopputulos
tulos
adjektiivi
avuton
ajaton
loputon
virheetön
onneton
vedetön
lämpö
lämmötön
penkki
vieras
korostus
puhumaton
tietämätön
tekemätön
ajattelematon
avaamaton
häiritsemätön
vaivata
luultavasti
rauha
henkilö

toiminta
aikaansaada
laulattaa
luettaa
itkettää
naurattaa
kirjoittaa
kirjoituttaa
käännättää
syöttää
juottaa
uittaa
teettää
pesettää
ulkoilla
ulkoiluttaa
herättää
tuomita
tuomituttaa
opettaja
epäonni
vitsi
kääntäjä

Kappale 4

kerrata
sanomalehti
ajankohtainen
sanasto
tutkimus
perillä
kielioppi
oppimateriaali

oppi
materiaali
välillä
ulkopuoli
harkita
kunnostaa
toisaalta
järjestö
juhlatilaisuus
tilaisuus
varten
tulo
kunnostuskulu
kunnostus
kulu
kannattaa
-kaan/-kään
pysyvästi
nimenomaan
juhlatila
tila
yritys
täysremontti
täysi
remontti
muuten
alkuperäinen
asu
tuollainen
ensinnäkin
kuinka
kai
totta kai
naispresidentti

sisustaa
katto
tapetoida
tapetti
kaakeloida
WC lue: veese
kaakeli
ihan
neuvo
kielteinen
Vrt. = vertaa
vertaa → verrata
verrata

Kappale 5

aktiivi
partisiippi
kaunotar
sijaita
korvata
relatiivilause
tapahtua
samanaikaisesti
päälause
ilme
yksilö
taipua
enää
ihme
rannikko
rasia
kansi
yleisö

kirjallisuus
luennoida
seminaari
vaunu
kerätä
piristää
esitelmä
pääsana
käsine
voittaa
lahjoittaa
stipendi
arvosana
Kalevala
sankari
kansa
menneisyys
kronikka
esi-isä
mielikuvitus
legenda
runokokoelma
runo
kokoelma
muokata
eepos
syntyhistoria
synty
tutkija
pystyä
yksimielisesti
koota
Lönnot
milloin - milloin

moittia
kiittää
valmistusvaihe
valmistus
vaihe
edelleenkin
kiista
teos
kohu
Rauta-aika
tapahtuma
perustua
kalevalainen
keskeinen
rikkaus
tuottaa
sampo
valmistaminen
menettäminen
hankkiminen
Väinämöinen
Ilmarinen
Lemminkäinen
Pohjola
ahne
mahtava
emäntä
Louhi
sivuteema
halu
neito
mahti
hallita
tietäjä

naismaailma
epäonnistua
maagisesti
vihollinen
itsemurha
morsian
pelastaa
taitava
seppä
rinnalle
purkaa
valtava
energia
jatkuva
raskas
henkinen
ruumiillinen
voima
luotettavuus
symboli
edellinen
vastakohta
menestyä
soturi
liikkua
tottua
käytös
vuoksi
menettää
kyllästyä
retki
tavoittaa
Joukahainen
hukuttautua

traaginen
hahmo
Kullervo
kohtalo
surullinen
lopuksi
kokonainen
jäännös
hyvinvointi
edustaa
paha
tämäniltainen
pianisti
näköinen
yksityinen
Sibelius
akatemia
säestää
haastatella
olympialaiset
urheilija
suututtaa
voittaja
juhlava
ulkomailta
taiteilija
osoittaa
arvostus
tunnettu
esiintymismatka
esiintyminen
ulkomailta

Kappale 6

agenttipartisiippi
samanaikainen
kurssi
kadota
lyyrinen
Etelä-Amerikka
pöytäkirja
muistella
perinne
myöntää
voitto
investointipankki
rahoittaa
hanke
ympäri
tekijä
vahvistaa
käsitys
hajuvesi
hame
myöhemmin
viesti
kuvaus
muutoin
korvike
Järnefelt
allekirjoittaa
Vantaanjoki
kuningas
Vironniemi
näälanhätä
näлкä

häätä
tulipalo
tuhota
armeija
uhata
suoja
Viapori
nyk. = nykyinen
Suomenlinna
linnoitus
August
Ehrensward
johto
merkitys
välinen
Aleksanteri
valtakunta
autonominen
suuriruhtinaskunta
korostaa
monumentaalinen
suunnitelma
toteuttaja
arkkitehti
Engel
Pietari
uusklassinen
empire-rakennus
eurooppalainen
tiedostaa
yhä
voimakas
identiteetti
ala

Karjala
muisti
säveltäjä
välille
innostus
taidelaji
laji
kansallisromanttinen
tyylisuunta
tyyli
suunta
karelianismi
sattua = tapahtua
art nouveau
valloittaa
vaikute
syy → tästä syystä
tästä syystä = tämän vuoksi
jugend
Sonck
Estlander
Nyström
suurkaupunki
kauneusarvo
kauneus
arvo
sopimaton
säilyttää
mahdollinen
verouudistus
uudistus
hallitus
ammattijärjestö
ammatti

dokumenttiohjelma
dokumentti
delfiini
sympaattinen
opettaa
puhekieli
Sanomat → Helsingin Sanomat
Helsingin Sanomat
varmaan
laitos
käydä keskustelua = keskustella
vilkas
nauha
ruislintu
korva
tähkäpää
Eino
Leino
arvostettu
runoilija
loistava
prosaisti
kriitikko
kulttuuripoliitikko
poliitikko
löytää

Kappale 7

levätä
passiivinen
Kansallisteatteri
lista
tenti

tuontitulli
tulli
käytävä
viikko
kärsvällinen
onnettomuuspaikka
onnettomuus
vika
laatia
suhteellinen
vapaasti
lukujärjestys
luento
verran → sen verran
sen verran
pakollinen
ajankohtainen
kuulua
teoreettinen
kieliharjoittelu
harjoittelu
ryhmä
usea
oleskella
jonkin aikaa
lisätulo
lisä
ansiotyö
rahoittaminen
venyä
helpottaa
saanti
vakinainen
valmistuminen

selvitä
komedia
tragedia
perinteisesti
ainoa
vaihtoehto
ohjata
Mestari luokka
ohjelmisto
dramatisointi
erityinen
huomio
sukupuolirooli
sukupuoli
tulkinta
äkäpussi
kesyttää
lämmittää
viinimarjamehu
viinimarja
huvittaa
koiranilma
valittaa
masentaa
jäljellä
raportti
tasotesti
taso
alkeiskurssi
tyyydyttävästi
itsekseni = itsenäisesti, ilman ke-
nenkään apua;
ilman ketään muuta
todistus

aikaisempi
ilmoittautuminen
ilmoittautua
alkeisoppikirja
pääkohta
alkeet
välttämätön

Kappale 8

lauseenvastike
taivutus
arvata
ministeri
lähipäivinä
valehdella
väittää
väärin
myöhästyä
Lahti
tilanne
Hienonen
Aleksis
Kivi
Stenvall
Nurmijärvi
suomenkielinen
verran → jonkin verran
jonkin verran
opetus
lahjakas
sujua
osittain
koululainen

vaikeus
jopa
Fredrik
Cygnaeus
edistyä
kannustaa
sormi
estetiikka
hermostollinen
häiriö
estää
keskittyä
aikalainen
lahjakkuus
kuolema
myönteisesti
Nummisuutarit
kirjallisuuspalkinto
palkinto
kansallisrunoilija
Runeberg
menestys
este
Ahlqvist
auktoriteettiasema
auktoriteetti
politiikka
näkemys
ilmaisu
välittää
kritiikki
vaan
ehto
varat

tuki
ilmestyä
jälkimaailma
murskaava
puhjeta
mielisairaus
sairaus
hauta
vaihto
mahdoton
Firenze
aluksi
tapa
tarttua
harmittaa
kielitaito
taito
avartaa
Virittäjä
kaikenlainen
ylimääräinen
varoittaa
aikataulu
tiukka
hullusti
huoli
mennessä → johonkin mennessä
johonkin mennessä
kruunu

Kappale 9

temporaalinen
komitatiivi

viiletä
hiljetä
sisään
pimetä
kiirehtiä
pelästyä
sade
lakata
nukahtaa
sali
apuraha = stipendi
riisua
mainio
ateria
pelkkä
synkkä
punainen
valmiste
aiheuttaa
muutos
mukana
liittyä
hassu
juttu
tänne
taakka
eturivi
puute
veneretki
vene
Christer
tavanomainen
kuulumiset
moottorivene

moottori
veneillä
miectiä
kiireesti
valmistautua
Kirsi
uimapuku
puku
pyyhe
saippua
ruokaostos
ostos
aurinkoöljy
öljy
lähin
suunnata
kohti
venesatama
satama
irrottaa
laituri
aurinkoinen
saaristo
kirkas
taivas
välkehtiä
auringonpaiste
paiste
hiekkaranta
hiekkä
jylhä
kallio
lintu
ihastuttava

maisema
toimi
yhteistyö
huolehtia
ohjaus
hiukan
hytti
loppuminen
šakki
siirtyä
rentoutunut
rusketus
eroaie
ero
aie
koulutusseminaari
koulutus
jättiläiskilpikonna
jättiläinen
kilpikonna
munia
muna
hiekkakuoppa
kuoppa
poikanen
vaisto
mukaisesti
saalistaa
pikku
julma
saastuttaa
ryöstää
luonnonvarat
teollisuusjäte

teollisuus
jäte
pakokaasu
ryöstökälyastus
ryöstö
kalastus
metsästy
jatkot
kansanlaulu
kitara
puhelias
vanheta
lämmetä
valjeta
tosiasia
ilmetä
asiakirja = dokumentti
kylmetä
kyetä
vanki
paeta
kuljetus
aikana
tarjeta
aueta
itsestään
läreen
läressä
lärestä
viereen
vieressä
vierestä
ruokailu
jännittävä

Kappale 10

urheilu
muoto
finaalirakenne
Moskova
ahkerasti
sanonta
piirtein → suurin piirtein
suurin piirtein
mikäli
yhdistys
virka
prosentti
katsoja
suosio
huippu-urheilu
huippu
ympärillä
televisioyhtiö
yhtiö
urheilukisat
kisat
osaton
puhdas
ammattilaisuus
hyötyä
"julkkis" = julkisuuden henkilö
julkisuus
julkinen
maine
lahjoitus
esiintymistarjous
tarjous

kuuluisuus
ankarasti
vaatia
pitkäjännitteisyys
sisu
ilmiö
saavuttaa
ennätys
turvautua
keino
epäurheilijamainen
piriste
hormonivalmiste
hormoni
mitali
joutua kiinni
"doping"
juoksu
hiihto
mäkihyppy
ralliautoilu
maaottelu
ottelu
innokas
kokea
aito
kohtaan
kiinnostus
innostaa
luonnollisesti
harrastaa
vetää
kuntourheilu
kunto

pariin
nuoruus
ihannointi
pallopeli
laskettelu
lenkkeily
kehonrakennus
kuntoilumuoto
muoto
uhrata
nuorekas
kanta → jonkin kannalta
jonkin kannalta
keihäänheitto
pituushyppy
entäs = entä
seiväshyppy
kilometri
kävely
maali
soutu
Soul
kisajoukkue
joukkue
hypätä
ainakin
mestari
vahinko
olympiatoimikunta
toimikunta
päätös
ajo
yllätys
lukuvuosi

huvitella
rentoutua
-loppuinen
päättäjäiset
pudota
sija = paikka
tehostaa
hämmästyks
seuraus

Kappale 11

instruktiivi
abessiivi
askel
ele
kiva
konkreettinen
istuutua
vanhus
toistuva
raamattu
vertaus
käärme
edetä
torjua
jalka
paljas
rakkaus
vastaus
seisoa
poistua
selitys
Elias

Lönnrot
koulunkäynti
kohdata
kielitaidoton
sitkeä
vaiva
lääketieteellinen
tiedekunta
ilmeisesti
toimeentulo
maaginen
lääketaito
lääke
aineisto
luonnontiede
päättää = lopettaa
puolisen
apulaislääkäri
Oulu
Kajaani
muistiinpano
muinainen
tallentaminen
nauhuri
runonkeräysmatka
keräys
Sammatti
"Vaeltaja"
kuvata
romanttinen
ihaileva
säe
-aiheinen
ulkoa

Ontrei
Malinen
Arhippa
Perttunen
Mateli
Kuivalatar
korvaus
palkkio
korvaamaton
loitsu
sananlasku
arvoitus
satu
kulkuväline
kulku
väline
yksinäinen
taival
uhkaava
petoeläin
peto
ansio
loppua
perustaminen
kirjakieli
kehityskausi
kausi
murre
yksimielinen
perusta
varovainen
keskitie
kirjoitus
tasapuolinen

itämurre
itä
länsimurre
länsi
itäinen
nykypäivä
ilmansuunta
sivistys
kansallisuus
uskomaton
laaja
kokoaminen
suurtyö
"Mehiläinen"
niminen
lainopillinen
laki
käsikirja
terveydenhoito
terveys
hoito
talonpoika
kasvisto
luonnontieteellinen
valmistaa
suomalais-ruotsalainen
esimies
hallinto
susi
luonnonsuojelu
suojelu
kaltainen
luonnonsuojelija
suojelija

ihmiskunta
ekologinen
näkökohta
näin
verenkierto
veri
kierto
palella
pukeutua
naparetki
napa
napapiiri
piiri
paleltaa
kamalasti
aste
luistella
uiminen
ottaminen
pankkikortti
kortti
luottokortti
luotto
hyvänen aika
suhtautua
epäluuloisesti
selittää
suostua
melkein
kamala
perään
tahalla+an
vahingossa
kolmisen

nelisen
viitisen
kuutisen
seitsemisen
kahdeksisen
yhdeksisen
kymmenisen
pelätä
pelottaa
väsyä
väsyttää
nukuttaa
huomautus
-pa/-pä
kunpa
perässä
salaisuus

Kappale 12

potentiaali
lähipäivinä
mainita
liene+n, -t, -c...
pitkään
lounas
ilmoittaa
valmistella
raastupa
seutu
epävarma
pyyntö
viidennes
yhteisö

kansalainen
köyhyysraja
köyhyys
raja
alapuoli
markkinat
koulutettu
EY= Euroopan yhteisö
tausta
usko
yksikkö
fuusio
kautta
rinnalla
Saksa
liittotasavalta
liitto
Belgia
Hollanti
komissio
arvioida
optimistisesti
sisämarkkinat
kansantuote
kuluttajahinta
kuluttaja
myönteinen
vakuuttaa
varauksellisesti
ennuste
toteutuminen
verotus
yhdenmukaistaa
selvitys

väestö
määrittellä
eurooppalaisittain
kaiken kaikkiaan
vallita
euro-optimismi
kiistaton
kasvu
puoliväli
kestokulutustavara
kesto
kulutus
elektroniikka
epäilijä
optimistinen
ratkaisevasti
todellinen
kuluttua
talousarvio
arvio
keskustella
budjettiesitys
budjetti
esitys
antaminen
hallinnollinen
järjestely
työnantaja
velvollisuus
lojaali
houkutteleva
kolmannes
kolmasosa
neljännes

neljäsosa
viidesosa
kuudennes
kuudesosa
normi
kattila
sieni
särkyä
puoleen

Kappale 13

modaalirakenne
kuoro
tervehtiä
keskustella
sittenkin
Tallinna
sateinen
jäinen
kärsiä
masennus
pidetä
kohentua
merkillinen
tilasto
enin
murha
nauttia
vaaleta
uudistuminen
lukiolainen
abiturientti
"abi" = abiturientti

varsinainen
loppukoe
koe
päätyminen
monenlainen
penkinpainajaiset
heittää
karamelli
hyvästi
kuorma-auto
kuorma
lava
koristella
vitsikäs
vilkuttaa
huutaa
heitellä
jalankulkija
puhaltaa
kovaääninen
kiertää
perinteinen
reitti
melkoinen
ruuhka
päätyä
lakkiaisjuhla
painaa
ylioppilaslakki
lakki
pääsykoe
pääsy
kaupunkilainen
teollistuminen

kaupunkilaistua
kaupungistuminen
varsin
etenkin
tyhjentyä
hakeutua
autio
elleivät = jos eivät
elo
kaupunkilaissukupolvi
sukupolvi
varttua
selvästi
muodostua
uudenlainen
ulkoilmaravintola
ympäristö
elintapa
muuttuminen
sulkeutunut
tuntematon
harvinainen
ruokatottumus
tottumus
kansainvälistyminen
kansainvälistää
läskisoosi
pizza
kebab
myötä
sisustus
tiedotusyhteiskunta
tiedotus
yhteiskunta

siirtyminen
kosketus
muoti-ilmiö
muoti
vaateuutuus
uutuus
satelliittilähetys
satelliitti
lähetys
välittää = toimia välineenä
lähes
huolissa+an → olla huolissa+an
ollan huolissa+an
vaikutus
omaperäinen
pelkästään = vain
rikastaa
kiinnostaa
supermies
sillä aikaa
laita
nilkuttaa
reputtaa
hermostus
Odysseia
Odysseus
keskeyttää
inhota
ankara
molemmat
kumpikaan
kumpikin
näköala
riemuiten

ahdas
alennusmyynti
alennus
myynti
keräillä
korjailta
eläke
kohentaa
ulkonäkö
ennemminkin
Jari
riisuutua
peseytyä
pukeutuminen
refleksiiviverbi
kohdistua
johdin
toteuttaa
toteutua
avautua
vapauttaa
vapautua
jatkua
turmella
turmeltua
karaista
karaistua
antautua
kieltäytyä
haave
koristaa
frekventatiivinen
kontinuaatiivinen
toistuvuus

jatkuvuus
poistaa
kysellä
sanella
laulella
käännellä
kierrellä
lähetellä
tapailta
availla
hiljaa
sivu
lentosuukko
lento
postimerkki
yksikkömuotoinen
muotoinen
monikkomuotoinen
täti

Kappale 14

rukoilla
arkaistinen
kirkollinen
armo
puhuja
välinpitämättömyys
suhde
vanhahtava
koominen
malja
kirkko
elävä

rukous
kehottaa
uskonto
uskonnollinen
uskovainen
juhlallinen
ylätyylinen
jäänn
yleinen
imperatiivisesti
lähinnä
esim. = esimerkiksi
olo
valkeus
huolimatta
satunnaisesti
laskea leikkiä
iskelmä
sellainen
aate
juu
kertosäe
Katju
lakana

Kappale 15

itse asiassa
hämmentävä
pohja
vaihdella
alueittain
jakautua
yleispuhekieli

levitä
välitys
jaottelu
äännevaihtelu
äänne
vaihtelu
jälki
konsonanttiyhtymä
yhtymä
äänteellinen
ehtoo = ilta
suvi = kesä
haastaa = puhua
vihta
tekstipätkä
pätkä
näyte
Häme
onnikka = bussi
keritä = ehtiä
ihmeplikka
plikka = tyttö
keralla = mukana
joutaa = ehtiä
alueellinen
lähtien
hallitseva
johdosta
tarkastella
Stocka = Stockmann
diftongi
kauheasti
mörkö
avartua

suola
alehalli
koska = milloin
maissa → kahden maissa
kahden maissa = noin kello kaksi
jäljestä
väli
viitsiä
kysymyspartikkeli
siirtymä
tunnus
edeltä
telkka = televisio
kans(sa) = myös
pikapuhemuoto
pika
rapu (= rappukäytävä)
vähäinen
olematon
verbivoittoinen
nominaalista
tuttavuus
peruste
suodatinpussi
suodatin
pussi
Hesa = Helsinki
Alppila
oppari = oppikoulu
Krunika = Kruununhaka
Kirkkokatu
reissata = matkustaa
Finnair
ainekirjoitus
aine